

การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย
AN APPLICATION OF BUDDHIST PEACEFUL MEANS
TO ASTROLOGERS' FORECASTS

นางวัชพร ทুমมานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

นางวัชพร ทูมมานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

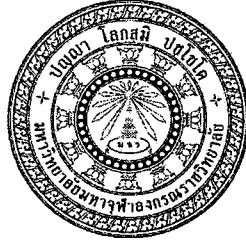
An Application of Buddhist Peaceful Means
to Astrologers' Forecasts

Mrs. Vatchaporn Thummanond

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Art
(Peace Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2015

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์เรื่อง
“การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระเมธาวิไนยรส, ผศ.ดร.)

กรรมการ

(ดร.นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์)

กรรมการ

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

กรรมการ

(ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ประธานกรรมการ

ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางวัชพร ทูมมานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์	: การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย
ผู้วิจัย	: นางวิชพร ทูมมานนท์
ปริญญา	: พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สันติศึกษา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุญยากร), รศ.ดร., ป.ธ.๖, พธ.บ., ศศ.ม., พธ.ด.(พระพุทธศาสนา) : ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์, นศ.บ., M.S., พธ.ด. (พระพุทธศาสนา)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย (๒) เพื่อศึกษาหลักวาทจาสุภาษิตในพระพุทธานุชาเถรวาท และ (๓) เพื่อประยุกต์ใช้หลักวาทจาสุภาษิตในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การพยากรณ์ คือ การทำนายอิทธิพลการเคลื่อนที่ของดวงดาว ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ที่มีผลต่อโชคชะตาของมนุษย์ การพยากรณ์มุ่งอธิบายชาตาบุคคล บ้านเมือง การแพทย์ ธรรมชาติ การคลัง การให้ฤกษ์ โดยหลักใหญ่จะพยากรณ์เกี่ยวกับวาสนา ชีวิต คู่ครอง และอาชีพ เป็นต้น ลักษณะการพยากรณ์ คือ การอุปมา (Analogy) และการอนุมาน (Reference) วิธีการพยากรณ์ ได้แก่ ต้อนรับด้วยไมตรีจิต รักษาความลับ มีมารยาท ไม่ใช้คำหยาบคาย มีความละเอียดรอบคอบ ไม่มีอคติ หรือเข้าเติมความล้มเหลว ไม่โอ้อวด

๒. วาจาสุภาษิต คือ ถ้อยคำหรือข้อความที่แฝงคติสอนใจ ฟังแล้วสบายใจ แฝงคติ เป็นถ้อยคำนำออกจากทุกข์ มีองค์ประกอบ ๕ อย่างคือ คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อจ้อ โดยหลักการ คือ คำพูดที่ถูกต้องกาลเทศะ คำพูดที่เป็นความจริง คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน คำพูดที่มีประโยชน์ และคำพูดประกอบด้วยเมตตา ทั้งวิธีการใช้วาทจาสุภาษิตอาจใช้ในลักษณะแบบ สนทนา บรรยาย วางกฎข้อบังคับ และตอบปัญหา วาจาสุภาษิตเป็นเครื่องสร้างประโยชน์สุข ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

๓. เมื่อนำหลักวาทจาสุภาษิตมาประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ พบว่า

๑) การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับกาลเทศะ คือ การพยากรณ์มุ่งเน้นความเหมาะสมต่อเหตุการณ์ บุคคล เวลาและสถานที่ **๒) การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง** คือ ความจริงตามทฤษฎีตำราคัมภีร์ที่เรียนมา และสอดคล้องกับเรื่องกรรม หลักเหตุผล **๓) การพยากรณ์ด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน** คือ พยากรณ์ด้วยภาษาที่สุภาพ ไพเราะ ไม่หยาบคาย ไม่พูดให้เสียกำลังใจ แนะนำให้ทำทาน รักษาศีล เจริญกุศล **๔) การพยากรณ์เพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข** คือ พูดรักษาผลประโยชน์ผู้มารับบริการ เตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับมือกับเหตุการณ์ในอนาคต และ **๕) การพยากรณ์ประกอบด้วยเมตตา** คือ พูดด้วยปรารถนาให้ผู้ฟังพ้นจากความทุกข์ มีความสุข และสำเร็จในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์

โดยสรุป เมื่อนักพยากรณ์ได้ยึดหลักวาทจาสุภาษิตในการพยากรณ์จะช่วยเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุข และทำให้บทบาทหน้าที่ของนักพยากรณ์มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่พึ่งของสังคมได้

Thesis Title : An Application of Buddhist Peaceful Means
to Astrologers' Forecasts

Researcher : Mrs. Vatchaporn Thummanond

Degree : Master of Arts (Peace Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Assoc.Prof. Dr. Phramaha Hunsā Dhammahaso
(Nithiboonyakorn), Pali VI, B.A. (Philosophy),
M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies)

: Dr. Poonsuk Masrungson, B.A.(Comm.Arts), M.S.,
Ph.D. (Buddhist Studies).

Date of Graduation : 12 March 2016

Abstract

This thesis by the means of qualitative-research is of 3 objectives: 1) to study the way of Thai astrologers' forecasting; 2) to study principle of 'Samm v c ' or 'Right Speech' in Theravada Buddhism; and 3) to apply principle of 'Samm v c ' or 'Right Speech' for Thai astrologers' forecasting.

From the research, it is found the following:

1. Forecasting is a prediction of influences on the movement of stars, the sun and the moon which affect humans' fate; it aims to explain fate of people, politics, medicine, nature, finance, and to advise auspicious occasions, which mostly related to luck, life, spouse and profession, whereas, forecasting features are analogy and estimation; and its methods are warm welcoming, keeping secret, having good manners, not using vulgar language, being cautious, not having prejudice or stepping over failure, and not boasting.

2. Samm v c ' or 'Right Speech' is the words with precept principle good for hearing that lead away from sorrow; it comprises of 5 factors of not telling lies, not instigating, not speaking impolite and drivel words, all of which is under the principle of the right time, the true and polite as well as sweet words with usefulness and loving kindness. Plus, the means of using the Right Speech can be done in features of conversation, describing, rule setting and answering questions. The 'Right Speech' is a tool to create advantages leading to changes of knowledge, attitude and behavior.

3. Results of Thai astrologers' forecasting under the application of the Right Speech is found the following: 1) It is in line with the right time and place,

meaning the suitability for situation, people, time and place. 2) It is in the basis of truth, meaning the truth according to theoretical Scripture and being harmonized with the law of Karma or the principle of cause and effect. 3) It is beautifully sweet, meaning the forecast with polite language, not discouraging, and with advice to offer Dana, observe precepts and meditate. 4) It is for enhancing peaceful benefit, meaning speaking for customers' benefit in preparing both their bodies and minds for future incidents. 5) It is with loving kindness, meaning well-wish speaking for the listeners to be out of sorrow, being happy and beneficially successful.

In conclusion, if astrologers attach to the principle of the Right Speech for their forecasting, it will help enhance society's peace; simultaneously, the role of astrologers will be trustworthy to the society.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สถาบันอันทรงคุณค่าที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระดับมหาบัณฑิตแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทุกท่าน กราบขอบพระคุณ พระเมธาวิเชียรสร, ผศ.ดร. ประธานสอบวิทยานิพนธ์ กราบขอบพระคุณ พระอาจารย์พระมหาพรหมชาวมหาโส, รศ.ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตร ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ที่เมตตาอนุเคราะห์เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยให้คำแนะนำ อบรม สั่งสอน และที่สำคัญคือให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา กราบขอบพระคุณ ดร.พูนสุข มาศรีสรสรรค์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชันทอง วัฒนประดิษฐ์ ที่คอยให้คำชี้แนะและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ และกราบขอบพระคุณ พระมหาดวงเด่น จิตญาโณ, ดร. พระอาจารย์ผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ด้วยดี พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร. พระมหาดนัย อุพทมนโน (ศรีจันทร์) พระมหาวุฒิเมธส วุฑฒิเมโธ ที่ช่วยดูแล เอาใจใส่ดูแลจนสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งขอขอบคุณเจ้าของลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการทุกเล่ม ที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าอ้างอิง

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิโกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่กล่าวส่งเสริมสนับสนุนการเขียนงานของผู้วิจัยพร้อมทั้งให้กำลังใจในการสร้างงานเขียน กราบขอบพระคุณ ดร.นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์ ผู้ชี้แนะ ในส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้งานวิจัยถูกต้องและสมบูรณ์ และกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ตรวจและชี้แนะในเครื่องมือสัมภาษณ์งานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.กฤติกาวัลย์ หิรัญสิ ครูโหราศาสตร์ท่านแรก และโหราจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในวิชาโหราศาสตร์ ทำให้การค้นคว้าข้อมูลในด้านโหราศาสตร์ถูกต้องตามหลักวิชา และขอขอบคุณผู้มีส่วนในการเสริมสร้างประสบการณ์ในการพยากรณ์ ที่ทำให้เกิดประเด็นคำถามในงานวิจัยฉบับนี้

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา คุณพ่อวัชระ คุณแม่อนงค์ ตราบดี ผู้ให้ชีวิต และอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างดี ปลุกฝังคุณธรรมความดีงาม เป็นต้นแบบที่ดีให้กับบุตรและสังคม อีกทั้งให้ความรัก ความห่วงใย ด้วยดีตลอดเวลา ขอขอบคุณครอบครัวที่ส่งเสริมการศึกษาและให้กำลังใจมาตลอด และขอขอบคุณนิสิตสันติศึกษา รุ่น ๑,๒,๓ ที่ให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มงานวิจัยฉบับนี้

คุณงามความดีอันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ด้วยการทุ่มเทแรงกายและแรงใจอย่างเต็มความสามารถ ขอถวายเป็นพุทธบูชาต่อพระพุทธรูป และเป็นการตอบแทนบูชาคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ทุกท่าน ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ต้องการสนใจศึกษาเพื่อสืบทอดต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ๆ ต่อไป

นางวัชพร ทุมมานนท์
๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญแผนภูมิ	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑
๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับ	๑๔
บทที่ ๒ แนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย	๑๕
๒.๑ ความหมายของโหราศาสตร์	๑๕
๒.๒ ความเป็นมาของโหราศาสตร์	๑๗
๒.๓ ความหมายของการพยากรณ์	๒๑
๒.๔ องค์ประกอบของการพยากรณ์	๒๒
๒.๕ ลักษณะของการพยากรณ์	๒๒
๒.๖ วิธีการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย	๒๓
๒.๗ ขอบเขตในการพยากรณ์	๒๔
๒.๘ บทบาทของนักโหราศาสตร์ในสังคมไทย	๒๙
๒.๙ จรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์	๓๑
๒.๑๐ ประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์	๓๓

๒.๑๑ ปัญหาจากการพยากรณ์	๓๕
๒.๑๒ สรุป	๓๗

บทที่ ๓ หลักวาจาสุภาสิตในพุทธศาสนาเถรวาท ๓๘

๓.๑ ความเป็นมาของวาจาสุภาสิต	๓๘
๓.๒ ความหมายของวาจาสุภาสิต	๓๙
๓.๓ ลักษณะของวาจาสุภาสิต	๔๑
๓.๔ หลักการของการใช้วาจาสุภาสิต	๔๒
๓.๕ องค์ประกอบของวาจาสุภาสิต	๔๓
๓.๖ ประโยชน์ของวาจาสุภาสิต	๔๘
๓.๗ วาจาสุภาสิตที่เป็นไปเพื่อการสร้างสันติภาพ	๔๘
๓.๘ วาจาสุภาสิตแบบอย่างภาษาที่ทรงคุณค่า	๕๐
๓.๙ วาจาสุภาสิตเพื่อการถ่ายทอดคำสอน	๕๑
๓.๑๐ การพยากรณ์ในพระพุทศาสนา	๕๕
๓.๑๑ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักวาจาสุภาสิต	๕๘
๓.๑๒ สรุป	๖๑

บทที่ ๔ การประยุกต์ใช้หลักวาจาสุภาสิตในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย ๖๒

๔.๑ คุณลักษณะและองค์ประกอบของวาจาสุภาสิต	๖๒
๔.๒ บทบาทของนักโหราศาสตร์	๖๔
๔.๓ ปัญหาและอุปสรรคของการพยากรณ์	๖๕
๔.๔ การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับกาลเทศะ	๖๗
๔.๕ การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง	๖๘
๔.๖ การพยากรณ์ด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน	๗๐
๔.๗ การพยากรณ์เพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข	๗๒
๔.๘ การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยเมตตา	๗๔
๔.๙ เงื่อนไขต่อการใช้วาจาสุภาสิตให้ประสบความสำเร็จ	๗๗
๔.๑๐ คุณลักษณะของนักโหราศาสตร์ตามหลักวาจาสุภาสิต	๗๙
๔.๑๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการพยากรณ์ในสังคมสมัยใหม่	๘๑
๔.๑๒ สรุป	๘๔

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๘๖
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๖
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๙๑
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้	๙๑
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	๙๑
บรรณานุกรม	๙๓
ภาคผนวก	๙๘
ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	๙๙
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๐๕
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๐๙
ภาคผนวก ง ภาพถ่ายผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์	๑๑๗
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๒

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ

- แผนภูมิที่ ๑.๑ แสดงขั้นตอนและวิธีการในการวิจัย
- แผนภูมิที่ ๑.๒ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

๑๒

๑๓

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ	หน้า
แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงตัวอย่าง ดวงซาดาที่ ๑ “พระคุณ.....แม่”	๒๖
แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงตัวอย่าง ดวงซาดาที่ ๒ “เมียน้อย”	๒๗
แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงตัวอย่าง ดวงซาดาที่ ๓ “หัวโขน”	๒๘

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำอธิบายคำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์นี้ใช้การอ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดยระบุชื่อย่อคัมภีร์ เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ที.สี. (ไทย) ๙/๒๗๖/๙๗. หมายถึง ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่มที่ ๙ ข้อที่ ๒๗๖ หน้า ๙๗.

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	สมันตปาสาทิกา	มหาวิภังคอรรรถถา	(ภาษาไทย)
วิ.ป.	(บาลี)	= วินัยปิฎก		ปริวารวคคปาติ	(ภาษาบาลี)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มชฉิมปณณาสกปาติ	(ภาษาบาลี)
ม.ม.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มชฉิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มชฉิมนิกาย	อุปริปณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ส.ส.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ทุก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ติกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ติก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉกก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ฉกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปญจกนิปาตปาติ	(ภาษาบาลี)
อง.ปญจก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังกุตตรนิกาย	ปญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ป.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏิสมภิทามคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ป.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฏิสมภิทามวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.ขุ.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธมมปทปาติ	(ภาษาบาลี)
ขุ.ธ.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.เถร.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เตรสก.	(บาลี)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เตรสกนิปาต	ชาตคปาติ (ภาษาบาลี)

ขุ.ชา.ตรสก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ตรสกนิบาต ชาตค	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.สตุตติ. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สตุตตินิปาต ชาตคปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.สตุตติ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สัตตตินิบาต ชาตค	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เอกก. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิปาต ชาตคปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.ชา.เอกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาต ชาตค	(ภาษาไทย)
ขุ.อป. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทานปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.อป. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อปทาน	(ภาษาไทย)
สั.สฬา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สฬายตนวรรค	(ภาษาไทย)
ขุ.สุ. (บาลี)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิปาตปาลี	(ภาษาบาลี)
ขุ.สุ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สุตตนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ทุก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ทุกกนิบาตชาตค	(ภาษาไทย)
ขุ.วิ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ	(ภาษาไทย)
ขุ.ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศ	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โหราศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาแต่ก่อนพุทธกาล โดยมีความเชื่อมโยงกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่สอนให้เชื่อในผลของการกระทำ (กรรมลิขิต) เชื่อความเพียรพยายามของตนเอง จะดีหรือชั่วอยู่ที่ผลของการกระทำ^๑ ซึ่งก็ยังมีคนส่วนหนึ่งที่เชื่อในโหราศาสตร์ แต่ไม่เข้าใจในหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในใจ ที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล สุขภาพจิตเสีย ขาดที่พึ่งทางใจทำให้มีผลกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสังคมในการอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตและจะทำให้เกิดปัญหาในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นักโหราศาสตร์ ไม่สามารถหาทางออกในการแก้ปัญหได้ทุกเรื่อง เพราะเหตุการณ์บางอย่างได้เกิดขึ้นแล้ว แต่สิ่งที่ดีที่สุดในขณะนั้นก็คือกำลังใจ บางครั้งดวงชาตาก็มีบทบาทน้อยกว่าคำพูดที่พรุ้งพรูออกมาจากความรู้สึก จากความทุกข์และจากปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ แต่หน้าที่ที่เป็นลักษณะสำคัญของนักโหราศาสตร์ คือการฟังให้เข้าใจ เพื่อให้คำปรึกษา ปลอดภัย ให้คำแนะนำให้คำสอน ตามแต่จะเห็นสมควร จากการแนะนำการใช้ชีวิตให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาชีวิตที่ประสบอยู่ ทำให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น^๒ เป็นแนวทางการสร้างการยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความรัก ความสุข และช่วยฟื้นฟูพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และยังช่วยให้ผู้มาขอคำปรึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎของธรรมชาติและกฎแห่งกรรมได้^๓

ประเด็นสำคัญในการพยากรณ์คือ ความรู้และความสามารถของนักโหราศาสตร์ในด้าน การพยากรณ์ ต้องพร้อมด้วยคุณธรรมและจรรยาบรรณ และพร้อมด้วยความรู้ในหลักธรรมของพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการสร้างสันติสุข ให้แก่คนในสังคมด้านจิตใจ การให้คำพยากรณ์ที่แตกต่างกันตามฐานความรู้เดิม บวกกับไหวพริบและความชำนาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคล นักโหราศาสตร์ควรพิจารณาความต้องการที่แท้จริงว่า ผู้มารับบริการต้องการแค่เพียงระบายความรู้สึกรบายความในใจ หรือต้องการขอคำปรึกษา หน้าที่ของนักโหราศาสตร์ในการให้คำปรึกษา

^๑ยอดธง ทับทิวไม้, โหราศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดลินิวส์, ๒๕๓๗), หน้า ๔๐.

^๒พีไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล, “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔). หน้า ๑๘๐.

^๓กฤตกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้าบทคัดย่อ.

ก็เพื่อเยียวยาสภาพจิตใจเป็นเบื้องต้น โดยพิจารณาดวงชาตาตามหลักวิชา ทั้งนี้ต้องยอมรับว่า นักโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อผู้รับพยากรณ์ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพราะความเชื่อและความคาดหวังของผู้รับบริการ มีผลกับความเชื่อต่อคำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ทศนคติต่อโลกและชีวิตของผู้พยากรณ์ มีแนวโน้มไปในทางใด ก็ย่อมจะแนะนำผู้รับพยากรณ์ไปในทางนั้น^๕ ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียในการพยากรณ์ และผู้รับพยากรณ์ได้ ในขณะที่เดียวกันก็มีนักโหราศาสตร์จำนวนไม่น้อยที่พยากรณ์ผิดพลาดเพราะขาดความรู้ในวิชานี้^๕ ทำให้พบปัญหาของนักโหราศาสตร์ในการพยากรณ์โดยใช้เวลาเป็นหลัก ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับบริการ และเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งและเป็นอุปสรรคในการอยู่ร่วมกัน

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาในเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย โดยใช้หลักทฤษฎีจิตเป็นกรอบในการวิจัย พร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ สืบเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิชา “พุทธสันติวิธี” ซึ่งมีเนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันในการสร้างสันติภาพและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งทางโลกและทางธรรมได้อย่างชัดเจน และในส่วนของวิชาโหราศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรียนรู้วิชาโหราศาสตร์ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมาพอสมควร ผู้วิจัยได้มองเห็นว่า การวิจัยเรื่องวาทศาสตร์จิตนี้จะทำให้เกิดประโยชน์ในการทำให้ผู้วิจัยเข้าใจความหมาย ลักษณะที่แสดงถึงหลักการใช้ และองค์ประกอบ ๕ ประการของหลักทฤษฎีจิต หรือรู้วาทศาสตร์จิตคือคำพูดเช่นไร ทำให้เกิดแนวคิดที่นักโหราศาสตร์ควรจะใช้คำพูดอย่างไรในการพยากรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักพุทธสันติวิธี ด้วยการศึกษาลึกทึ้งวาทศาสตร์จิตเพื่อหาคำตอบว่า วาทศาสตร์จิตมีลักษณะอย่างไร วาทศาสตร์จิตจัดเป็นวาทศาสตร์ตามหลักพระพุทธศาสนา คำพูดของบุคคลประเภทใดที่จัดเป็นวาทศาสตร์จิต และนักโหราศาสตร์จะนำหลักทฤษฎีจิตมาใช้อย่างไร เพื่อให้ผู้รับพยากรณ์หลุดพ้นจากปัญหา จากความทุกข์ ด้วยการค้นหาคำพูด ที่ฟังแล้วรู้สึกประทับใจ สบายใจ มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น เป็นคำพูดที่ทำให้ผู้รับพยากรณ์เกิดแรงคิดและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาอย่างถ่องแท้ ทำให้เกิดความศรัทธา วาทศาสตร์จิตในพระพุทธศาสนา จึงนำไปประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการวิจัยในประเด็นปัญหาดังกล่าว ด้วยหวังว่าผลงานวิจัยที่ค้นพบจะเป็นมาตรฐานให้แก่นักโหราศาสตร์และเป็นแนวทางเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ภายใต้บทบาทของนักโหราศาสตร์สืบไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีจิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๒.๓ เพื่อประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีจิตในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

^๕ สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล, “หมอดู : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๑๖.

^๕ สิงโต สุริยาอารักษ์, โหราศาสตร์ไทยเดิม, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๗.

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ เพื่อต้องการทราบแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทยว่าเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ เพื่อต้องการทราบหลักทฤษฎีในพระพุทธรศาสนาเถรวาทว่าเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ เพื่อต้องการทราบการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทยว่าเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธี ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักทฤษฎีในพระพุทธรศาสนาเถรวาท ซึ่งส่วนหนึ่งจะมีการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนา โหราจารย์ และผู้มารับบริการพยากรณ์ โดยรวมผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ หนังสือ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีและรูปแบบแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑) **ด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษารูปแบบแนวทางหรือวิธีการที่เกี่ยวกับการใช้หลักทฤษฎีในพระพุทธรศาสนา และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหรือรูปแบบแนวทางการพยากรณ์ของวิชาโหราศาสตร์ แล้วนำมาวิเคราะห์ ตีความ อธิบาย เพื่อนำเสนอหรือประยุกต์แนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทยที่เหมาะสมตามหลักพุทธสันติวิธี

๒) **ด้านการสัมภาษณ์** ได้แก่การสัมภาษณ์ผู้นำทางศาสนา โหราจารย์ และผู้มารับบริการพยากรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ เพื่อนำแนวทาง ข้อคิดเห็น คำแนะนำ มาวิเคราะห์เพื่อค้นปัญหาและอุปสรรคในการพยากรณ์ และเพื่อเป็นแนวทางหรือวิธีการของการให้คำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ที่มีคุณภาพ

๑.๔.๓ **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ผู้วิจัยจะใช้ระยะเวลา ๗ เดือน ในการศึกษา โดยเริ่มจากเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึง มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

๑.๔.๔ **ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อการสัมภาษณ์ในเชิงลึกครั้งนี้ แบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ ๑ ผู้นำทางศาสนา จำนวน ๒ รูป ดังรายนามต่อไปนี้

๑) พระครูวิสิษฐกิตติสาร (หลวงพ่อบึง) เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตั้ง ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอลำดวน จังหวัดฉะเชิงเทรา

๒) พระเอกลักษณ์ ปุณฺณาคโม อาจารย์ผู้อบรมวิชาเลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ชั้นสูง) ชมรมอาศรมเจษฎาจารย์ (วัดสุพรรณคีรี)

กลุ่มที่ ๒ โหราจารย์ จำนวน ๕ คน ดังรายนามต่อไปนี้

๑) ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ

๒) ดร.กฤติกาวัลย์ หิรัญสิริ ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ

สาขางามวงศ์วาน

๓) นายวิเชียร วรณพันธุ์ลักษณะ (อาจารย์เชียร บางบอน) โหราจารย์

๔) นางฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

๕) นายสมฤทธิ์ แต่สุนทรไพเราะ อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล

กลุ่มที่ ๓ ผู้รับบริการพยากรณ์โหราศาสตร์ จำนวน ๕ คน

๑.๕.๕ ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

๑.๕ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้ มีการใช้คำที่มีความหมายเฉพาะ ดังต่อไปนี้

๑.๕.๑ การประยุกต์ หมายถึง การนำความรู้ในวิทยาการต่างๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการพยากรณ์

๑.๕.๒ หลักพุทธสันติวิธี หมายถึงหลักวาจาสุภาสิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อนำมาเป็นการรอบในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ มีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ

๑) กาเลน ภาสิตา	คำพูดที่ถูกกาลเทศะ กาลวาที
๒) สัจจา ภาสิตา	คำพูดที่เป็นความจริง สัจวาที
๓) สณหา ภาสิตา	คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน สันหาวาที
๔) อตถสณหิตา ภาสิตา	คำพูดที่มีประโยชน์ อตถสันหาวาที
๕) เมตตจิตเตน ภาสิตา	คำพูดประกอบด้วยเมตตา เมตตวาที ^๖

๑.๕.๓ การพยากรณ์ หมายถึง การออกคำพยากรณ์ การพูด การขยายความ การอธิบายเพื่อทำนายหรือตอบปัญหาเพื่อความเข้าใจที่กระจ่างขึ้น

๑.๕.๔ นักโหราศาสตร์ หมายถึง ผู้มีความรู้ในการทำนาย และพยากรณ์เรื่องราวต่างๆ โดยใช้ความรู้จากวิชาโหราศาสตร์

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธี ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

^๖ อิง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๘/๓๓๘.

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้พบเอกสารที่เกี่ยวข้องจำนวน ๗ เรื่อง ดังมีรายละเอียดดังนี้

๑) อาจารย์แพทย์ สาริกบุตร ได้กล่าวในโหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค (๒) ครท วิวินิจฉัย ถึงความรู้ในเรื่องของดาวพระเคราะห์ในระบบสุริยะจักรวาลที่เกี่ยวข้องกับวิชาโหราศาสตร์ เริ่มตั้งแต่ประวัติและวิธีการโคจรของดาวพระเคราะห์ที่มีความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยความรู้ในทางดาราศาสตร์ มาประกอบการจัดแบ่งดาวเคราะห์^๗

๒) อาจารย์แพทย์ สาริกบุตร ได้กล่าวในโหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค จันทรวินิจฉัย ถึงการศึกษาในเรื่องของพระจันทร์ เพราะพระจันทร์เป็นดาวดวงเดียวในระบบโหราศาสตร์ที่โคจรผ่านกลุ่มดาวฤกษ์ต่างๆ ทั้ง ๒๗ กลุ่ม ในระยะเวลา ๑ เดือน การโคจรของพระจันทร์จัดว่ามีอิทธิพลในเรื่องของฤกษ์ และปรากฏการณ์ตามธรรมชาติมากที่สุด^๘

๓) อาจารย์แพทย์ สาริกบุตร ได้กล่าวในโหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค(๔) ภาววินิจฉัย ถึงการแบ่งท้องฟ้าออกเป็น ๑๒ ส่วน กำหนดให้เป็นอาณาเขตของเรือนชาตา โดยใช้หลักพิจารณาลักษณะของดาว และการโคจรของดาวเป็นสำคัญ^๙

๔) สิงโต สุริยาอารักษ์ ได้กล่าวในโหราศาสตร์ไทยเดิม ถึงพื้นฐานเบื้องต้นของการพยากรณ์ และลักษณะสำคัญของความหมายในดาวแต่ละดวงเพื่อเป็นหลักในการพยากรณ์^{๑๐}

๕) ยอดธง ทับทิวไม้ ได้กล่าวในโหราศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง ถึงเรื่องของโหราศาสตร์และโหราจารย์ว่าไม่มีอำนาจเหนือไปกว่าการกระทำของบุคคล ทุกอย่างเกิดด้วยเหตุและปัจจัย ทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่วตามกรรมของตนเอง^{๑๑}

๖) หลวงวิศาลดรุณกร (อ้น สาริกบุตร) ได้ให้คำอธิบายไว้ใน คัมภีร์โหราศาสตร์ไทยมาตรฐาน ฉบับสมบูรณ์ ถึงประเด็นแนวทางการในพยากรณ์ พร้อมทั้งพิธิบูชาพระเคราะห์เพื่อสะเดาะเคราะห์ และมีคำสวดสรภัญญะของโหรประกอบพระปริตรด้วย^{๑๒}

๗) พระเทพดิลก (ระแบบ วิฑูญาโณ) ได้ให้คำอธิบายไว้ใน ศาสนากับสันติภาพ ถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขว่า ต้องเริ่มจากจิตใจของปัจเจกชนแต่ละคนเสียก่อน จะต้องมีความ

^๗แพทย์ สาริกบุตร, โหราศาสตร์ปริทรรศน์ (ภาค ๒ ครทวินิจฉัย), (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนการพิมพ์, ๒๕๑๑), หน้า ๑๔-๑๕.

^๘แพทย์ สาริกบุตร, โหราศาสตร์ปริทรรศน์ (จันทรวินิจฉัย ฉบับมาตรฐาน), (กรุงเทพมหานคร: อุตสาหกรรมกรพิมพ์, ๒๕๑๓), หน้า ๑๑๕-๑๑๗.

^๙แพทย์ สาริกบุตร, โหราศาสตร์ปริทรรศน์ (ภาค ๔ ภาววินิจฉัย), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เพื่ออักษร, ๒๕๑๕), หน้า ๓๙-๔๒.

^{๑๐}สิงโต สุริยาอารักษ์, โหราศาสตร์ไทยเดิม, (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทยการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๗.

^{๑๑}ยอดธง ทับทิวไม้, โหราศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดลฟี, ๒๕๓๗), หน้า ๔๐.

^{๑๒}หลวงวิศาลดรุณกร (อ้น สาริกบุตร), คัมภีร์โหราศาสตร์ไทยมาตรฐาน ฉบับสมบูรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อินเตอร์พรีนท์, ๒๕๔๐), หน้า ๖-๙.

สงบภายในใจ ถ้ายังไม่สงบภายในใจเราจะไม่สามารถสร้างสันติภาพได้ ในพุทธศาสนาเน้นไปที่เป้าหมายที่จะให้เกิดสันติภาพที่ทำให้เราสามารถสงบความทุกข์ สงบภัย และสงบโรคได้^{๑๓}

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) **พิไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย” ผลจากการศึกษาพบว่า คำทำนายของหมอดูมีอิทธิพลกับการตัดสินใจของผู้มารับบริการ และจากการศึกษาพฤติกรรมก่อนและหลังของผู้มารับบริการ พบว่าก่อนใช้บริการโหราศาสตร์ ไม่มั่นใจในความมั่นคงของกิจการ รู้สึกท้อแท้ ไม่มั่นใจในการประกอบกิจการของตนเอง เมื่อได้รับบริการโหราศาสตร์แล้ว ผู้ประกอบการสามารถลดความเครียด มีกำลังใจในการประกอบกิจการมากขึ้นกว่าเดิม มีความมั่นใจในกิจการของตนว่าจะอยู่ได้ และจากการปรึกษาหมอดูเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทางจิตใจ พบว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้รับบริการมาหาหมอดู เพราะมีความคาดหวังว่า หมอดูจะเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นที่ปรึกษาและแนะแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวัน เป็นการสร้างความมั่นใจ กำลังใจให้กับผู้ที่มารับบริการที่ต้องการผู้ร่วมตัดสินใจ ในการกระทำต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อระบายความคับข้องใจ ทำให้เกิดความสบายใจมากขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า เมื่อผู้ประกอบการได้รับบริการโหราศาสตร์แล้ว ผู้ประกอบการสามารถลดความเครียด และมีกำลังใจในการประกอบกิจการมากขึ้นกว่าเดิม^{๑๔}

๒) **सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “หมอดู : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม” ผลจากการศึกษาพบว่า โหราศาสตร์ในสังคมไทยมีพิธีกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะหมอดูมีความหลากหลายต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละคน โดยความเชื่อดังกล่าวจะถูกสอดแทรกในกระบวนการการทำนาย จากความเชื่อและความคาดหวังของผู้รับบริการ และสถานการณ์ในสังคมที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่ มีผลกับความเชื่อต่อคำพยากรณ์ของหมอดูและทัศนคติต่อโหราศาสตร์ คำทำนายของหมอดูย่อมประกอบไปด้วยความเชื่อ ทัศนคติต่อโลกและชีวิตของหมอดู บุคคลมีความเชื่ออย่างไร ย่อมต้องแนะนำบุคคลอื่นอย่างนั้น ดังนั้นความเข้าใจสัจธรรมของชีวิตของหมอดู ย่อมจะเป็นแนวทางการให้คำปรึกษาไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง^{๑๕}

๓) **ยลลดา มณเฑียรมณี** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “หมอดู : ทางเลือกสำหรับความมั่นคงทางจิตใจ” ผลจากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้รับบริการมาหาหมอดู เพราะมีความคาดหวังว่าหมอดูจะเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นที่ปรึกษา ช่วยแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ เป็นการสร้างความมั่นใจ กำลังใจให้กับผู้มารับบริการ ที่ต้องการผู้ร่วมตัดสินใจ ในการกระทำต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และระบายความคับข้องใจเพื่อจะให้เกิดความสบายใจ

^{๑๓}พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), ศาสนากับสันติภาพ, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปดสลิบเจ็ด, จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๓๗.

^{๑๔}พิไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล, “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔).

^{๑๕}सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล, “หมอดู: กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต, (คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๑๖.

มากขึ้น รวมถึงผู้มารับบริการที่ต้องการทราบถึงความเป็นไปในอนาคต เพื่อจะได้วางแผนการดำเนินชีวิตให้พร้อมรับเหตุการณ์ที่คาดว่าจะอาจเกิดขึ้นได้ ส่วนปัญหาของผู้มารับบริการ ต่างกันตามสภาพแวดล้อมของบุคคลในขณะนั้น ปัญหาที่พบคือ การศึกษา ความรัก ครอบครัว การงานและอาชีพ สุขภาพและความร่ำรวย ผลการศึกษาพบว่า คำทำนายมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ของผู้มารับบริการ จะเห็นได้จากการปรับเปลี่ยนอาชีพและการลงทุนของผู้มารับบริการหลังจากได้รับคำแนะนำที่แฝงอยู่กับคำทำนายของหมอดู สิ่งที่ได้รับการจากศึกษานี้พบว่า หมอดูและวิชาโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อจิตใจของคนเรา หมอดูเป็นทรัพยากรทางสังคมที่ประชาชนนิยมไปใช้บริการ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทางจิตใจเพราะสะดวกต่อการไปหา และไม่เป็นพิธีการ นอกจากนี้บทบาทของหมอดูควรนำไปใช้ในบริการชุมชนในเรื่องการเยียวยา แก้ปัญหาสังคม เพื่อเป็นการวางแผนป้องกันสุขภาพจิตชุมชน ในหน่วยงานต่างๆ ต่อไป^{๑๖}

๔) พระมหาประศักดิ์ อคฺคปญฺโญ(ซ่งแสง) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธไทย” ที่มุ่งศึกษาแนวคิดความเป็นมา และประโยชน์ของโหราศาสตร์ในแต่ละยุค รวมทั้งความเชื่อของชาวพุทธไทยที่มีต่อโหราศาสตร์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน พบว่าชาวพุทธไทยมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม แต่ไม่ทราบว่าผลของกรรมจะปรากฏขึ้นเมื่อใด นักโหราศาสตร์จึงมีบทบาทในการช่วยให้ชาวพุทธทำความเข้าใจและยอมรับผลการพยากรณ์เพื่อเตรียมใจรับผลจากกรรมนั้นๆ ที่อาจเกิดขึ้น และงานวิจัยนี้ยังมุ่งศึกษาวิเคราะห์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างหลักคำสอนที่สำคัญของพุทธศาสนาเถรวาทคือกฎแห่งกรรมและไตรลักษณ์ กับการพยากรณ์ยืนยันอนาคตให้ผู้อื่นโดยพระพุทเจ้า เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่พุทธศาสนาเถรวาทมีต่อเรื่องการพยากรณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจความเข้าใจแนวคิดเรื่องการพยากรณ์ตามแนวทางของพระพุทศาสนาเถรวาทได้ดียิ่งขึ้น^{๑๗}

๕) ญาณุ โภงศ์เจริญ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของโหรในสังคมไทย” ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มโหรและกลุ่มประชาชน ที่ศึกษาจากการสัมภาษณ์ มีความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน โดยเชื่อว่าวิถีชีวิตหรือดวงชะตาขึ้นอยู่กับอำนาจของความเพียรพยายาม กฎแห่งกรรม (การกระทำ) และภายใต้กาลเวลา และจากการศึกษาวิจัยในความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์พบว่า โหรามีบทบาทที่ช่วยให้คนมีสุขภาพจิตที่ดี ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นไปในทางที่ดีขึ้น และมีผลต่อองค์กรหรือหน่วยงาน ตลอดจนจนถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมแนะนำการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้วยการสอดแทรกคติธรรมตามคำสอนในพระพุทศาสนา ในส่วนปัญหาและอุปสรรคต่อบทบาทของโหรในสังคมไทย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญอยู่ที่องค์กรการเมือง ด้านจิตใจของคนหมู่มาก และพฤติกรรมทางศาสนา และสำหรับปัญหาในตัวโหรานั้น ยังขาดความรู้ตามหลักวิชาการอย่างแท้จริง ขาดความชำนาญ ขาดการศึกษาพัฒนาปรับปรุงวิชาการให้ทันสมัย อีกทั้งไม่มีจุดยืน มักเกิดความขัดแย้งและแข่งขันกัน โดยมีเรื่องพาดพิงเข้ามาเกี่ยวข้อง

^{๑๖} ยลลดา มณเฑียรมณี, “หมอดู : ทางเลือกสำหรับความมั่นคงทางจิตใจ”, **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), บทคัดย่อ.

^{๑๗} พระมหาประศักดิ์ อคฺคปญฺโญ(ซ่งแสง), “ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๔.

นอกจากนั้นมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก และขาดจรรยาบรรณของความเป็นโหร ส่วนปัญหาปัจจัยภายนอก พบว่า โหรยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรกลาง ควบคุมดูแลความประพฤติของโหร อีกทั้งยังไม่มีจุดศูนย์กลางในการศึกษาวิชาโหราศาสตร์ในระบบเดียวกัน และมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัย ดังนี้คือ รัฐควรมีการส่งเสริมนโยบาย โดยให้ความสนใจและสนับสนุนในเรื่องโหราศาสตร์ เชื่อมันทางด้านจิตใจ มีความรอบคอบ ไม่ประมาทในการปฏิบัติงาน และมีการรวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรให้เป็นระบบและเป็นองค์กรที่ควบคุมมาตรฐานและจริยธรรมของโหรฯ ให้มีบทบาทในสังคมไทย^{๑๘}

๖) พระมหาสมคิด เสือเกะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “จริยธรรมในอาชีพโหราจารย์” ผลจากการศึกษาพบว่า จริยธรรมและคุณธรรมที่โหราจารย์ควรยึดถือและนำไปปฏิบัติในบทบาท ๕ ประการของโหราจารย์ มีดังนี้คือ

- ๑) ส่งเสริมสุขภาพจิตทำให้ผู้รับบริการคลายกังวลได้
- ๒) แนะนำอาชีพตามศักยภาพของบุคคล
- ๓) เป็นครูหรือผู้นำทาง ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง
- ๔) ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ
- ๕) เป็นผู้เผยแผ่ศาสนา

บทบาทที่มีผลต่อสังคมดังนี้ ทำให้โหราจารย์ได้รับการยอมรับ สามารถแนะนำผู้ใช้บริการในการปฏิบัติตัวและการดำเนินชีวิต นอกจากหลักโหราศาสตร์แล้ว โหราจารย์จะต้องมีหลักธรรมมาใช้ประกอบการทำนายด้วย โดยเฉพาะหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ได้แก่ อิทธิบาท ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อคติ ๔ เหล่านี้คือคุณธรรมพื้นฐานของโหราจารย์ นอกจากนี้ พระมหาสมคิดยังได้กล่าวว่า การปกปิดความลับของผู้ใช้บริการ และการบอกความจริงเป็นจริยธรรมของโหราจารย์ที่พึงระลึกไว้อยู่เสมอ^{๑๙}

๗) พระมหาศรีสุพรรณ อดตทีโป (ค่านนท์) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาสิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกาย เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” จากการศึกษาพบว่า การกล่าววาจาสุภาสิต จะทำให้ผู้ฟังมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ตามวาสนาบารมีของแต่ละบุคคล ซึ่งมีระดับที่แตกต่างกัน คือ ชั้นขมยินดี เข้าถึงพระรัตนตรัยตลอดชีวิต เป็นกัลยาณปุณฺณ บรพฺรุตธรรมเป็นพระโสดาบัน เป็นพระสกทาคามี เป็นพระอนาคามี เป็นพระอรหันต์ หรือเป็นอุปนิสสัยเกื้อหนุนตามส่งในภพชาติต่อ ๆ ไป นอกจากนี้ ยังเกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคมในด้านอื่น ด้วยการนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ในการปกครองใช้เป็นแนวทางในการปกครองทุกระดับชั้นตั้งแต่ครอบครัว องค์กร สังคม จนถึงระดับประเทศ ในการสังคมสงเคราะห์ใช้เป็นหลักธรรมของผู้สงเคราะห์และหลักการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ในการศึกษาใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเองและสังคม ส่วนในการเผยแผ่ใช้เป็นวิธีการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังนำไปใช้ในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคล สังคม และประเทศชาติให้เกิดความสงบร่มเย็นเป็นเอกภาพวาจาสุภาสิตจึงมีคุณค่า

^{๑๘} ภิญญู พงศ์เจริญ, “บทบาทของโหรในสังคมไทย”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๔๗๕.

^{๑๙} พระมหาสมคิด เสือเกะ, “จริยธรรมในอาชีพโหราจารย์”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔๙.

ในการพัฒนาตน สังคม และประเทศชาติอย่างแท้จริง ผู้ที่ศึกษาวิชาสุภาสิตอย่างถ่องแท้และปฏิบัติตามวิชาสุภาสิตอย่างไม่หวั่นไหวก็จะเกิดเป็นมงคลชีวิตและเป็นมาตรฐานของสังคมสืบไป^{๒๐}

๘) พระครูนิยามจันทโพธิ์ (โพธิ์ศรี จันทสโร) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้วิชาสุภาสิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน” พบว่า วิชาสุภาสิตมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในด้านต่างๆ เพราะวิชาคือถ้อยคำที่พูดออกมาเป็นภาษาให้ผู้อื่นฟัง เป็นสิ่งสำคัญที่แสดงออกถึงอุปนิสัยและน้ำใจของผู้พูด ว่าดีหรือร้ายอย่างไร ดังคำกล่าวที่ว่า วาจาเช่นเดียวกับน้ำใจ ซึ่งหมายถึง ถ้าพูดจริง ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่าเป็นคนซื่อตรงสุจริตไว้ใจได้ ถ้าพูดเท็จก็สอนน้ำใจผู้พูดว่าเป็นคนคดโกง ทุจริต ไว้ใจไม่ได้ ถ้าพูดชักนำให้เกิดสามัคคีกัน ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่า เป็นคนรักสงบ ปราศจากความเห็นแก่ตัวและความริษยา ถ้าพูดส่อเสียดยุยงส่งเสริมให้แตกสามัคคี ก็สอนน้ำใจผู้พูดว่า เป็นคนไม่รักสงบ มีความริษยาผู้อื่น มีใจทราม ถ้าพูดไพเราะอ่อนโยน สอนน้ำใจเป็นคนนุ่มนวลควรคบ ถ้าพูดหยาบคายก็สอนน้ำใจเป็นคนลามกร้ายกาจ ถ้าพูดประกอบด้วยประโยชน์ ก็สอนน้ำใจเป็นผู้ใหญ่รู้ค่าของวาจา ทั้งนี้ ในการประยุกต์ใช้วิชาสุภาสิตนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคล สังคม และประเทศชาติ ให้เกิดความสงบร่มเย็น เป็นเอกภาพ ต้องอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและได้รับประสิทธิผลอย่างเต็มที่^{๒๑}

๙) กฤติกาวัลย์ หิรัญลี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และวิชาโหราศาสตร์ไทย” ผลจากการศึกษาพบว่า งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องหลายประการระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาท และโหราศาสตร์ไทย คือความสอดคล้องในด้านความเชื่อ, ด้านคุณธรรม, ด้านจรรยาบรรณ และด้านการพยากรณ์มีหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่อธิบายในทางโหราศาสตร์ได้ เช่น เรื่องของธาตุ๔, กรรมและวิญญูของชีวิต รวมทั้งการเชื่อในเหตุ และปัจจัยของการเกิดขึ้นของเรื่องราว มีความเข้าใจในเรื่องของกรรม คือ เจตนาที่ประกอบด้วยกุศล หรืออกุศลเป็นเหตุให้เกิดกรรม ที่นำไปสู่วงรอบของวิญญูที่ไม่มีที่สิ้นสุด การทำนายที่ใช้เพียงพื้นฐานดวงชาตา มาชี้ถึงเหตุการณ์ในอนาคตยังไม่เพียงพอ ต้องรวมกับเหตุปัจจัยและการกระทำในปัจจุบันด้วย โหราศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา การเรียนรู้หลักธรรมจึงมีความสำคัญสำหรับนักโหราศาสตร์ ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดสมัยใดก็ตาม ประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์ที่แท้จริง คือการทำให้มีความเข้าใจในศักยภาพของตนเองและผู้อื่น จะทำให้ตนเองและผู้อื่นอยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสม เป็นการช่วยให้เข้าใจธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะกฎแห่งกรรม และจากผลสรุปของการศึกษา มนุษย์ทุก

^{๒๐} พระมหาศรีสุพรรณ อุตตที่ไป คำนนท์, “การประยุกต์ใช้วิชาสุภาสิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิภายเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๒๕๑-๒๕๒.

^{๒๑} พระครูนิยามจันทโพธิ์ (โพธิ์ศรี จันทสโร), “การประยุกต์ใช้วิชาสุภาสิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

คนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกทางเดินของชีวิตด้วยตนเอง เป็นการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งไม่สามารถบอกความจริงทั้งหมดของชีวิตได้^{๒๒}

๑๐) ปถมพร ตะละภัก ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์สัมมาทิฐิในการสร้างสันติสุขในสังคมไทย” ผลจากการศึกษาพบว่า พบว่า ผู้ที่ดำเนินชีวิตตามแนวสัมมาทิฐิ จะได้ผลลัพธ์เป็นความเข้าใจถูกต้อง เห็นชอบตามความเป็นจริง อันจะส่งผลให้เกิดความสุข ความสงบ ความสบายไม่รุ่มร้อน และจุดหมายสูงสุดของสัมมาทิฐิที่บุคคลผู้น้อมนำไปปฏิบัติคาดหวังที่จะบรรลุผลได้ การประยุกต์สัมมาทิฐิในการสร้างสันติสุขในสังคมไทยคือเพื่อให้เกิดความเห็นถูกเห็นชอบ ซึ่งต้องตั้งต้นด้วยความเห็นชอบเสมอ อีกทั้งเพื่อให้มีความสมดุลในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านการศึกษา สังคม สิ่งแวดล้อมจากวัฒนธรรมอื่น ที่หลั่งไหลเข้ามาจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี และจากการค้นพบตามหลักความเป็นจริง คือ การดำเนินชีวิตตามหลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาศีล สมาธิ ปัญญา การได้พัฒนาตนให้มีความเห็นถูก เห็นชอบ จะมีคุณสมบัติคือมีความรู้แจ้งอย่างสูงสุด มีความกรุณาต่อผู้อื่นอย่างสูงสุด และมีความสุขอย่างสูงสุด อันจะนำไปสู่จุดหมายคือการแผ่ขยายความสุขสงบ สันติจากระดับบุคคลไปสู่การสร้างสันติสุขในสังคมไทย^{๒๓}

๑๑) ณฤดี วิวัชฎรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษา พฤติกรรมความเชื่อของชาวพุทธที่สนใจโหราศาสตร์ ที่มีต่อหลักโหราศาสตร์ และหลักศรัทธา ๔” โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาพฤติกรรมความเชื่อของชาวพุทธที่มีต่อโหราศาสตร์ โดยศึกษาหลักศรัทธา ๔ ว่าพระพุทธรูปศาสนา นำหลักศรัทธา ๔ มาใช้กับโหราศาสตร์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร ซึ่งตามหลักพระพุทธรูปศาสนา ไม่มีหลักคำสอนเรื่องดวงและโชค และโหราศาสตร์ก็ไม่ใช่วางที่จะนำไปสู่การพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง แม้พระพุทธรูปศาสนาจะไม่ได้ปฏิเสธความเชื่อทางโหราศาสตร์ แต่ก็ไม่ได้สนับสนุน แต่สอนให้เชื่อผลของการกระทำ เชื่อความเพียรพยายามของตนเองเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิต อยู่ในหลักคำสอนเรื่องกฎแห่งกรรม นั่นคือ กรรมที่เป็นสิ่งกำหนดวิถีทางชีวิตของคนเรา เป็นไปตามหลักศรัทธา ๔ ซึ่งปรากฏในหลักธรรมของพระพุทธรูปศาสนา^{๒๔}

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า นักโหราศาสตร์มีบทบาทในการดำเนินชีวิตของกลุ่มคนในสังคมที่เชื่อถือในด้านโหราศาสตร์ ซึ่งมีผลทางด้านจิตใจ แต่ยังขาดประเด็นในด้านรูปแบบการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ตามหลักทฤษฎีจิต ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์รูปแบบ วิธีการ หรือแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ตาม

^{๒๒} กฤติกาวัลย์ หิรัญสี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธรูปศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

^{๒๓} ปถมพร ตะละภัก, “การศึกษาวิเคราะห์สัมมาทิฐิในการสร้างสันติสุขในสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

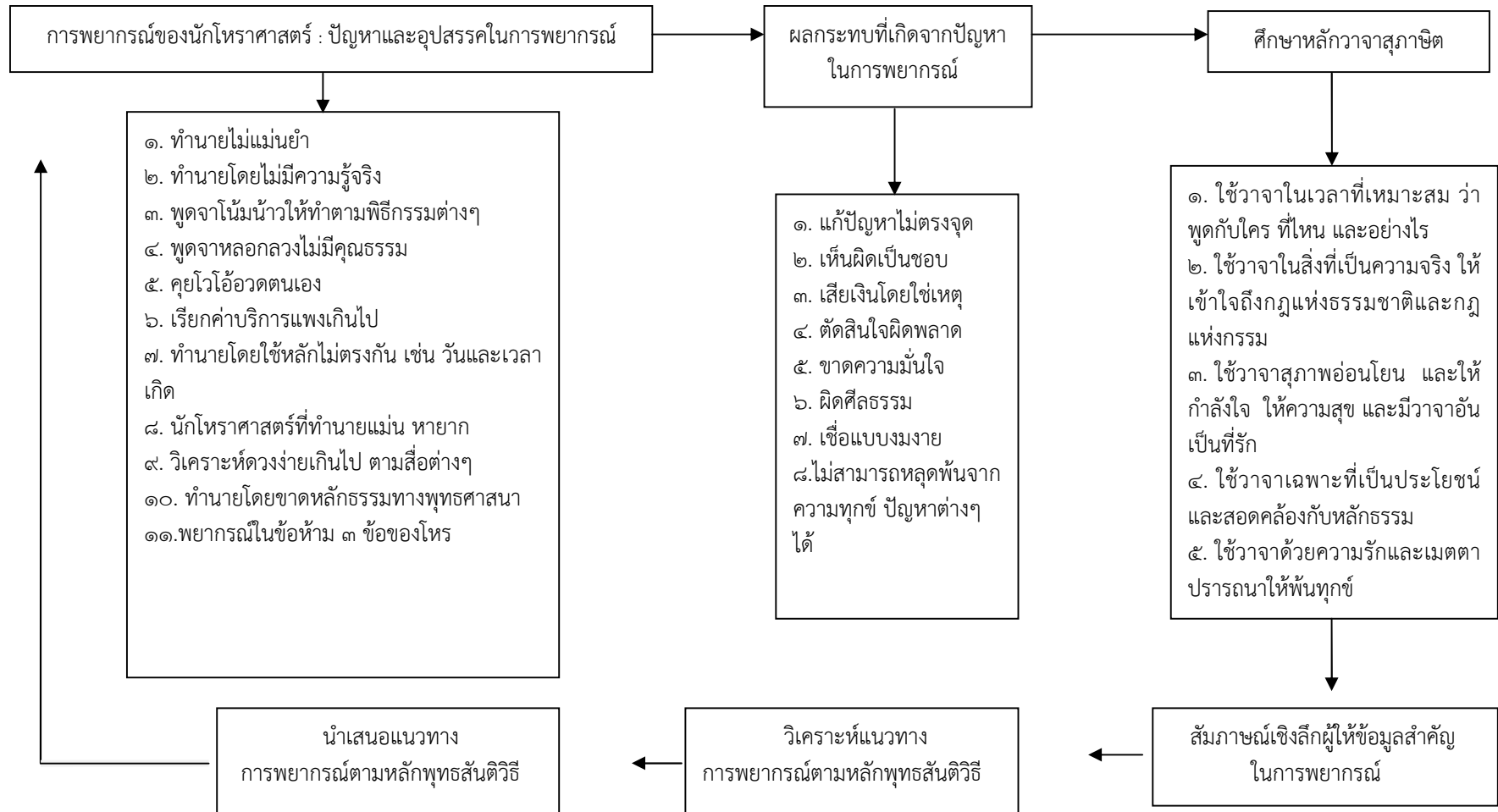
^{๒๔} ณฤดี วิวัชฎรี, “การศึกษา พฤติกรรมความเชื่อของชาวพุทธที่สนใจโหราศาสตร์ ที่มีต่อหลักโหราศาสตร์ และหลักศรัทธา ๔”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), บทคัดย่อ.

หลักวาจาสุภาชิต เพื่อเป็นแนวทางต้นแบบในการส่งเสริมและพัฒนา นักโหราศาสตร์ให้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดสันติสุขสืบต่อไป

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักวาจาสุภาชิตในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษาวิเคราะห์หลักวาจาสุภาชิตจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย นอกจากนี้ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ วิทยานิพนธ์ และหนังสือต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรับรู้ปัญหาและแนวทางในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ โดยการบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล ทำตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ฉะนั้นในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ผู้วิจัยได้จัดขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย (Research Process) ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑.๑ แสดงขั้นตอนและวิธีการในการวิจัย

กระบวนการในการวิจัย (Research Process) แบ่งเป็น ๕ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค โดยการรวบรวมข้อมูล ปัญหาและอุปสรรคในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ปัญหาที่พบในการพยากรณ์อาจจะเป็นปัญหา ทั้งในด้านการใช้วาจาในการสื่อสาร เป็นปัญหาอุปนิสัยเฉพาะบุคคล เป็นปัญหาที่แสดงถึงความบกพร่องในการให้คำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ซึ่งมีผลต่อความเชื่อถือและศรัทธาในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์

ขั้นตอนที่ ๒ ค้นคว้าข้อมูลเพื่อหาสาเหตุและเกิดผลกระทบอย่างไร โดยเฉพาะผลที่เกิดขึ้นภายหลังการพยากรณ์ที่มีต่อผู้มารับบริการ การใช้วาจาในการสื่อสารพูดคุยหรือการทำนายที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพจิตใจต่อผู้มารับบริการ ทั้งยังมีผลกระทบในการตัดสินใจที่ผิดพลาด ทำให้การดำเนินชีวิตผิดพลาดได้ และยังรวมถึงการพยากรณ์ที่ส่งผลติดลบต่อภาพลักษณ์ของนักโหราศาสตร์

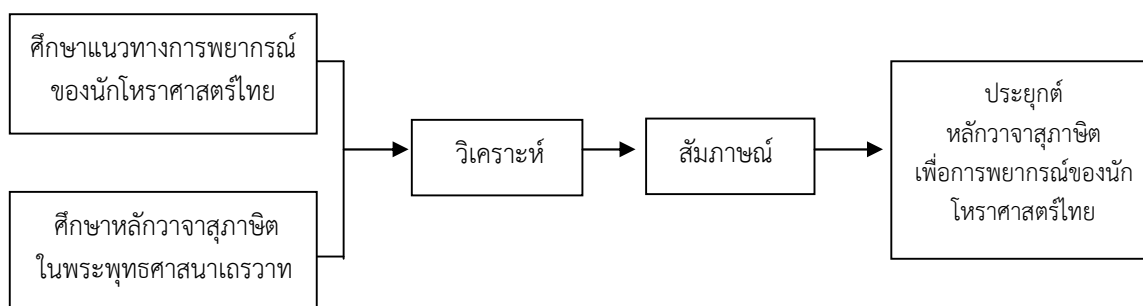
ขั้นตอนที่ ๓ ศึกษาค้นคว้าหลักวาจาสุภาษิต และธรรมะที่เกี่ยวข้องในการใช้วาจาที่เป็นกลาง เพื่อการสื่อสาร แนะนำ ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง ซึ่งเป็นแนวทางการสื่อสารที่เป็นคุณ ไม่เป็นโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ทั้งนี้จะมุ่งศึกษาการนำหลักวาจาสุภาษิตมาสัมพันธ์หรือเป็นกรอบของการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์

ขั้นตอนที่ ๔ เพื่อให้ได้แนวทางในการนำมาประยุกต์ใช้ ต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ ผู้นำศาสนา โหราจารย์แห่งโหราศาสตร์ และผู้รับบริการโหราศาสตร์ เพื่อขอทราบแนวทางและข้อเสนอแนะที่มีต่อการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์

ขั้นตอนที่ ๕ เพื่อนำเสนอรูปแบบ แนวทางหรือวิธีการในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ตามหลักพุทธสันติวิธี แห่งการใช้วาจาสุภาษิต เพื่อเป็นแนวทางของการพยากรณ์ที่เป็นไปเพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมสันติสุข และสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยไว้ดังนี้

แผนภูมิที่ ๑.๒ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๑.๙ ประโยชน์ที่ได้รับ

- ๑.๙.๑ ทำให้ทราบแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย
- ๑.๙.๒ ทำให้ทราบหลักวิชาจตุราธิบดีในพระพุทธศาสนาเถรวาท
- ๑.๙.๓ ทำให้ทราบแนวทางการประยุกต์หลักวิชาจตุราธิบดี ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

บทที่ ๒

แนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

การศึกษาในบทนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลทางหลักวิชาโหราศาสตร์ ที่ใช้ในการพยากรณ์ การคาดการณ์ ความน่าจะเป็น ต่อทุกสรรพสิ่งบนโลก โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ประวัติและความ เป็นมาของโหราศาสตร์ ลักษณะการพยากรณ์โหราศาสตร์ ประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์ ทั้งนี้ผู้วิจัย จะทำการรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับวิชาโหราศาสตร์ โดยมีรายละเอียดเนื้อหาที่ สำคัญ ดังต่อไปนี้

๒.๑ ความหมายของโหราศาสตร์

ความเชื่อในเรื่องของการทำนายและการพยากรณ์โชคชะตาของมนุษย์ และ ปรากฏการณ์ต่างๆ ของโลก โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ เป็นเครื่องชี้และอธิบายอำนาจและ อิทธิพลของดวงดาวต่างๆ ผ่านกระบวนการที่เรียกว่า โหราศาสตร์ คือศาสตร์ที่ว่าด้วยการพยากรณ์ โดยอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก^๑ โหราศาสตร์ (Astrology) มาจากภาษาลาตินและกรีก คือ Astron ดวงดาว กับ Logia ความรู้^๒ ในภาษาสันสกฤตเป็นคำประสมสองคำ คือ อโห และราตรี แปลว่าวันและคืน และคำที่นำมาที่ใช้แทนโหราศาสตร์ได้อีก คือ โยติษศาสตร์ แปลว่า วิชาที่ว่าด้วย แสงสว่าง^๓ โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ใช้สำหรับพยากรณ์โดยอาศัยการเคลื่อนที่ของโลก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์และดาว พระเคราะห์ต่างๆ ในระบบสุริยจักรวาล ดังนั้น โหราศาสตร์ จึงหมายถึงความรู้ที่ เป็นศาสตร์อันว่าด้วยนักษัตริวิทยา เกี่ยวกับเวลา และความรู้ทางด้านดาราศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ ต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่ถือกำเนิดมาโหราศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยดาราศาสตร์เป็นหลักสำคัญใน การพยากรณ์^๔

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓-๑๔.

^๒Anthony Philip Stone, *Hindu Astrology; Myth, Symbols and Realities*, (India Select Book, 1981), p.174. อ้างใน กฤติกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕๔.

^๓พระยาปริวรรตเวชการ, *หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของ การศึกษาโหราศาสตร์ มรดกแห่งโหรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย*, (กรุงเทพมหานคร: มิตรสยามการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๒.

^๔เทพย์ สาริกบุตร, *โหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค ๑*, (กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ, ๒๕๑๑), หน้า ๓.

โหราศาสตร์จัดว่าเป็นวิชาที่ยากแก่การพิสูจน์ แต่ก็เป็วิชาเก่าแก่ที่สุดวิชาหนึ่ง ซึ่งได้ศึกษากันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ความหมายของโหราศาสตร์ นักโหราศาสตร์ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมไว้ดังนี้

พลตรีประยูร พลอารีย์ ให้ความเห็นว่า วิชา “โหราศาสตร์” เป็นวิชาที่ว่าด้วยการปฏิบัติเพื่อค้นหาความจริง โดยอาศัยปรากฏการณ์บนท้องฟ้าเป็นมูลฐาน เป็นศาสตร์ปรัชญาทางปัญญากล่าวถึงเครื่องมือสำคัญของวิชา “โหราศาสตร์” คือ วิชา “ตรรกศาสตร์” โดยการอุปมาอุปมัย และที่สำคัญคือวิชาโหราศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี^๕

อาจารย์สิงโต สุริยาอารักษ์ ให้ความเห็นว่า วิชา “โหราศาสตร์” เป็นวิชาที่ว่าด้วยการพยากรณ์ ที่เนื่องมาจากอำนาจของดวงดาวนพเคราะห์ต่างๆ ที่โคจรอยู่รอบจักรราศี เป็นวิชาที่มีหลักฐานและเหตุผล เป็นวิทยาการที่นับว่าทันสมัยอยู่ตลอดไป และเป็นวิชาที่คงทนถาวรตลอดกาลคู่ไปกับโลก เพราะเป็นเรื่องราวของวิชาที่เกี่ยวกับดวงดาวและโลกมนุษย์ กล่าวถึงอำนาจของดาวที่มีต่อสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก เป็นวิชาการทางนามและรูปแสดงกาลเวลาความส่องสว่าง ความรุ่งโรจน์ ความร้อน ความดึงดูด และพลังงานที่มีต่อพฤติกรรมของคนเราด้วย^๖

ดร.ภิญโญ พงษ์เจริญ ให้ความเห็นว่า “โหราศาสตร์” เป็นศาสตร์แห่งกาลเวลา อาศัยดวงดาว เป็นเครื่องมือ เป็นเครื่องชี้ในการพยากรณ์ ว่ามีอะไรเกิดขึ้นภายใต้ห้วงเวลาอันล้าลึกนั้น จะดีร้าย ประการใด เวลาเกิดจากดวงดาวที่โคจรยกย้าย ถ้าไม่มีดวงดาว โลก พระอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาวอื่นๆ ไม่โคจร ไม่เคลื่อนไหว เวลาไม่เกิด และ เหตุการณ์ภายใต้ห้วงเวลาก็จะไม่มี”^๗

จากข้อความเบื้องต้น พอสรุปได้ว่า ความหมายของโหราศาสตร์คือศาสตร์แห่งการพยากรณ์ด้วยการศึกษาอิทธิพลการเคลื่อนที่ของโลก ดวงดาว ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ตามหลักดาราศาสตร์ที่มีผลต่อทุกสรรพสิ่งในโลก จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นหนึ่งในวิชาที่ว่าด้วยการทำนายโชคชะตา เพื่อทำนายอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุคคล สังคม โดยใช้ดวงดาว ผลกรรมต่างๆ ของมนุษย์มาเป็นปัจจัยในการกำหนดและเป็นวิชาการที่ใช้การคำนวณตัวเลข บันทึกรวบรวมไว้เป็นสถิตินำมาเป็นข้อมูล รวมทั้งการคิดและค้นคว้าถึงเหตุและผล โดยเรียนรู้อย่างชัดเจนในโหราศาสตร์และดาราศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน โดยครอบคลุมหลายศาสตร์เข้าด้วยกัน หลักการของโหราศาสตร์ในการพยากรณ์นั้นมีปรากฏจริง แต่ขึ้นอยู่กับนักโหราศาสตร์ว่าจะเข้าใจวิธีการอ่านดวงชาตาได้ถูกต้องและลึกซึ้งเพียงใด เป็นการพยากรณ์ดวงชาตาเพื่อเตรียมพร้อมรับมือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

^๕พลตรีประยูร พลอารีย์, เอกสารประกอบการเรียน, **อาร์มภทโหราศาสตร์**, (ม.ป.ป.), หน้า ๑๑

^๖สิงโต สุริยาอารักษ์, **โหราศาสตร์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ, ๒๕๒๖), หน้า ๑.

^๗สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงษ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

๒.๒ ความเป็นมาของโหราศาสตร์

จากการศึกษาข้อมูลด้านโหราศาสตร์ ทำให้พบว่า มีความเป็นมาที่ยาวนาน ดังจะเห็นได้จากการใช้โหราศาสตร์ปรากฏอยู่ทั่วมุมโลก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ความเป็นมาของโหราศาสตร์ทางตะวันตก

หลักฐานประวัติศาสตร์โหราศาสตร์ทางตะวันตกที่ปรากฏ จากการค้นพบหลักศิลาจารึกในซากปรักหักพังของกษัตริย์ อัชซูร์ บานิปาล (Ashurbanipal) ในนิเนเวห์ (Nineveh) ประเทศแอสซีเรีย (Assyria) ซึ่งสูญชาติไปแล้ว เป็นหลักศิลาจารึกที่บรรจุงานชิ้นมาตรฐานของวิชาโหราศาสตร์และดาราศาสตร์บาบิโลเนีย มูลฐานที่พบได้จากบางชิ้นบอกวันที่ย้อนหลังไปในอดีตมากกว่า ๓๐๐๐ ปีก่อนคริสตศักราช ศิลาจารึกเหล่านี้มีชื่อเรียกว่า “ความรู้รุ่งโรจน์ของเบล” (The Illumination of Bel) บรรยายถึงบารมีของซาร์กอนแห่งอัคคาด (Sargon of Accad) ผู้พิชิตอาณาจักรซูเมอร์ (Sumer) ที่นับถือเทพเจ้าหรือผีสาวเทวดาที่เชื่อกันว่า เหตุการณ์ทั้งหลายเกิดขึ้นเพราะอำนาจของวิญญาณของดินและลมซึ่งมีนับไม่ถ้วน และอาจควบคุมบังคับได้โดยใช้เวทย์มนต์คาถา โดยการปิดปากของพวกแม่มดหมอมณี ครั้นเมื่อซาร์กอนเข้ามาครอบครอง พระบาบิโลเนียได้กลายเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ แทนพวกแม่มดหมอมณีเหล่านั้น และได้มีการสถาปนาระบบ ดาราศาสตร์ (Astro-Theology) โดยอาศัยทฤษฎีมูลฐานว่า “เหตุการณ์คือปรากฏการณ์ธรรมชาติ เกิดขึ้นและกำหนดขึ้นโดยปรากฏการณ์ธรรมชาติอื่น ซึ่งอาจค้นพบและสังเกตได้โดยอาศัยการตรวจการณ์” เชื่อว่าในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดที่จะเกิดขึ้นโดยการบังเอิญ วัตบาบิโลเนียที่สำคัญจึงมีหอดูดาวทุกวัด ซึ่งพวกพระใช้สำหรับตรวจการณ์ท้องฟ้าเพื่อบันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นลงบนแท่นดินเหนียวเก็บไว้สำหรับพยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต^๕

จากศิลาจารึก “ความรู้รุ่งโรจน์ของเบล” ทำให้ทราบว่าชาวบาบิโลเนียได้จัดแบ่ง อาทิตย์ จันทร์ และดาวพระเคราะห์ทั้ง ๕ รวมทั้งดาวฤกษ์ดวงสำคัญๆ ไว้อย่างเป็นหมวดหมู่ โดยจัดทำเป็นตารางบอกปรากฏการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในท้องฟ้า ที่แสดงถึงการโคจรวิกลคติเมื่อเทียบกับวัตถุท้องฟ้าอื่น การปรากฏและการหายไป สภาพการขึ้นและการตก สัมพันธภาพระหว่างดาวฤกษ์ด้วยกันกับอุปราคา^๖

ต่อมาในยุคสมัยก่อนคริสตศักราชประมาณ ๘๐๐ ปี ในแถบกลุ่มน้ำไทกริสและยูเฟรติสตอนเหนืออ่าวเปอร์เซีย ซิลเดียมี่อำนาจปกครองบาบิโลเนีย และอีก ๒๐๐ ปีต่อมาชาติทั้งสองมีอำนาจรุ่งเรืองกว่าชาติอื่นในแถบนั้น การศึกษาเรียนรู้ในกระบวนวิทยาการต่างๆ ดาราศาสตร์เป็นวิชาที่เจริญและพัฒนามาก เพราะเป็นวิชาที่เกิดจากการสนใจสังเกตเรื่องดวงดาวในท้องฟ้า อีกทั้งต้องการจะเป็นนักเดินเรือในอ่าวเปอร์เซียด้วย ในยุคนี้พบว่าการแบ่งจักราศีแบ่งเป็น ๑๒ มีชื่อเรียกประจำทุกราศี นอกจากนี้ยังสามารถทำนายสุริยุปราคา จันทร์ุปราคา ตลอดจนผลิตนาฬิกาแดดสำหรับดูเวลากลางวัน นาฬิกาน้ำสำหรับดูเวลากลางคืน ความรู้เรื่องของดาราศาสตร์และโหราศาสตร์ในซิลเดียมี่ ทำให้ซิลเดียมี่มีความหมายในยุคนั้นเป็นคำศัพท์ที่แปลว่า “นักทำนาย” อีกด้วย

^๕ พลตรีประยูร พลอารีย์, เอกสารประกอบการเรียน, *อาร์มภทโหราศาสตร์*, (ม.ป.ป.), หน้า ๑๓-๑๕.

^๖ พลตรีประยูร พลอารีย์, เอกสารประกอบการเรียน, *คัมภีร์สูตรพระเคราะห์สนธิ*, (ม.ป.ป.), หน้า ๒.

ในยุคสมัยก่อนคริสตศักราช ๑๐๖-๔๓ ปี ได้ปรากฏนักสุนทรพจน์และนักเขียนผู้มีชื่อเสียงของโรมีนามว่า “ซีเซโร” ได้กล่าวยืนยันถึงชนชาวอัสสิเรียและบาบิโลเนียในโลกตะวันตกของ ท่านว่า “ชนชาติทั้งสองนั้นมีความรู้เรื่องโหราศาสตร์มาก ค่าที่อาศัยอยู่ตามทุ่งราบกว้างใหญ่ จึงมีโอกาสแห่งท้องฟ้าอันยาวยืดยาวมีขนาดสายอยู่เสมอ” โหราศาสตร์ยังได้แผ่ขยายมายังดินแดนของชาติเฮบรู กรีกและโรมัน ซึ่งพบได้ในคัมภีร์ใหม่ของคริสต์ศาสนาที่กล่าวถึงดาวหรืออิทธิพลของดาวในวันสมภพแห่งพระเยซูคริสต์ว่า มีพวกนักปราชญ์เดินทางตามดาวลึกลับดวงหนึ่งมาจากทิศตะวันออก เพื่อนำทองคำ กายานมาถวายแด่พระองค์ ต่อมา ยูเลียส เซซาร์ เป็นผู้นำแบบอย่างปฏิทินของชาวอียิปต์เพื่อนำไปใช้ในอาณาจักรโรมัน จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๕๘๒ สันตะปาปา เกรกอรีที่ ๘ ได้ทำการแก้ไขและนำมาใช้ในหลายประเทศจนถึงปัจจุบันนี้^{๑๐}

๒) ความเป็นมาของโหราศาสตร์ทางตะวันออก

โหราศาสตร์ทางตะวันออก จัดเป็นศาสตร์ชั้นสูงที่มีมานานก่อนพุทธกาลหลายพันปี จากหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์โหราศาสตร์และความเชื่อที่ได้รับสืบทอดกันต่อมา อินเดียเป็นชนชาติที่บันทึกประวัติศาสตร์ด้านโหราศาสตร์มายาวนาน โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ในอินเดีย มีความเป็นมาและศึกษาควบคู่กันมาตลอด โดยคัมภีร์พระเวทของศาสนาพราหมณ์อันเป็นพื้นฐานของโหราศาสตร์ ที่นับถือและบูชาเทพเจ้า และจากการที่มนุษย์พบเห็นปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนท้องฟ้า ทำให้เกิดความเชื่อว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเป็นสิ่งกำหนดความเป็นไปในการดำเนินชีวิตมนุษย์ จึงให้ความหมายของสิ่งที่เห็นบนท้องฟ้าเป็นเสมือนเทพเจ้า ทำให้มีเรื่องราวที่เล่าขานสืบทอดกันมา^{๑๑}

ยุคที่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นของโหราศาสตร์ คือ ยุคพระเวท ของ ศาสนาพราหมณ์ตามลัทธิพราหมณ์ เรียกว่า “ยุคไตรภท”^{๑๒} อยู่ในช่วงระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานของชาวอารยันและทำการขยายอาณาเขต มีการเผยแพร่วัฒนธรรมและอารยธรรมของมนุษย์ชาติ ในยุคนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับมากนัก แต่เมื่อเข้าสู่ยุคพระเวท “ภควัดคีตา” เป็นยุคที่พระเวทมีอิทธิพลครอบงำสังคมชาวอินเดียมากที่สุด^{๑๓} วรรณกรรมพระเวทที่สำคัญ ถือว่าเป็น “ศรุต” คือได้ยืมและรับมาจากพระโอษฐ์ของพระผู้เป็นเจ้า มิได้เขียนและแต่งขึ้นเอง เรียกว่า “ไตรภท” ได้แก่

๑. ฤคเวท เป็นคำฉันท์สำหรับสวดอ้อนวอนพระเป็นเจ้า
๒. ยชุรเวท เป็นคำร้อยแก้ว ใช้ท่องในเวลาบวงสรวงพระเป็นเจ้า
๓. สามเวท เป็นคำฉันท์ ใช้สวดในพิธีถวายน้ำโสม
๔. อถรรพเวท เพิ่มในภายหลัง เป็นคัมภีร์ประกอบด้วยคาถาอาคม^{๑๔}

^{๑๐} ญาณ, ญาณโษยติศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: ศิราสมการพิมพ์, ๒๕๑๔), หน้า ๓-๕.

^{๑๑} ประพันธ์ เตละกุล, ดาราศาสตร์และอวกาศ, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

^{๑๒} สนิท ศรีสำแดง, ปรัชญาเถรวาท, (กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๘.

^{๑๓} กฤติกาวลัย หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธรศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕๗.

^{๑๔} เทพย์ สาริกบุตร, โหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค ๑, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนการพิมพ์, ๒๕๑๑), หน้า ๑๑.

วรรณกรรมพระเวทที่มีความสำคัญอีกเล่มหนึ่ง ได้มีการพัฒนาขึ้นมาเพื่อช่วยให้การใช้ คัมภีร์พระเวทมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือ “เวทางคะ” มีจำนวน ๖ เรื่อง มีเรื่องหนึ่งเรียกว่า “โชยติช” (Jyotish) เป็นร้อยกรอง มีประมาณ ๔๐ โศลก กล่าวถึง พระอาทิตย์ พระจันทร์ และนักษัตร กลุ่ม ดาวฤกษ์ ทั้ง ๒๗ กลุ่ม ซึ่งพวกพราหมณ์ต้องศึกษาโดยเฉพาะ ดังนั้น การพยากรณ์ของพราหมณ์ ตามที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และในชั้นอรรถกถา ได้กล่าวถึงคัมภีร์ที่พวกพราหมณ์ศึกษา คือ ไตรเพท และคัมภีร์มหาปุริสลักษณะ ที่พวกพราหมณ์ใช้ในการพยากรณ์เจ้าชายสิทธัตถะ

โหราศาสตร์ได้ถูกเผยแพร่ไปทั้งในและนอกประเทศอินเดีย ด้วยการสืบทอดแลกเปลี่ยน วัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชน ด้วยอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ที่แทรกซึมอยู่ มากบ้างน้อยบ้าง ในทุก วัฒนธรรม เช่นการเริ่มประกอบพิธีมงคลใดๆ ต้องมีการดูฤกษ์ยาม การสั่นกระดิ่ง เป่าสังข์ การเบิก แว่นเวียนเทียน เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการนำความรู้ในเรื่องของดาวนักษัตรฤกษ์ของอินเดียนำมา พัฒนาความรู้ทางด้านโหราศาสตร์ไทยในเรื่องของ วัน เดือน ปี และทักษา ดังที่ใช้กันอยู่จนถึงทุกวันนี้^{๑๕} โหราศาสตร์ในอินเดีย เป็นวิชาที่สว่นไว้เฉพาะบุคคลในวรรณพราหมณ์และกษัตริย์เท่านั้น บุคคลในวรรณพราหมณ์ได้แก่ พวกดาบสและพราหมณ์ เรียนไว้เป็นความรู้และนำไปสอนผู้อื่น โดยศึกษาทฤษฎีเป็นหน้าที่หลักในภาค “ศาสตราคม” สำหรับบุคคลในวรรณกษัตริย์เรียนไว้เพื่อนำไป ปฏิบัติในการปราบปรามศัตรู ในทางปฏิบัติเป็นหน้าที่หลักในภาค “ศิลปาคม” เพราะวรรณพราหมณ์ เป็น “นักรู้” วรรณะกษัตริย์เป็น “นักรบ” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วรรณะพราหมณ์เป็น “นักธรรม” วรรณะกษัตริย์เป็น “นักทำ” โดยเฉพาะวรรณะกษัตริย์ถือว่าโหราศาสตร์เป็นวิชาการที่จำเป็นต้อง ศึกษา จะละทิ้งเสียมิได้^{๑๖}

๓) โหราศาสตร์ไทยในประวัติศาสตร์

จากหลักฐานที่ปรากฏในคัมภีร์โหราศาสตร์ที่ระบุว่า โหราศาสตร์ได้รับการสืบทอดมา จากพราหมณาจารย์ เป็นผู้นำมาเผยแพร่จากภารตประเทศ เป็นวิชาที่มาจากคัมภีร์พระเวทใน ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพราหมณ์เป็นศาสนาที่มีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียและประเทศไทย ทำให้ โหราศาสตร์มีปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยมาทุกยุคสมัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. สมัยสุโขทัย

ในปีพุทธศักราช ๑๘๒๖ ตรงกับปีมะแม ปีมหาศักราช ๑๒๐๕ มีการเริ่มจารึกพระราช กรณียกิจสมเด็จพระเจ้ารามคำแหงมหาราช และได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทย จารึกเป็นแบบอย่างไว้ใน หลักศิลาจารึก ๕ หลัก โดยหลักที่ ๔ ได้จารึกไว้เป็นอักษรขอม ซึ่งข้อความที่บันทึกไว้ตรงกันในหลักที่ ๔ และหลักที่ ๕ ในหลักศิลาจารึกมีการกำหนดพิธีการต่างๆ มีการคำนวณฤกษ์พระจันทร์ ทุกบททุก ตอน นอกจากนี้ยังมีพระราชนิพนธ์ในวิชาโหราศาสตร์ที่เป็นหลักฐานจนถึงปัจจุบันนี้ ได้ทรงไว้เป็น ภาษาบาลีมี ๒ เรื่องคือ พระคัมภีร์ทักษสังคหปกรณ ได้แก่อำราทักษาที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้ และ พระ

^{๑๕} กฤตติกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธานุศาสนานาเถรวาท และวิชาโหราศาสตร์ไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕๗-๕๘.

^{๑๖} กฤตติกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธานุศาสนานาเถรวาท และวิชาโหราศาสตร์ไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๕.

คัมภีร์จักรที่ปีฉลูบับาลี พระราชนิพนธ์ทั้ง ๒ เรื่องนี้ สมเด็จพระเจ้าสัมพันธวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษมนตรี ได้ทรงถอดไว้เป็นกวีนิพนธ์ เรื่องแรกทรงถอดเป็นลิลิต ชื่อ “ลิลิตทักขพยากรณ์” เป็นตำราทักขาของไทยซึ่งมีกลวิธีพยากรณ์อย่างพิสดารเป็นของไทยโดยแท้ เรื่องที่ ๒ พระองค์ได้ทรงถอดเป็นคำฉันท์ชื่อว่า “จักรที่ปี ฉลูฉันท” อันเป็นตำราหลักของวิชาโหราศาสตร์ไทยภาคพยากรณ์ ตำราทั้ง ๒ เล่มนี้เป็นปรมาจารย์ของไทยที่รชาอาณาจักรสำหรับผู้พยากรณ์ในระบบโหราศาสตร์ไทย อันนับเป็นพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นเกล้า^{๑๗}

๒. สมัยกรุงศรีอยุธยา

โหราศาสตร์ได้ระบุเป็นหลักฐานในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ดังที่ปรากฏในหนังสือ “ลิลิตยวนพ่าย” ซึ่งถอดความได้ว่า “ทรงรอบรู้ในวิชาโหราศาสตร์ เสมอการตรัสรู้ของพระพุทธรเจ้า ทรงรอบรู้ทั้งทาง “ศาสตร์าคม” คือทางทฤษฎีการคำนวณและพยากรณ์ ทรงรอบรู้ทั้งทาง “ศิลปาคม” คือทรงมีพระปรีชาสามารถคำนวณ และพยากรณ์เหตุการณ์ตามหลักวิชาโหราศาสตร์ได้ด้วยพระองค์เอง นับว่าเป็นผู้ทรงรอบรู้ถึถ้วนใน “ศิปาคม” คือวิชาโหราศาสตร์ไทยพิสดารในทุกกรณี” ทรงพระปัญญาอันยิ่งใหญ่ พระปรีชาญาณแจ่มกระจ่างประหนึ่งแสงอาทิตย์และจันทร์ หยั่งรู้ทั่วถึง ทั้งอดีต อนาคต และปัจจุบัน ประดุจพระสัพพัญญูเจ้าซึ่งทรงสามารถเล็งแลไล่ตลอดทั้งสามภพ แสดงให้เห็นว่า สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงเชี่ยวชาญในวิชาโหราศาสตร์อย่างไม่มีผู้ใดเทียบเทียมได้^{๑๘}

๓. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในยุคสมัยการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยมีพระเจ้าแผ่นดินทรงอยู่ในฐานะเหนือกฎหมาย ภายในราชสำนักทุกยุคสมัย จะต้องมีการทูลทวงเป็นประจำ บรรดาผู้มีความรู้ในวิชาโหราศาสตร์ ทั้งในภาคคำนวณ ภาคพยากรณ์ และภาคยัญญกรรมไว้ครบถ้วน โดยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาโหราธิบดี พวกโหรหลวงมีหน้าที่คำนวณปฏิทินประจำปี ถวายพระเจ้าแผ่นดินตลอดจนถวายคำพยากรณ์เหตุการณ์ส่วนพระองค์และบ้านเมือง คำนวณฤกษ์ยาม และมีหน้าที่ประกอบราชพิธีควบคู่ไปกับพวกราชบัณฑิตและพราหมณ์ ขณะที่มีการศึกสงคราม โหรหลวงจะต้องมีหน้าที่ติดตามกองทัพ ไปด้วยทุกครั้งเพื่อคอยคำนวณฤกษ์ยามยาดราทัพ หรือคอยคิดแก้ไขปัญหาการศึกษาต่างๆ ที่ขัดข้อง^{๑๙} ดังตัวอย่างเช่น

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีผลงานทั้งภาคศาสตร์าคมและศิลปาคม เป็นผู้คิดค้นนำความก้าวหน้ามาสู่วงการโหราศาสตร์ไทย ทรงนำวิถีโคจรของดาวยูเรนัสมาผนวกเข้ากับคัมภีร์สุริยยาตร์ ใช้ชื่อว่า “ดาวมฤตยู” และค้นหาวิธีการโคจรของ “พระเกตุ” ที่สามารถนำมาประกอบการพยากรณ์ได้อย่างสนิทแนบเนียนดีที่สุดในที่สุด^{๒๐} อีกทั้งยัง

^{๑๗} พันเอกพิเศษ เอื้อน มนเทียรทอง, พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคม, (กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๓-๕.

^{๑๘} พันเอกพิเศษ, เอื้อน มนเทียรทอง, พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคม, (กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๖-๘.

^{๑๙} อูระคินทร์ วิริยยะบุรณะ, คัมภีร์พรหมชาติ ฉบับหลวง, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ส.ธรรมภักดี, ๒๕๑๑), หน้า ๔๘๓.

^{๒๐} สิงโต สุริยาอารักษ์, โหราศาสตร์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ, ๒๕๒๖), หน้า ๖.

เป็นผู้ทรงค่านิยมปฏิบัติตนรายปีด้วยพระองค์เอง โดยประกาศให้ประชาชนได้ทราบทุกปี และเมื่อจะมีปรากฏใต้งเกิดขึ้นนอกเหนือจากเหตุการณ์ปกติตามที่พิจารณาเห็นทางดาราศาสตร์ตามหลักวิชาใน คัมภีร์สุริยยาตร์ ก็ได้ทรงประกาศให้ประชาราษฎร์ทราบล่วงหน้าก่อนจะบังเกิดเพื่อมิให้ตื่นตระหนก นับเป็นพระมหัจฉริยภาพอันสำคัญ^{๒๑} สมควรแล้วที่ท่านโหราศาสตร์ทั้งหลายได้ขนานนามพระองค์ว่า “บิดาแห่งโหราศาสตร์ไทย”^{๒๒} นับได้ว่าวิชาโหราศาสตร์มีความเจริญรุ่งเรืองมากสมัยหนึ่งแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระราชกรณียกิจทางโหราศาสตร์ล้วนแสดงถึงพระปรีชาสามารถเยี่ยงปราชญ์ เป็นพระราชกรณียกิจที่แสดงถึงพระสมรรถภาพทางโหรอย่างเอกอุ^{๒๓}

สรุปได้ว่า โหราศาสตร์ได้ถูกบันทึกควบคู่กับประวัติศาสตร์ของสังคมโลก มีปรากฏชัดทั้งในตะวันตกและตะวันออก รวมถึงประเทศไทย เป็นศาสตร์ที่มีการสืบทอดกันต่อๆ มา หลักฐานบางอย่างที่ค้นพบและมีการสืบทอดพร้อมทั้งตีความที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการศึกษาโหราศาสตร์จึงไม่มีขีดจำกัด สามารถหาความรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ได้ตลอดเวลา โหราศาสตร์ยังคงดำรงอยู่คู่กับโลกมนุษย์

๒.๓ ความหมายของการพยากรณ์

คำว่า “พยากรณ์” ความหมายโดยทั่วไปที่พบในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า ทำนาย, คาดการณ์, ชื่อคัมภีร์โหราศาสตร์ว่าด้วยการทำนาย, พยากรณ์โชคชะตา, ทำนายโชคชะตา, ทำนายความเป็นไปในชีวิต, พยากรณ์อากาศ ทำนาย หรือคาดการณ์เรื่องดินฟ้าอากาศล่วงหน้า^{๒๔} ยังรวมความถึงการทำให้แจ้งและการตอบปัญหา^{๒๕} การใช้วาจาเพื่อการพยากรณ์ในมุมมองของนักโหราศาสตร์ คือ การคาดการณ์ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ กัน โดยอาศัยความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของดวงดาวมาประกอบ^{๒๖}

^{๒๑} พันเอกพิเศษ เอื้อน มนเทียรทอง, พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคม, (กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๒.

^{๒๒} สิงโต สุริยาอารักษ์, โหราศาสตร์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ, ๒๕๒๖), หน้า ๖.

^{๒๓} พันเอกพิเศษ เอื้อน มนเทียรทอง, พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคม, (กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการพิมพ์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๒.

^{๒๔} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุคส์พับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๖), หน้า ๗๕๗.

^{๒๕} พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, กรุงเทพมหานคร: ธนธัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๕๔.

^{๒๖} นางกฤติกาวัลย์ หิรัญสี, ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และวิชาโหราศาสตร์ไทย, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๕.

๒.๔ องค์ประกอบของการพยากรณ์

การจะเป็นนักพยากรณ์จำเป็นต้องผ่านการฝึกฝนพัฒนาหรือการเรียนรู้เป็นลำดับขั้น โดยสามารถแบ่งเป็น ๓ ระดับ ได้ดังนี้

๑) **ภาคคำนวณ** เป็นเรื่องของการคำนวณตัวเลข การนับตัวเลขและกฎเกณฑ์ในเรื่องของการหาตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ เช่น กฎเกณฑ์ในการผูกดวง โดยใช้คัมภีร์หรือตำราเป็นหลักในการพยากรณ์ เช่น คัมภีร์สุริยยาตร์ เป็นคัมภีร์ที่ใช้ในการคำนวณหาจุดเถลิงศก วัน ยาม ราศี เป็นต้น

๒) **ภาคพยากรณ์** เป็นเรื่องของการพิจารณาผสมผสานกฎเกณฑ์ต่างๆ ตามหลักวิชาโหราศาสตร์ ตีความและขยายความจากองค์ประกอบของดวงชาตา ออกมาเป็นลักษณะของคำทำนาย แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะคือ

๒.๑. การพยากรณ์ในด้านอดีต

๒.๒. การพยากรณ์ปัจจุบัน

๒.๓. การพยากรณ์ในด้านอนาคต

๓) **ภาคพิธี** เป็นการนำพิธีทั้งของพราหมณ์กับพุทธศาสนามาประกอบกัน รวมทั้งการนำหลักไสยศาสตร์เข้ามาร่วมในพิธี ที่เรียกว่าการสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้เกิดศรัทธากับผู้ที่ใช้บริการ สำหรับพระสงฆ์ใช้ในการดูฤกษ์เพื่อนำไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

สรุปได้ว่า นักโหราศาสตร์ที่ศึกษาหลักวิชาโหราศาสตร์มาอย่างถ่องแท้ โดยเริ่มศึกษาจากความรู้อันพื้นฐาน จนจบกระบวนการความทุกชั้นตอน เป็นการศึกษาที่สมบูรณ์และนำความรู้ที่ได้ไปพยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำตามหลักวิชา ทั้งยังสามารถพัฒนาความรู้เพื่อศึกษาในศาสตร์อื่นๆ ได้อีกต่อไป

๒.๕ ลักษณะของการพยากรณ์

การพยากรณ์ที่ดีต้องดำเนินไปตามขั้นตอน การเรียนโหราศาสตร์มักถูกสอนให้ผู้หมัดอยู่กับกฎเกณฑ์ ทำให้พยากรณ์ได้คับแคบ จนเมื่อพอมีประสบการณ์ ก็สลับไข่ตรวนออกไป แล้วพยายามวิเคราะห์หาเหตุผลจากกฎข้อนั้นๆ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะไม่ผู้หมัดกับกฎเกณฑ์แต่จะใช้เพียงความเข้าใจเท่านั้นเป็นสิ่งตัดสินใจ และต้องทดลองหาสถิติให้มั่นใจก่อนเพื่อความถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น การพยากรณ์โดยทั่วไปมีลักษณะปรากฏ ดังนี้

๑) **การพยากรณ์ชาตาบุคคล** กล่าวคือ การใช้ข้อมูล วัน เดือน ปีเกิด และเวลาเกิดมาคำนวณหาตำแหน่งของดวงดาวในการวางชาตาดวงกำเนิดของบุคคล

๒) **โหราศาสตร์ชาตาบ้านเมือง** กล่าวคือ ใช้ วัน เดือน ปี ที่เป็นวันเกิดของเมือง การพยากรณ์จะกล่าวถึงชาตาส่วนรวมของ กลุ่มคน ทวีป สภาพของที่ตั้ง ดิน ฟ้า อากาศของประเทศ และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ที่มีผลต่อบ้านเมือง

๓) **โหราศาสตร์การแพทย์** กล่าวคือการใช้ดวงดาวและจักราศีที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับร่างกายของมนุษย์ โดยการกำหนดให้ราศีแทนอวัยวะของร่างกาย ถ้าดาวบาปพระเคราะห์ไปสถิตย่อมแสดงถึงจุดอ่อนของร่างกายอันจะก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บขึ้นได้

๔) โหราศาสตร์ธรรมชาติ หรืออตุณิยมโหราศาสตร์ เป็นการดูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ลมฟ้า อากาศ โดยพิจารณาจากตำแหน่งและทิศทางสัมพันธ์ของดวงดาวในระยนั้น

๕) โหราศาสตร์การเกษตร เป็นการใช้ตำแหน่งดวงดาวเพื่อช่วยในการเกษตร เช่น การกำหนดวันเพาะปลูก และเก็บเกี่ยว เป็นต้น

๖) โหราศาสตร์การคลัง เป็นการพยากรณ์ที่กล่าวถึงภาวะการเงิน เศรษฐกิจ การธนาคาร การค้า สินค้า เกี่ยวกับแชร์ หุ้น การแลกเปลี่ยนอัตราเงินตราระหว่างประเทศ สามารถนำเอาวิธีการโคจรของดวงดาวมาให้สถิติที่ถูกต้อง ถึงภาวะการเงิน เงินเฟ้อ เงินฝืด หรือเงินตึง

๗) โหราศาสตร์การให้ฤกษ์ ฤกษ์ หมายถึง คราว หรือเวลาที่เป็นชัยมงคล การให้ฤกษ์จัดว่ามีความสำคัญมากในวิชาโหราศาสตร์ไทย การวางดวงฤกษ์คือการผูกดวงชาตาอย่างหนึ่ง โหรผู้หาฤกษ์เป็นผู้กำหนดเวลาให้ตามที่พิจารณาเห็นว่า จะต้องเป็นดวงที่สร้างความสำเร็จมั่นคงและความพัฒนาการ ทั้งจะต้องไม่เป็นภัยพิบัติหรือมีอุปทวอันตรายแก่กิจการที่ผู้ให้หาฤกษ์ประสงค์จะทำนั้น^{๒๗}

สรุปได้ว่า ลักษณะการพยากรณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า โหราศาสตร์สามารถพยากรณ์ได้ในทุกสรรพสิ่ง ตามหลักโหราศาสตร์การพยากรณ์ต้องอาศัยการเคลื่อนที่ของดวงดาวบนท้องฟ้าซึ่งเป็นหลักในการพยากรณ์

๒.๖ วิธีการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

แนวความคิดในการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ มาจากปรัชญา “เหตุ-ผล” อันเป็นพื้นฐานของวิชาตรรกศาสตร์ กล่าวคือ “หากมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ๒ เหตุการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดก่อนจะเป็นเหตุ เหตุการณ์ที่เกิดทีหลังจะเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์แรกที่เกิดก่อน” จึงมีการแสดงเครื่องมือที่ใช้ในหลักตรรกศาสตร์สำหรับการวิเคราะห์ดวงชาตา มีดังนี้คือ

๑) การอุปมา (Analogy) คือการวินิจฉัยเพื่อศึกษาสิ่งที่ยังไม่ทราบหรือทราบแต่ไม่ชัด โดยวิธีการเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับสิ่งที่เราทราบแล้ว ประโยชน์ที่สำคัญของการอุปมาในวิชาโหราศาสตร์คือ ใช้สำหรับเชื่อมโยง โลก กับ ฟ้า เข้าด้วยกันยัง นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกฎโคจรของดวงดาวให้เข้ากับกฎแห่งกรรมของมนุษย์และสัตว์โลกด้วย

๒) การอนุมาน (Reference) คือ บทบาทแห่งการดำเนินการจากบรรพการ เงื่อนไขไปหาอนุสนธิ ข้อยุติ บทบาทของการอนุมานในวิชาโหราศาสตร์นั้น มีแทรกอยู่ทุกรายการทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งเจตนาและไม่เจตนา

สรุปได้ว่า รูปแบบในการพยากรณ์ที่นำเหตุและผล มาใช้ประกอบการพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งในการพยากรณ์ โดยพิจารณาตามลำดับของเหตุการณ์ดังกล่าว ตามเหตุและผลที่ปรากฏจากการวิเคราะห์ดวงชาตา

ในการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ ผู้พยากรณ์ควรเข้าใจหลักการที่ถูกต้องในกรรมวิธีการพยากรณ์ทางโหราศาสตร์ เพื่อให้คำพยากรณ์ถูกต้องและชัดเจน โดยแยกการอ่านดวงชาตากับการ

^{๒๗} กฤติกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๐-๙๓.

พยากรณ์ออกจากกันโดยเด็ดขาด ตามหลัก “อ่านเสียก่อน พยากรณ์ทีหลัง” ท่านพลตรีประยูร พลอารีย์ ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่าง “การอ่านดวงชาตา” กับ “การพยากรณ์” ดังนี้

การอ่านดวงชาตา คือการแปลความหมายของโครงสร้างต่างๆ ที่ปรากฏในดวงชาตาให้เป็นภาษามนุษย์ โดยอาศัยสูตรหรือคำแปลที่นักโหราศาสตร์สังเคราะห์ขึ้นไว้ สูตรต่างๆ เหล่านี้นักโหราศาสตร์สังเคราะห์ขึ้นโดยอาศัยหลักการอุปมาเป็นมูลฐาน

การพยากรณ์ นั้นเป็นการปฏิบัติเพื่อสืบเสาะหาความจริงโดยอาศัยข้อมูลที่พิสูจน์ทราบแล้วว่า เป็นข้อเท็จจริง เครื่องมือหลักของการพยากรณ์คือการอนุมานซึ่งมีเงื่อนไขรองเป็น “เหตุ” และข้อยุติเป็น “ผล” หรือคำพยากรณ์ที่ต้องการ

การอ่านดวงชาตา เป็นการสังเคราะห์ขึ้นมาโดยอาศัยหลักการอุปมาเป็นมูลฐาน รวมทั้งคำแปลอิทธิพลของดาวพระเคราะห์หรือปัจจัยทางโหราศาสตร์ต่างๆ ล้วนมาจากการอุปมาทั้งสิ้น การศึกษาคุณสมบัติเฉพาะของดาว ย่อมปรับเปลี่ยนไปตามสถานะของดวงชาตานั้นๆ นักโหราศาสตร์ผู้มีปัญญา ควรใช้หลักวิชาโหราศาสตร์เป็นแนวทางสำหรับการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติจริงจะยึดถือพระคัมภีร์เป็นสรณะตลอดไปนั้นไม่ได้ เพราะความหมายของดาวพระเคราะห์ต่างๆ ก็ดี ของโครงสร้างที่เกิดจากการผสมกันระหว่างปัจจัยโหราศาสตร์ต่างๆ ก็ดี มีอยู่มากมายหลายอย่างต่างๆ กัน แต่เมื่ออุปมาแล้วจะเป็นอย่างเดียวกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือคำแปลเหล่านี้ล้วนมาจากแก่นแท้อันเดียวกันนั่นเอง^{๒๘}

๒.๗ ขอบเขตในการพยากรณ์

ในการพยากรณ์ที่ต้องวิเคราะห์ดวงชาตาในการพยากรณ์เฉพาะเรื่อง หลักการทางโหราศาสตร์ มีขอบเขตในการพยากรณ์ มีดังนี้คือ

๑) **การพยากรณ์ระดับวาสนา** ในการพยากรณ์วาสนาของคนทั่วไปนั้น มีข้อจำกัด ๒ ประการคือ การพยากรณ์ระดับความสูงส่งของชาติตระกูล และความเจริญรุ่งเรืองของวาสนา ในทางทรัพย์สิน และทางยศศักดิ์

๒) **ชีวิตสมรสและคู่ครอง** พยากรณ์โดยพิจารณาออกเป็น ๒ ด้าน คือสภาพของการครองชีวิตคู่และสภาพจิตใจในการครองชีวิตคู่

๓) **การพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับวาสนา** อาชีพนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ การเลือกอาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมกับดวงชาตา เป็นแรงผลักดันให้คนๆ นั้น ก้าวไปสู่ความสำเร็จที่ราบรื่น และทำให้เกิดกำลังใจต่อการทำหน้าที่การทำงานให้สมบูรณ์มากขึ้นอีกด้วย^{๒๙}

จากขอบเขตในการพยากรณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การพยากรณ์ในแต่ละดวงชาตาไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เพราะดวงกำเนิดแต่ละคนมีพื้นฐานที่ต่างกัน เป็นการพยากรณ์ที่ทำให้เจ้าชาตา รู้จักและเข้าใจในตัวตนมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นผู้พยากรณ์จะต้องมีหลักการหรือประเด็นการพยากรณ์เพื่อความชัดเจน ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

^{๒๘} พลตรี ประยูร พลอารีย์, เอกสารประกอบการเรียน, คัมภีร์สูตรพระเคราะห์สนธิ, (ม.ป.ป.), หน้า ๒๑.

^{๒๙} เขียว บางบอน, เอกสารประกอบการเรียน, โหราศาสตร์ไทยภาคพื้นฐาน, (ม.ป.ป.), หน้า ๘๐-๘๑.

๑. หลักการพื้นฐานของการพยากรณ์

ผู้ที่ศึกษาโหราศาสตร์ควรรอบรู้ในศาสตร์แขนงอื่นๆ เพราะโหราศาสตร์เป็นวิชาที่จัดเป็นสรรพศาสตร์ ประกอบด้วย ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ อุทกศาสตร์ ฯลฯ ควรมีความเข้าใจในเรื่องของจักรวาล ทั้งในเชิงพระพุทธศาสนา และวิทยาศาสตร์ อย่างเป็นทางการของเหตุและผล อันจะแสดงออกมาในด้านการให้คำพยากรณ์ ที่ผู้ศึกษาโหราศาสตร์ต้องรอบคอบในการวิเคราะห์ ต้องรับผิดชอบในคำพูดของตนเอง โดยมีการจัดลักษณะในสิ่งที่พยากรณ์ คือการพยากรณ์โดยพื้นฐานแบ่งออกเป็น

๑) **คำทำนายที่เน้นเหตุการณ์** เป็นการอ่านธรรมชาติของดาวพระเคราะห์ มุมสัมพันธ์ต่อกัน แร่งส่งให้เหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นจริงทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยพิจารณาจากตำแหน่งของดวงดาวที่โคจรสถิตยเป็นสำคัญ

๒) **คำทำนายที่เน้นบุคคลเป็นศูนย์กลาง** ศักยภาพของบุคคลตามคุณภาพของดาวพระเคราะห์ ประกอบกับการเลือกกระทำของบุคคล ความคิด การตัดสินใจ ดาวพระเคราะห์เป็นตัวชี้แนะ ศักยภาพของบุคคลที่แสดงออกมาเป็นความจริง ทั้งนี้ได้สรุปว่า ไม่มีดวงชาตาที่ดีหรือเลว ไม่มีดาวที่ดี ราศีที่เลว ทุกปัจจัยในดวงชาตามีความสัมพันธ์ต่อกัน^{๓๐}

สรุปได้ว่าการพยากรณ์โดยพื้นฐาน ซึ่งอาศัยการเคลื่อนที่ของดวงดาว มุ่งเน้นไปที่การพยากรณ์ในเหตุการณ์ และการพยากรณ์ตัวบุคคล ซึ่งมีความสัมพันธ์และสอดคล้องซึ่งกันและกัน

๒. ประเด็นในการพยากรณ์

ในการพยากรณ์เฉพาะเรื่อง ต้องใช้วิธีการวิเคราะห์หาเหตุผลด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย ในการตอบปัญหา เพื่อช่วยในการพยากรณ์ให้ชัดเจนแม่นยำยิ่งขึ้น โดยเหตุในประเด็นต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

๑) **การตอบปัญหาว่าจะรวยหรือไม่** ในความรายนั้น ไม่สามารถบอกได้ว่ารวยขนาดไหน เพราะในแต่ละดวงชาตามีขนาดของความรวยไม่เท่ากัน และที่สำคัญคือต่างคนต่างมีปัญหา และมีข้อมูลที่แตกต่างกัน

๒) **การศึกษาจะเรียนได้แค่ไหน** ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือการได้เรียนในสาขาที่ดีหรือไม่

๓) **จะมีเกณฑ์หย่าร้างหรือไม่** ไม่ควรทายยืนยัน ถึงแม้จะมั่นใจอย่างมากก็ตาม

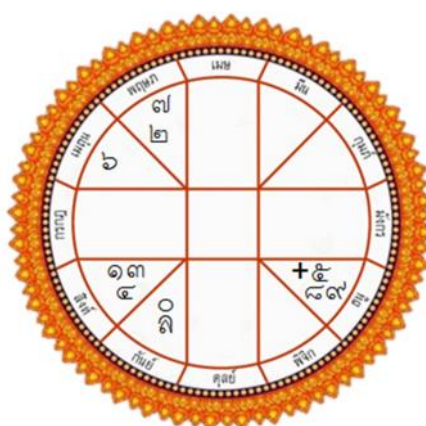
๔) **มีโอกาไปต่างประเทศหรือไม่** โดยเพิ่มประเด็นในลักษณะในการไปต่างประเทศว่าไปแบบไหน เพื่ออะไร

๕) **มีเกณฑ์ประสบอุบัติเหตุหรือมีโรคประจำตัวหรือไม่** การพยากรณ์เน้นหนักไปในทางเดียวเป็นเรื่องยาก ต้องดูข้อมูลอย่างอื่นประกอบด้วย

๖) **การล้มละลาย** มีลักษณะแตกต่างกันอยู่ ๒ ประการคือ การล้มละลายเพราะตนเองและล้มละลายจากการถูกผู้อื่นกระทำ

^{๓๐} กฤตกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๕-๙๖.

ประเด็นในการพยากรณ์ เป็นการบอกกล่าวถึงเหตุ ที่ผู้มารับบริการต้องการทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ประสบการณ์ของผู้พยากรณ์จะทำให้เข้าใจถึงเหตุต่างๆ ที่มีเพิ่มมากขึ้นตามปัจจัยของสภาพที่ก่อให้เกิดปัญหาของผู้มารับบริการ การพยากรณ์ในประเด็นต่างๆ จะทำให้ผู้มารับบริการมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังตัวอย่างการวิเคราะห์พื้นดวงชาตา ที่แสดงขอบเขตการพยากรณ์ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงตัวอย่าง ดวงชาตาที่ ๑ “พระคุณ.....แม่”

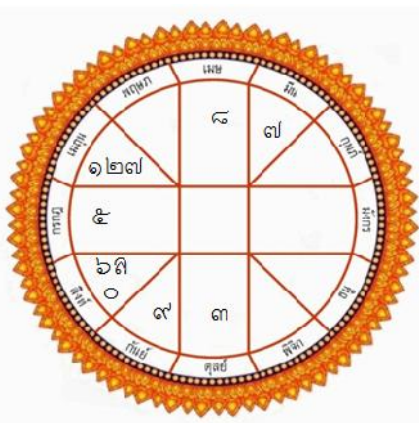
ญ. เกิดวันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๕ เวลา ๘-๙.๐๐ น.

เจ้าชาตา ลักณาอยู่ราศีกันย์ เป็นคนที่ต้องทำงานสร้างหลักฐานด้วยตนเอง งานที่ทำก็ไม่เป็นที่เปิดเผย การใช้ชีวิตก็เป็นเรื่องที่ไม่มีเกียรติ ชีวิตมักต้องมีเรื่องผิดหวัง หรือมักต้องพลัดพรากไปต่างถิ่น รวมทั้งการระวางเป็นโรคเรื้อรัง มีรายได้มาก แต่มีภาระต้องส่งเสียเครือญาติให้มั่นคง เงินที่ได้มานั้นเป็นการทำงานที่ถูกเบียดเบียน ช่มเหง ไม่มีความสุข เธอได้ผู้ชายช่วยเหลือทางการเงิน โดยเธอต้องทำในสิ่งที่ต้องเสี่ยงหรือต้องยุ่งในเรื่องอบายมุข โดยต้องไปในต่างถิ่น ผู้ชายและญาติเป็นผู้ทำให้เธอต้องขมขื่นในเรื่องเกี่ยวกับการเงิน ชีวิตของเธอจะถูกครอบงำไปด้วยเรื่องที่เลวร้ายมาก ชีวิตจริงที่เกิดขึ้น คือเมื่อเรียนจบ ม.๓ อายุ ๑๕ ปี แม่ให้ออกจากโรงเรียนเนื่องจากที่บ้านยากจน ต่อมาแม่เอาเธอไปขายกับคนในหมู่บ้านเพื่อไปทำงานที่กรุงเทพฯ เงินที่ได้จากการขายเธอนั้น แม่จะเอาไปซื้อรถเครื่องให้พี่ชาย ที่เหลือจะซื้อโทรทัศน์ ตู้เย็น และซ่อมบ้าน

ชีวิตในกรุงเทพมหานคร เธอต้องทนขมขื่นเพราะรับแขกกับคนแก่ที่ต้องการเด็ก ๆ อย่าง เธอ ไม่กล้าหนีเพราะกลัวถูกทำร้าย หลังจากนั้นถูกส่งตัวมาอยู่ประเทศมาเลเซีย ช่วงนั้นเธอไม่รู้ว่ามีชีวิตอยู่ได้อย่างไร กินเหล้า กินยากล่อมประสาท เพื่อให้ลืมชีวิตของตัวเอง จนกระทั่งมาอยู่หาดใหญ่ จนครบ ๓ ปี เจ้าหนี่ให้กลับบ้านได้ เมื่อถึงบ้านต้องพบกับพี่ชายขาพิการเพราะขับรถเครื่องไปชนกับรถบรรทุก ไม่สามารถทำงานได้ ทำให้ที่บ้านลำบาก แม่ขอให้มาทำงานแบบเดิมอีก แม่ก็แก่มากแล้ว ความรู้เธอก็ไม่มี ชีวิตก็เสียไปแล้ว จึงย้อนกลับมาทำงานแบบเดิมอีก เธออ่อนแอไม่หลับเพราะภาพในอดีตที่เป็นความสะเทือนใจคอยหลอกหลอน จนต้องพึ่งยานอนหลับ เธอเพียงอยากถามว่า เธอจะต้อง

ทำงานแบบนี้เพื่อส่งเสียครอบครัวอีกนานไหม ห่วงแต่แม่ที่ต้องทดแทนคุณ รายได้ก็ไม่มากเหมือนเดิม เพราะวัยของเธอมากขึ้น เมื่อไรเธอจะหมดภาระเสียที ทุกวันนี้เหนื่อยและล้ามากจริงๆ

คำพยากรณ์ : เจ้าชาดาได้ซัดใช้คุณแม่มามากพอแล้ว ควรที่จะเลิกไปหางานที่ดีๆ ทำถึงแม้รายได้น้อยก็อาจจะใช้ชีวิตไปได้ตามอัธยาศัย ตอนนี้วัยของเจ้าชาดาไม่ตึ๊ง ถ้ายังไม่เลิกอาชีพนี้อาจจะเกิดเหตุร้ายได้ การทำบุญในศาสนาพุทธนั้น ผู้ทำต้องไม่เบียดเบียนตัวเอง และไม่เบียดเบียนผู้อื่น สิ่งที่เจ้าชาดาทำมาก็ยิ่งใหญ่มากพอแล้ว ควรที่จะไปตั้งต้นชีวิตใหม่ได้แล้ว^{๓๑}

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงตัวอย่าง ดวงชาตาที่ ๒ “เมียน้อย”

ณ. เกิดวันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๐๙ เวลา ๙.๑๐ น.

เจ้าชาดากำลังทุกข์ใจในเรื่องคู่ครอง การมีสามีนั้นเป็นเรื่องไม่ถูกทำนองคลองธรรม สามีเป็นคนที่มีวาสนาหรือเป็นคนที่มีตำแหน่ง แต่เป็นคู่ลักลอบ หมายถึงการมีคู่ของตนเป็นเรื่องลักลอบกระทำ ในเรื่องเกี่ยวกับคู่ครองเป็นเรื่องไร้ศักดิ์ศรี ไร้เกียรติ ต้องเสียชื่อเสียงรวมทั้งเป็นเรื่องชู้สาวที่ลักลอบกระทำ ในเรื่องการเงินนั้นก็เป็นเรื่องที่คู่ครองให้มาด้วยความยากลำบาก ต้องลักลอบให้มาเป็นดวงชาตาของเมียน้อย

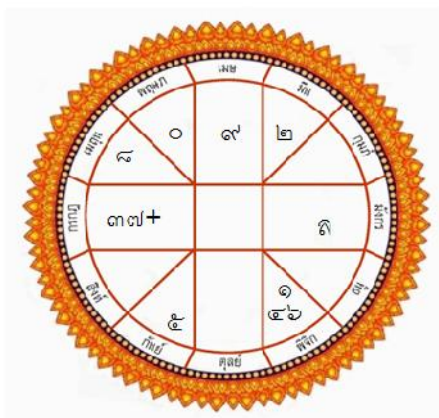
ชีวิตจริงของเจ้าชาดา เธอเรียนจากต่างจังหวัดแล้วมาหางานทำในกรุงเทพฯ รายได้ไม่พอใช้ ชักหน้าไม่ถึงหลัง ผู้จัดการที่ทำงานคอยช่วยเหลือเลี้ยงดูต่างๆ ที่รู้ว่าเขามีครอบครัวแล้ว และผู้ชายคนนี้ออกว่าจะหย่ากับเมียเก่าเพื่อมาอยู่กับเธอ เธอถามว่าจะมีทางสำเร็จไหม?

คำพยากรณ์ : สิ่งที่เจ้าชาดาทำนั้น ถ้าไม่รู้ยังพอคิดอภัยได้ แต่นี่ทุกๆ ที่รู้ยังก้าวเดินต่อไปมันผิดทั้งทางโลกและทางธรรม รวมทั้งสามีของเจ้าชาดาด้วย เมื่อเรื่องนี้เกิดขึ้น ผลที่ตามมาทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งต้องบ้านแตกสาแหรกขาด ลูกต้องพลัดพรากจากพ่อจากแม่ ครอบครัวหนึ่งนั้นมีหลายชีวิต แต่ต้องเกิดแตกแยกพบกับความทุกข์ทรมานใจ คนที่มีชีวิตสุข สมบูรณ์ จะไม่มีทางรู้ว่าชีวิตแบบนี้มันทุกข์ทรมานและน่าอเนจอนาถขนาดไหน อยากให้เอาใจเขามาใส่ใจเรา ถ้าเจ้าชาดาถูกกระทำ

^{๓๑} เขียว บางบอน, เทคนิคการพยากรณ์ ฉบับประสบการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๖๘-๑๗๒.

แบบนี้บ้างจะมีจิตใจอย่างไร ลูกที่กำลังโตวันโตคืน เวลาเรียกหาพ่อ คนเป็นแม่จะตอบอย่างไร ผู้พยากรณ์ไม่สามารถบอกได้ว่าสิ่งที่เจ้าชวดาหวังนั้นจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ แต่มีข้อเตือนใจและนำกลับไปคิดว่า ชายที่ชอบและรักในเรื่องแบบนี้ สักวันหนึ่งก็ต้องมาทำกับเจ้าชวดาได้เช่นกัน คนเราควรที่จะเดินอยู่ในสังคมได้อย่างสง่าและเปิดเผย สามารถมองหน้าใครๆ ได้เต็มตา เพราะใช้ชีวิตที่ไม่ผิดศีลธรรม”

การดูดวงนั้นเราต้องยึดหลักที่ว่าตักเตือนผู้คนที่ให้ยึดมั่นกับความดี ไม่หลงตัว ไม่ประมาทพยายามชี้ทางสว่างในทางที่ถูกที่ควร ไม่หลงมกมายในลาภสักการะอย่างที่ทำมอดูทุกวันนี้ทำกันโหราศาสตร์นั้นเป็นวิชาที่สามารถใช้ทางคุณและทางโทษ ไม่ใช่วิชาทางโลกุตระ จึงยอมขึ้นอยู่กับผู้ใช้วิชาโหราศาสตร์ที่สอนให้ก็หวังว่าจะนำไปใช้ในทางที่ถูกที่ควร^{๓๒}

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงตัวอย่าง ดวงชาตาที่ ๓ “หัวโขน”

ช. เกิดวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๘ เวลา ๑๐.๔๕ น.

ตามพื้นดวงชาตา เป็นคนมีความรู้ดีมีความสามารถดี แต่ต้องมีความทุกข์ยาก ลำบากวาสนาของตัวเองก็ไม่มั่นคง มีการโยกย้ายที่ทำงานหลายครั้ง ตำแหน่งและความสำเร็จสั้นคลอนเสมอ ผู้ใหญ่ให้โทษเรื่องการอุปถัมภ์และความก้าวหน้ามีอุปสรรค ผู้ได้บังคับบัญชาให้โทษ เป็นดวงชาตาแตกร้าง หาทางดีได้ยาก มีอำนาจก็ไม่ยั่งยืน ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของเจ้าชวดา

เจ้าชวดาเป็นคนสันโดษ เป็นคนที่ขาดการออมชอบ มักแตกหักเมื่อสิ่งนั้นไม่เป็นไปตามที่ตกลง โดยไม่ยอมเห็นแก่หน้า เป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเองจนเกินไป เจ้าชวดาจึงเป็นคนที่มุ่งมั่นในการสร้างผลงานใหม่ๆ ตลอดเวลา จิตใจของเจ้าชวดามุ่งแต่ชนะและมักใช้วิธีรุนแรงในการเผชิญหน้าเสมอ แต่เมื่อพิจารณาถึงความก้าวหน้าแล้ว จัดได้ว่าเป็นคนที่มีความก้าวหน้าเร็ว เพียงแต่ไม่มั่นคงในตำแหน่งนัก ดาวพฤหัสบดีอ่อนแอ ความรู้จะไม่ดี แต่มีดาวอื่นสัมพันธ์กันดีทำให้เป็นคนที่ยึดวิชาสูงทางด้านคอมพิวเตอร์อย่างสูงมาก และมีผลการศึกษาในระดับปริญญาโท เป็นคนที่มุ่งมั่นในการศึกษาแบบต้องรู้จริงและทำได้จริงเท่านั้นจึงยอมหยุด เป็นความก้าวหน้าที่มาจากการ แต่เป็น

^{๓๒} เซียร์ บางบอน, เทคนิคการพยากรณ์ ฉบับประสบการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๗๓-๑๗๖.

ความก้าวหน้าที่ไม่ยั่งยืน เจ้าชาตาเป็นเหยื่อที่ถูกวงวนของการวิ่งเต้นทำร้าย จนท้อแท้หมดกำลังใจ เคยเป็นอาจารย์ดีเด่นของกระทรวงศึกษา เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถ เป็นคนที่สร้างสื่อการสอนแก่นักศึกษา เป็นคนที่เสียสละทุ่มเทเพื่อการศึกษาของชาติทางด้านอาชีวศึกษา คนที่มีประวัติดีเด่นแบบนี้ เคยเป็นผู้บริหารในสถานศึกษามาแล้ว ในวันนี้แทบหาเก้าอี้ในตำแหน่งอาจารย์ชั้นผู้น้อยนั่งยังแทบไม่ได้ ชีวิตของเขาสร้างผลงานมามาก แต่ถูกหลอกนำผลงานของเขาไปใช้เพื่อเสวยอำนาจโดยคนใกล้ชิดเป็นจำนวนมาก เมื่อคนใกล้ชิดได้อำนาจมาครอง ก็จะถล่มเจ้าชาตาเสมอ เพื่อนๆ ที่ร่วมงานก็ “ริษยา” ช่วยกันให้ร้ายใส่ไฟ ทำให้เขาเหมือนคนไร้ความสามารถ ไม่มีกำลังใจที่จะสร้างอะไรใหม่ๆ ให้กับวงการศึกษาก็ โหราจารย์พบเจ้าชาตาในขณะที่กำลังสิ้นหวังกับระบบการบริหาร โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา สิ้นหวังในเรื่องความจริงใจของมนุษย์ และไม่เชื่อเรื่องการทำดีได้ดี เป็นความเศร้ากับสังคมของผู้มีอาชีพ “ครู”

คำพยากรณ์ : เจ้าชาตาเป็นคนดีและเป็นคนมีความสามารถ แต่ล้มเหลวในการใช้ชีวิตในสังคม ยศ ลาก เมื่อมีได้มา มันย่อมมีโอกาสต้องจากไปเสมอ การเป็นคนดีของเจ้าชาตาจึงยังไม่เป็นคนดีในสายตาของสังคมนอบข้าง หัวโขนที่เจ้าชatakำลังจะรับมานั้นมันจะร้อนเหมือนเปลวเพลิงที่หู่แมลงเห็นเป็นสิ่งที่สวยงาม และก็ต้องจบชีวิตมันลงในเปลวเพลิงที่มันเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่งดงาม การเป็นคนดีที่สมบูรณ์และเป็นผู้ชนะใจผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งดีกว่าการชนะด้วยยศคนดีนั้นต้องมีคุณสมบัติ ๗ ประการ คือ ๑.รู้เหตุ ๒.รู้ผล ๓.รู้คน ๔.รู้ประมาณ ๕.รู้กาล ๖.รู้ชุมชน ๗.รู้บุคคล”^{๓๓} คุณสมบัตินี้ให้นำไปพิจารณาปรับใช้กับตนเอง อย่างน้อยก็เพื่อการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การพยากรณ์ตามหลักวิชาของนักโหราศาสตร์ เป็นการพยากรณ์ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักความจริงเสมอ คุณธรรมที่เป็นตัวตนของนักโหราศาสตร์จะช่วยให้ผู้มารับบริการเข้าใจในหลักของความเป็นจริงตามธรรมชาติและเชื่อในผลจากการกระทำมากขึ้น

๒.๘ บทบาทของนักโหราศาสตร์ในสังคมไทย

ในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้คนในสังคมประสบกับเหตุการณ์ปัญหาหลายอย่างในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การปรึกษานักโหราศาสตร์เป็นทางเลือกที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้บริการ ทำให้นักโหราศาสตร์มีบทบาทต่อสังคมในการพยากรณ์เพื่อหาคำตอบและหาทิศทางในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมาอย่างต่อเนื่อง บทบาทดังกล่าว สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

๑) บทบาททางการดำเนินชีวิต โหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อผู้มารับบริการ สามารถชั่งจูงหรือโน้มน้าวผู้ที่มีปัญหาในการดำเนินชีวิตให้เข้าใจในพระพุทธศาสนาได้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้มารับบริการ สบายใจ คลายกังวลและเข้าใจตนเอง เพราะได้รับกำลังใจ ช่วยในการตัดสินใจเพื่อการวางแผนชีวิต เกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น และพร้อมที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

๒) บทบาททางด้านเศรษฐกิจ การวิเคราะห์ในการประกอบการด้านธุรกิจที่หวังผลกำไรด้วยโหราศาสตร์ ทำให้เล็งเห็นถึงโอกาสและความเป็นไปได้ในการลงทุน ซึ่งในปัจจุบันนี้ วิชา

^{๓๓}เชียร บางบอน, เทคนิคการพยากรณ์ ฉบับประสบการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๒๔๗-๒๕๑.

โหราศาสตร์ได้มีการเปิดสอนถึงทักษะการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากการเคลื่อนที่ของดวงดาวบนท้องฟ้า ตามหลักโหราศาสตร์ ที่มีผลในการเก็งกำไรอีกด้วย นักโหราศาสตร์จึงมีบทบาทต่อการทำนายสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ผู้มีส่วนในการบริหารจัดการทางด้านเศรษฐกิจมีความระมัดระวังมากขึ้น^{๓๔}

๓) บทบาททางด้านวัฒนธรรม บทบาทในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ด้วยการให้ฤกษ์ยามอันเป็นมงคลของบ้านเมืองและของบุคคล แม้กระทั่งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม รวมถึงการจัดบ้านเรือน สถานที่อยู่อาศัยให้เป็นสิริมงคล

๔) บทบาททางด้านสังคมและการเมือง การพยากรณ์ดวงชาตาบ้านเมืองเป็นเพียงการคาดการณ์ที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า อาจเกิดขึ้นจริงหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ แต่จะเป็นเครื่องเตือนภัยได้เป็นอย่างดี เมื่ออนาคตเป็นสิ่งที่ยังมาไม่ถึง การที่มนุษย์รู้ล่วงหน้าจึงน่าจะสามารถเปลี่ยนแปลง บรรเทาป้องกันและแก้ไขอนาคตได้บ้างไม่มากก็น้อย เพราะปัจจุบันเป็นรากฐานของอนาคต และอนาคตที่ใกล้ๆ จะเป็นรากฐานของอนาคตที่ไกลๆ ออกไป หากบุคคลแสดงเจตนาใหม่ทำเงื่อนไขปัจจัยในปัจจุบันให้เปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดี อนาคตก็จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้บ้างเช่นกัน^{๓๕} จัดได้ว่า โหราศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยชี้ทางเพื่อให้บ้านเมืองผ่านพ้นวิกฤตต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง มีส่วนในการช่วยสร้างสันติสุขในสังคมได้เช่นเดียวกัน

๕) บทบาทในการให้บริการปรึกษาทางจิตวิทยา การพยากรณ์เป็นการช่วยคลายความกังวลใจ ความไม่สบายใจ ความทุกข์ที่เกิดจากความเครียดในปัญหาต่างๆ เป็นการลดปัญหาของสังคมได้ส่วนหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือผู้มารับบริการให้มีสุขภาพจิตดีขึ้น การพยากรณ์ตามหลักวิชาโหราศาสตร์ ที่มีจุดมุ่งหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือการช่วยเหลือ เยียวยา ลดปัญหาความเครียดทางจิตใจ และความคับข้องใจที่เกิดขึ้นให้ลดน้อยลง ช่วยเหลือผู้รับบริการปรึกษาให้มีสุขภาพจิตดี ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ความเครียด คือ สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีหรือไม่พึงปรารถนา และสิ่งคุกคามทางความคิด ความวิตกกังวล ความคาดหวัง และการเจ็บป่วยทางกายและจิต^{๓๖} การใช้หลักวิชาโหราศาสตร์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการให้การปรึกษา สอนให้มนุษย์รู้จักความอดทน สามารถระบุว่าบุคคลควรจะทำอะไรในช่วงเวลาใด และสามารถบอกถึงช่วงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของชีวิตได้ ทำให้บุคคลดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับกำลังที่ตนมี และใช้พลังความคิด ความตั้งใจ และการสร้างสรรค์เพื่อสร้างวิถีชีวิตให้ดีขึ้น ในจังหวะเวลาที่เหมาะสม

๒. ความคับข้องใจ คือ ภาวะที่บุคคลเกิดความรู้สึกอึดอัดใจ หรือไม่สบายใจ^{๓๗} การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในตัวเอง ทำให้เกิดมุมมองต่อชีวิต เกิด

^{๓๔} ภิญโญ พงศ์เจริญ, “บทบาทของโหรในสังคมไทย”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓., หน้า ๔๗๕.

^{๓๕} ภิญโญ พงศ์เจริญ, ฟองสนาน จามรจันทร์, ดวงเมืองดวงคน ๒๕๕๙, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.พี.กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๙), หน้า ๓๗๐.

^{๓๖} จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, จิตวิทยาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๓๘-๑๔๐.

^{๓๗} จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, จิตวิทยาทั่วไป, หน้า ๒๔๑.

อารมณ์ขัน ดำเนินชีวิตไปด้วยดี สามารถช่วยให้บุคคลปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของตน^{๓๘} และทำให้เกิดพื้นที่ในการระบายปัญหาต่างๆ เกิดกำลังใจ ทำให้ผู้รับบริการคลายความวิตกกังวล และต้องการแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งนักโหราศาสตร์สามารถตอบสนองปัญหาดังกล่าวของผู้มารับบริการได้^{๓๙}

สรุปได้ว่า บทบาทของนักโหราศาสตร์ที่มีต่อสังคมไทย คือเป็นผู้ที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมมาอย่างต่อเนื่อง ผลงานอาจไม่ปรากฏต่อสาธารณชนเป็นที่ชัดเจน เพราะนักโหราศาสตร์ไม่ใช่ นักปฏิบัติ แต่เป็นผู้ที่มีบทบาทซึ่งอยู่เบื้องหลังความสำเร็จโดยการนำวิชาโหราศาสตร์มาวิเคราะห์และพิจารณาเพื่อให้เกิดประโยชน์ในหน้าที่ของนักโหราศาสตร์ให้ได้มากที่สุดไม่ว่าจะทำหน้าที่ในบทบาทใด

๒.๙ จรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์

จรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ เป็นคุณธรรม จริยธรรมของนักโหราศาสตร์ เพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจ และปฏิบัติให้อยู่ในแนวทางที่ถูกที่ควร ดังมีรายละเอียดพอสรุปได้ดังนี้

๑. โหรทุกคนพึงต้องรักษาความลับของผู้มาดู เสมอด้วยความลับของตนเอง
๒. แยกผู้มาดูนั้น ให้ถือเป็นผู้มีเกียรติ พึงต้อนรับด้วยไมตรีจิต อย่าใช้คำหยาบคายไม่น่าฟังกับผู้มาดู
๓. พึงประพฤติตนให้สมกับเป็นที่นับถือของประชาชน มีความประพฤติเรียบร้อยและต้องมีมารยาทอันดีงาม
๔. ในการทำนายดวงชาตา จะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ อย่าสะเพร่า และต้องรักษาความเที่ยงธรรมในการดู โดยไม่มีอคติลำเอียงใดๆ
๕. เมื่อดูร้ายก็พึงชี้ช่องทางที่จะแก้ไขไว้ด้วยเสมอ ห้ามเรียกค่าสะเดาะเคราะห์ใดๆ โดยเด็ดขาด^{๔๐}

จากการศึกษางานวิจัยของ เกรียงไกร กันยะ พบว่า การจัดทำจรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ที่มีมาตรฐาน ยังไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ เพราะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายประการ การจะจัดทำจรรยาบรรณก็คือนักโหราศาสตร์ต้องมีการรวมตัวกันอย่างเป็นทางการได้อย่างมีระเบียบแบบแผน อยู่ในรูปของคณะกรรมการที่มีการระบอบทบาทอำนาจชัดเจน อีกทั้งการรวมเป็นเอกภาพครั้งนี้ควรได้รับการหนุนเสริม เพื่อให้เกิดความศรัทธาในการใช้อำนาจกำกับ ควบคุมการประกอบอาชีพนักโหราศาสตร์ การจัดการตามแนวทางนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดผลยั่งยืนที่หนุนให้วงการโหราศาสตร์ไทยได้อยู่รับใช้ผู้คนในสังคมได้อย่างมีศีลธรรม จรรยา ตลอดไป^{๔๑}

^{๓๘} ฌณูกร เขียวลงยา, แรงจูงใจและความเข้าใจในชีวิตของผู้ขอคำปรึกษาทางโหราศาสตร์ ในสมาคมโหรแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๕-๒๗.

^{๓๙} สุนทรี โอรัตนสถาพร, การสำรวจพฤติกรรมการให้คำปรึกษาของหมอดู, *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘), หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๐} เกรียงไกร กันยะ, “การจัดทำจรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ในสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๕๙-๖๐.

^{๔๑} เกรียงไกร กันยะ, “การจัดทำจรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ในสังคมไทย”, หน้า ๑๑๓.

๑. ข้อควรปฏิบัติและมารยาทในการพยากรณ์

หน้าที่หลักของนักโหราศาสตร์ คือ เป็นผู้อ่านดวงชาตาแล้ววิเคราะห์และพิจารณา ออกมาเป็นคำพยากรณ์ สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือข้อควรปฏิบัติในการเป็นนักพยากรณ์ที่ดีงาม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมฐานะและศักดิ์ศรีของการเป็นนักพยากรณ์^{๔๒} ด้วยข้อปฏิบัติและมารยาทในการพยากรณ์ ดังต่อไปนี้

๑) การพยากรณ์ควรเริ่มจากการพิจารณาว่าผู้มารับบริการกำลังประสบกับเรื่องอะไร เพื่อประโยชน์ในการสอบดวง

๒) ไม่ควรพยากรณ์ดวงที่ไม่รู้ที่มา เช่นการพยากรณ์ดวงที่มีคนฝากมา เพราะการพยากรณ์ที่จะได้ผลนั้น ผู้พยากรณ์ควรรู้ข้อมูลเบื้องต้น คือ เพศ อาชีพ ฐานะฐานะในสังคม สถานการณ์ครองเรือน เป็นต้น

๓) ดวงที่ไม่ทราบเวลาเกิด การพยากรณ์ด้วยหลักวิชาอื่นควรมีขอบเขตระดับไหน อย่าสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้รับคำพยากรณ์เข้าใจผิด เพียงเพื่อหวังชื่อเสียง

๔) การพยากรณ์ในเรื่องคู่ครอง ลูกหลาน และเรื่องเจ็บป่วย ต้องพยากรณ์ให้ทราบปัญหาตามความเป็นจริง ไม่ควรพยากรณ์ตามใจผู้มา แต่ควรชี้ข้อเท็จจริงและปัญหาให้ผู้มาเข้าใจ เพื่อให้เกิดสติปัญญาที่จะต่อสู้กับปัญหานั้นๆ

๕) การพยากรณ์ไม่ควรใช้วิธีชี้หน้า แต่ต้องอธิบายและเปรียบเทียบทั้งข้อดีและข้อเสียให้ชัดเจน และเป็นเพียงผู้แนะนำเท่านั้น อย่าตัดสินปัญหาเพียงเพราะเราเป็นผู้พยากรณ์

๖) คำพยากรณ์นั้นควรกำหนดให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง และไม่เป็นการตั้งราคาเพื่อหลอกลวงผู้อื่น เพราะจะเป็นเหตุแห่งความเสื่อมศรัทธาและวิบัติในภายหลัง

๗) ไม่ควรพยากรณ์เรื่องที่เป็นปมด้อย หรือไปซ้ำเติมความล้มเหลวของผู้มาให้พยากรณ์ ระมัดระวังอย่าไปก้าวล่วงถึงเรื่องส่วนตัวเกินความจำเป็น

๘) ไม่โอ้อวดความสามารถของตนเอง เพราะการพยากรณ์นั้น ไม่มีทางที่จะพยากรณ์ได้ถูกต้องทุกครั้ง ความสามารถของผู้พยากรณ์นั้นให้เป็นที่ที่ผู้มารับคำพยากรณ์จะเป็นคนตัดสิน ไม่ใช่ผู้พยากรณ์จะมาอวดอ้างโฆษณาเกินความจริง

๒. ข้อห้ามในการพยากรณ์ของวิชาโหราศาสตร์ไทย

“ทายสมพงษ์เมียผัวเรื่องชั่วดี หรือทายสามีภรรยาให้ราศี ทายชีวิวิบัติตัดชันษา ทายคุณโทษทารกทาริกา เรียนโหราครูห้ามการทำนาย”^{๔๓}

หลักการพยากรณ์ด้วยวิชาโหราศาสตร์ ใช่ว่าจะสามารถพยากรณ์ได้ทุกกรณี เนื่องจากเหตุการณ์หรือเรื่องราวบางอย่าง พยากรณ์ไปแล้วอาจไม่เกิดผลดีในการพยากรณ์ จึงกำหนดข้อห้ามไว้ ๓ ประการ คือ

^{๔๒} เสิร์บ บางบอน, เทคนิคการพยากรณ์ ฉบับประสบการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๖๑-๖๒.

^{๔๓} เทพย์ สาริกบุตร, แนวการอบรมวิชาโหราศาสตร์ไทย, (กรุงเทพมหานคร: หอมกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๑๑), หน้า ๗.

๑) ห้ามพยากรณ์ความสัมพันธ์ของผู้ที่เป็น สามี ภรรยา หรือผู้ที่แต่งงานกัน เพราะจะทำให้เกิดความรำวามานในครอบครัว เกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพราะคำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์

๒) ห้ามพยากรณ์ความเป็น ความตาย ถึงแม้ว่าในวิชาโหราศาสตร์จะมีหลักในการคำนวณชาติอายุขัย แต่การพยากรณ์เป็นเรื่องที่คาดเดายาก เพราะเหนือสิ่งอื่นใด คือ บุญ และกรรม ของผู้เป็นเจ้าของดวงชาตาเอง

๓) ห้ามพยากรณ์ บุตร – ธิดา ว่าจะพึงได้หรือไม่ บุตรคนไหนที่ดีกว่ากัน เพราะจะทำให้เกิดความลำเอียงในการเลี้ยงดู เกิดความแตกแยกกันในหมู่พี่น้อง^{๔๔}

๒.๑๐ ประโยชน์ของวิชาโหราศาสตร์

โหราศาสตร์คือศาสตร์ที่ใช้สำหรับพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต เพื่อสำรวจในสิ่งที่มีมนุษย์ยังไม่ทราบ ทำให้มีการกล่าวถึงคุณประโยชน์ของโหราศาสตร์ พอสรุปได้ดังนี้คือ

พระยาปริวัชเวชการ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโหราศาสตร์ว่า โหราศาสตร์ทำให้คนดำรงชีวิตอยู่ด้วยความระมัดระวัง ด้วยการประพาดิตนให้เหมาะกับเวลาในเหตุการณ์ที่บ่งบอกถึงความโชคดีและอุปสรรคปัญหาต่างๆ สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยความไม่ประมาท^{๔๕}

พลตรีประยูร พลอารีย์ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโหราศาสตร์ว่า โหราศาสตร์มีประโยชน์ในเรื่องการหาฤกษ์ยามในเวลาที่เป็นมงคล ทั้งยังเป็นความรู้พื้นฐานของวิชาพยากรณ์ศาสตร์อื่นๆ และศาสตร์ลึกลับต่างๆ^{๔๖}

ภิญโญ พงศ์เจริญ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโหราศาสตร์ในแง่ของการรู้ล่วงหน้า เหตุการณ์ในอนาคตว่า “การรู้อนาคตจึงมีประโยชน์ให้สามารถเตรียมพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ในการรับมือกับอนาคต จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อของอนาคต คือ รับมือได้ทั้งในทางที่ดีและไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีก็จะได้เตรียมพร้อมในการป้องกันแก้ไขและลดโอกาสความล้มเหลวอันไม่พึงประสงค์ สิ่งที่ดีจะได้ช่วยเพิ่มโอกาสให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เมื่อสำเร็จแล้วจะได้ใช้ความสุขุมรอบคอบในการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างชาญฉลาด”^{๔๗}

กฤติกวาลัย หิรัญลี กล่าวถึงคุณประโยชน์ของโหราศาสตร์ในงานวิจัยว่า ประโยชน์จะเกิดขึ้นได้กับบุคคลที่มีความเข้าใจในวิชาโหราศาสตร์อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือมีความเชื่อในเหตุ และปัจจัยของการเกิดขึ้นของเรื่องราว มีความเข้าใจในเรื่องของกรรม

^{๔๔} กฤติกวาลัย หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และวิชาโหราศาสตร์ไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๕.

^{๔๕} ปริวัช เวชการ, **หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของการศึกษาโหราศาสตร์ มรดกแห่งไตรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย**, (กรุงเทพมหานคร: มิตรสยามการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๒๐.

^{๔๖} พลตรีประยูร พลอารีย์, **อารัมภบทโหราศาสตร์**, หน้า ๑๒.

^{๔๗} ภิญโญ พงศ์เจริญ, **พวงสนาน จามรจันทร์, ดวงเมืองดวงคน ๒๕๕๙**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ. พี.กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๙), หน้า ๓๗๐.

คือเจตนาอันประกอบด้วยกุศล หรืออกุศล ทำให้คนเลือกทางเดินชีวิตให้เหมาะสม ซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนชีวิตในอนาคต และช่วยให้เข้าใจในเรื่องของกรรมตามหลักพุทธศาสนาอย่างแท้จริง^{๔๘}

ณญกร เขียวลงยา ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของโหราศาสตร์ ในงานวิจัยว่า การเรียนรู้เพื่อความเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้จักตัวตนของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น เป็นการลดปัญหาอันอาจจะเกิดในภายภาคหน้าและทำ ทำให้เริ่มมองหาความเจริญในธรรม สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม เพราะประโยชน์ในภายภาคหน้าเป็นผลจากการมีคุณธรรมความดี ทำให้คนเข้าใจธรรมชาติมากขึ้น รู้แจ้งสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง^{๔๙}

พิไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของโหราศาสตร์ที่มีต่อสังคม ในมุมมองด้านจิตวิทยาไว้เป็นภาพรวม ซึ่งมีผลในด้านการรักษาและเยียวยาทางด้านจิตใจ พบว่าผู้ที่มีความทุกข์สามารถคลายจากความทุกข์ ลดอาการเครียดได้บ้าง ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านจิตวิทยา มีประโยชน์สำหรับคนที่ป่วยทางด้านจิตใจ โหราศาสตร์มีทั้งคุณและโทษขึ้นอยู่กับผู้ที่ได้รับฟังคำพยากรณ์ว่านำไปคิด พิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาของตนเองว่าเป็นจริงตามที่โหราจารย์ได้พยากรณ์ไว้หรือไม่ แล้วหาวิธีแก้ไขในสิ่งที่ไม่ดีนั้นให้บรรเทาเบาบางลง^{๕๐}

สรุปได้ว่า โหราศาสตร์ เป็นวิชาที่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์มาก ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดสมัยใด อยู่ที่ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ให้ถูกต้องแก่ประโยชน์ที่ควรจะได้รับหรือไม่ ถ้านำวิชาโหราศาสตร์มาใช้ในทางที่ผิด หรือนักโหราศาสตร์พยากรณ์ผิดพลาด ขาดความรู้ในวิชา และไม่มีวิจารณญาณในการพยากรณ์ ย่อมทำให้เกิดผลเสียซึ่งเป็นโทษต่อโหราศาสตร์ วิชาทางโหราศาสตร์ปกติเกิดขึ้นด้วยการสร้างสรรค์สังคม เป็นการรักษาสังคมให้อยู่รอด ดำเนินไปด้วยความปกติสุข วัตถุประสงค์ของการเรียนโหราจริงๆ คือ ใช้ให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมสังคมให้สันติสุขได้^{๕๑} คุณลักษณะของวิชาไม่ได้ใช้เพื่อรู้อดีต อยู่กับปัจจุบัน และศึกษาอนาคตเท่านั้น องค์ประกอบที่สำคัญคือ ธรรมะ กับธรรมชาติ ที่ผสมผสานรวมตัวกันอย่างแยกไม่ออก ผู้ที่ศึกษาวิชาโหราศาสตร์อย่างถ่องแท้ ย่อมเข้าใจถึงกฎธรรมชาติและกฎแห่งกรรม ที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

^{๔๘} กฤติกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒๔-๑๒๕.

^{๔๙} ณญกร เขียวลงยา, “แรงจูงใจและความเข้าใจในชีวิตของผู้ขอคำปรึกษาทางโหราศาสตร์ ในสมาคมโหราแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๖๗-๗๐.

^{๕๐} พิไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล, “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราแห่งประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๔-๔๐.

^{๕๑} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

๒.๑๑ ปัญหาจากการพยากรณ์

ความมุ่งหวังของผู้มารับบริการการพยากรณ์ ย่อมคาดหวังว่าได้มาปรึกษากับนักโหราศาสตร์แล้วจะได้รับคำแนะนำที่เป็นที่พอใจ มีความสุข มีความมั่นใจในการตัดสินใจในวิถีชีวิตของตนเองมากยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่ได้รับการพยากรณ์กลับไม่เป็นดังที่คิดหวังและตั้งใจ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่าปัญหาหลักเกิดจากการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ที่ทำให้การพยากรณ์ไม่ประสบผลสำเร็จ

การพยากรณ์ด้วยวิชาโหราศาสตร์ในปัจจุบัน ได้รับความสนใจจากคนในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะคนที่อยากเรียนรู้เพื่อต้องการเป็นนักโหราศาสตร์ ทำให้วงการโหราศาสตร์ขยายวงกว้าง บางส่วนไม่มีความรู้จริง และมีเจตนาหลอกลวงผู้อื่น แต่นักวิชาโหราศาสตร์มาประกอบอาชีพได้ง่าย ปัญหาที่คนในสังคมส่วนใหญ่พบคือ การพยากรณ์ไม่แม่นยำ การหลอกลวง การเรียกร้องเงินทองเพิ่มเติมจากค่าบริการพยากรณ์ ดังนั้นจึงพบเสียงสะท้อนจากผู้มารับบริการที่ต้องการให้นักโหราศาสตร์มีจิตที่คิดช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ ไม่หวังผลตอบแทน มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์^{๕๒}

ผู้มารับบริการพยากรณ์จากนักโหราศาสตร์ มีเหตุที่มาแตกต่างกันไป บางคนมาเพราะมีปัญหาต้องการมาปรึกษานักโหราศาสตร์ บางคนมาเพราะถูกชักชวน และบางคนมาเพราะต้องการพิสูจน์ จะมาด้วยสาเหตุใดก็ตาม การพยากรณ์อาจเป็นไปตามดวงหรืออาจไม่เป็นไปตามดวงก็ได้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง การเลือกวิถีชีวิตแห่งตน การทำบุญเพื่อล้างบาปนั้นในทางพุทธเราไม่มี การทำบุญนั้นคือการทำความดี เป็นการชำระจิตใจให้ผ่องใส ลดทอนกิเลสในจิตใจลง เพราะการทำดีก็คือเป็นสิ่งดี และสิ่งดีย่อมไม่ทำให้โทษกับผู้ทำแน่นอน ผิดกับการทำความเลวสิ่งนั้นย่อมเลวโดยสภาพแห่งการกระทำนั้นแล้ว ความสงบสุขย่อมเกิดขึ้นได้ยาก การได้รับคำแนะนำจากนักโหราศาสตร์ไม่ว่าจะออกมาในรูปแบบใด ผลที่ออกมาย่อมอยู่ที่วิจารณ์ญาณของผู้มารับบริการด้วย ในกรณีที่พยากรณ์ว่ามีเคราะห์ หลังจากที่ได้รับพยากรณ์ก็จะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไป ทั้งนี้ นักโหราศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญ ในการพยากรณ์เพื่อไม่เกิดปัญหาต่อพฤติกรรมของผู้มารับบริการ ที่จะมีผลกระทบต่อวิชาโหราศาสตร์ พฤติกรรมที่เกิดขึ้น มีทั้งผลเสียและผลดี มี ๓ อย่างคือ

๑. ไม่เชื่อและเกิดการทำทายน
๒. เชื่อและกลัวมากต้องการหาที่พึ่งทุกอย่าง แม้แต่การเสียทรัพย์ก็ยอม
๓. เชื่อและกลับไปใช้สติไตร่ตรองหาเหตุระวังป้องกัน^{๕๓}

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นพบ โดยรวบรวมข้อมูลพอสรุปปัญหาได้ดังนี้ คือ

๑. ทำนายไม่แม่นยำ
๒. พูดจาหลอกลวง ไม่มีคุณธรรม
๓. พูดจาโน้มน้าวให้ทำพิธีกรรมต่างๆ

^{๕๒} เกรียงไกร กันยะ, “การจัดทำจรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๗.

^{๕๓} เขียว บางบอน, เทคนิคการพยากรณ์ ฉบับประสบการณ์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์กรุงธนพัฒนา จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๓๙.

๔. ทำนายโดยไม่มีความรู้จริง
๕. คุยโวโอ้อวดตนเอง
๖. ใช้วาจาไม่สุภาพ ฟังแล้วระคายหู
๗. เรียกค่าบริการแพงเกินไป
๘. ทำนายโดยใช้หลักไม่ตรงกัน เช่น วันและเวลาเกิด
๙. นักโหราศาสตร์ที่ทำนายแม่น หายาก
๑๐. ทำนายโดยขาดหลักธรรมทางศาสนา
๑๑. นักโหราศาสตร์มุ่งหวังประโยชน์มากกว่าการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์
๑๒. วิเคราะห์ดวงชาตาง่ายเกินไป ตามสื่อต่างๆ
๑๓. พยากรณ์ในข้อห้าม ๓ ข้อของโหราศาสตร์ไทย คือ ห้ามทายเรื่องสามี ภรรยา ห้ามทายเรื่องความเป็นความตาย และห้ามทายเรื่องบุตร-ธิดา

จากการสัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ ให้ความเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ว่า นักโหราศาสตร์รุ่นใหม่ คำพยากรณ์ที่มีความละเอียด จากจิตใจที่ละเอียด และเย็น จะไม่เท่าคนยุคเก่า นักโหราศาสตร์รุ่นเก่ามีวิถีชีวิตราบเรียบและสงบมากกว่า การพยากรณ์ จะมีลีลาสงบเยือกเย็น มาพบโหรรุ่นเก่าแล้วจะรู้สึกเย็น อยู่ในหลักเกณฑ์หลักการที่สงบเย็น ลีลาของโหรรุ่นใหม่ จะโลดโผนรุนแรง ก้าวร้าว ฉาบฉวย ด้วยเหตุที่ว่า คนรุ่นใหม่อายุน้อย ประสบการณ์การฝึกมาน้อย แต่ถ้าสะสมบารมีมานาน ถึงแม้ว่าชาตินี้จะมีช่วงเวลาในการฝึกอบรม เชี่ยวชาญทางวิชาการและวิชาชีพ แต่ถ้ามีเวลาอบรมจิตน้อย การพยากรณ์ก็จะออกมาตามพื้นฐานของจิตนั้น คนจิตดี ถูกฝึกมาดี มีความสุขุมคัมภีรภาพ ก็จะพยากรณ์ในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม คนรุ่นใหม่ก็ไม่ใช่จะเป็นอย่างนั้นทั้งหมด คนที่พยากรณ์ได้ถูกต้อง สุขุมก็ยังมี ต้องเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ด้วย คนที่เคยสะสมบารมีมานาน อาจทำได้ดีกว่าคนรุ่นเก่าก็ได้ ดังเช่น ท่านโกณฑัญญะ อายุยังไม่ถึง ๒๐ ปี ถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ในยุคนั้น ผู้มีอายุน้อยที่สุด พยากรณ์เพียงอย่างเดียวด้วยความมั่นใจ โดยการชูนิ้วเพียงนิ้วเดียว เป็นการยืนยันการพยากรณ์ของตนเองอย่างแม่นยำ การพยากรณ์ที่ดี ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และดูที่จิตใจหรือบารมีที่สะสมมา^{๕๔}

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้มารับบริการโดยตรง ทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียในการดำเนินชีวิตโดยส่วนรวม ด้วยการสื่อสารจากปากต่อปาก ทำให้คุณค่าของนักโหราศาสตร์เป็นไปในเชิงลบ ผลกระทบที่มีต่อผู้มารับบริการมีดังนี้คือ

๑. ทำให้ผู้มารับบริการที่มีปัญหานำข้อแนะนำไปแก้ปัญหาไม่ตรงจุด
๒. ผู้มารับบริการเห็นผิดเป็นชอบ
๓. เสียเงินโดยใช่เหตุ
๔. ตัดสินใจผิดพลาด
๕. ขาดความมั่นใจ
๖. ผิดศีลธรรม
๗. เชื่อแบบงมงาย

^{๕๔}สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

๘. ไม่สามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ ปัญหาต่างๆ ได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องจากการใช้วาจาของนักพยากรณ์ ที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน ซึ่งก็สะท้อนให้เห็นความไม่เป็นระบบและมาตรฐานในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวจะไม่สามารถแก้ไขให้หมดสิ้นไปได้ ตราบใดที่นักพยากรณ์ยังไม่มีหลักเกณฑ์หรือขอบเขตในการใช้วาจาเพื่อการพยากรณ์ การแก้ปัญหายังยืนยงควรพยากรณ์ด้วยคำพูดที่นำออกจากทุกข์ นำประโยชน์และความสุขมาให้ทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง การพยากรณ์ต้องใคร่ครวญด้วยปัญญาโดยแยบคายแล้วจึงพูด เป็นคำพูดที่ไม่มีโทษ ไม่ควรพูดคำที่หยาบคาย ควรพูดแต่คำที่ดีงาม ด้วยแนวทางเช่นนี้ จะช่วยให้การพยากรณ์ไม่สร้างปัญหาต่อผู้มารับบริการ

๒.๑๒ สรุป

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์แห่งการพยากรณ์ด้วยการศึกษาอิทธิพลการเคลื่อนที่ของโลก ดวงดาว ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ เพื่อทำนายอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุคคล สังคม โหราศาสตร์มีความเป็นมาที่ยาวนาน มีปรากฏในตะวันตกและตะวันออก ส่วนประเทศไทยมีการใช้โหราศาสตร์ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ คือ การทำนาย คาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยลักษณะของการพยากรณ์จะมุ่งการพยากรณ์ชาติบุคคล ซาตาบ้านเมือง การคลัง และการให้ฤกษ์ เป็นต้น ทั้งนี้รูปแบบวิธีการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทยมี ๒ ประเภท คือ การพยากรณ์ด้วยการอุปมา และการอนุมาน แนวทางการพยากรณ์ดังกล่าว ได้ส่งผลให้นักโหราศาสตร์ได้มีบทบาทต่อสังคมไทยทั้งในด้านการดำเนินชีวิต ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและการเมือง และด้านการให้บริการปรึกษาทางจิตวิทยา ช่วยให้ผู้รับบริการคลายความวิตกกังวล และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหา

รูปแบบแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์มีหลักที่ต้องปฏิบัติโดยย่อ คือ การพยากรณ์ที่ไม่ควรใช้วิธีชี้หน้า ไม่พยากรณ์ความสัมพันธ์ของผู้ที่เป็น สามี ภรรยา หรือผู้ที่จะแต่งงานกัน ไม่พยากรณ์ความเป็น ความตาย เป็นต้น นักโหราศาสตร์ในปัจจุบันได้พบปัญหาการพยากรณ์ที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันไป กล่าวคือ ทำนายไม่แม่นยำ พูดจาหลอกลวง ไม่มีคุณธรรม ทำนายโดยไม่มีความรู้จริง คุยโวโอ้อวดตนเอง ใช้วาจาไม่สุภาพ ขาดหลักธรรมทางศาสนา มุ่งหวังประโยชน์มากกว่าการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

จากบริบทการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์และสภาพปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการ ผู้วิจัยจึงได้มุ่งเน้นศึกษาวิจัยในการใช้คำพูดในการพยากรณ์เป็นสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่สามารถนำมาพัฒนารูปแบบการพยากรณ์และเพื่อส่งเสริมหรือสร้างสรรค์นักโหราศาสตร์ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญต่อการใช้วาจา ด้วยเล็งเห็นว่า วาจาจะเป็นเหตุนำมาซึ่งประโยชน์สุข และเป็นเหตุนำมาซึ่งโทษได้เช่นเดียวกัน ดังนั้น การพยากรณ์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขจะต้องสอดคล้องกับหลักวาจาสุภาสิตในทางพระพุทธศาสนา ผู้พยากรณ์ควรพยากรณ์ที่เป็นไปในลักษณะ ๕ ประการ กล่าวคือ การพยากรณ์ที่เหมาะสมกับกาลเวลาและสถานที่ มีความเป็นจริง ไพเราะอ่อนหวาน ประกอบด้วยประโยชน์และมีเมตตา ซึ่งผู้วิจัย จะทำการศึกษาและประยุกต์ใช้หลักวาจาสุภาสิตเพื่อการพยากรณ์ ดังจะมีรายละเอียดในบทต่อไป

บทที่ ๓

หลักวาจาสุภาชิตในพุทธศาสนาเถรวาท

วาจามีสาระสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะวาจาเป็นสื่อสะท้อนความคิดและข้อเท็จจริงของตนให้บุคคลอื่นทราบ การสื่อกันด้วยวาจาที่กำกวมและวกวน หรือไม่มีหลักการย่อมนำมาซึ่งความขัดแย้งหรือความวุ่นวายในสังคม ดังนั้น วาจาที่ดีต้องมีหลักการหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ในพระพุทธศาสนาเรียกหลักการนี้ว่า หลักวาจาสุภาชิต ในการศึกษาวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาค้นคว้าหลักวาจาสุภาชิตในพระพุทธศาสนา โดยมีรายละเอียดเนื้อหาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๓.๑ ความเป็นมาของวาจาสุภาชิต

วาจาสุภาชิตเป็นหลักการของการใช้วาจาในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีปรากฏจากหลายคัมภีร์ เช่น ในมงคล ๓๘^๑ ประการ มงคลข้อที่ ๑๐ สุภาสิตา จ ยา วาจา ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า “การพูดวาจาสุภาชิตนั้น เป็นมงคลอันสูงสุด” เป็นการกล่าววาจาที่ดีงาม ไพเราะอ่อนหวาน ไม่หยาบคาย สำหรับวาจาสุภาชิตที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเป็นวาจาสุภาชิต แต่แสดงความหมายในลักษณะสำคัญของวาจาสุภาชิต โดยนำมาประกอบในธรรมะที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในธรรมะหมวดต่างๆ ดังเช่น สัมมาวาจา^๒ ปิยวาจา^๓ วาขเปยยะ^๔ ปุบผภาณิ^๕ มรุตฺตภาณิ^๖ สัจจวาจา^๗ อมตวาจา^๘ ทั้งนี้ ในส่วนที่แสดงเป็นวาจาสุภาชิตโดยตรง เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั่วไป พระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงแก่หมู่ภิกษุสงฆ์และพุทธบริษัท ซึ่งแสดงไว้ในพระสูตร ๒ พระสูตร ดังนี้

พระสูตรที่ ๑ สุภาสิตสูตร เป็นข้อตรัสไว้เพื่อให้ถือเป็นหลักในการพูดคุยหรือสนทนากัน ด้วยการแสดงออกทางวาจาที่สะอาด งดงาม เป็นวจีสัจจิต ความประสงค์สำเร็จได้ด้วยการพูด โดยแสดงถึงความที่พระพุทธองค์ตรัสถึงวาจาที่เป็นสุภาชิต ไม่เป็นทุพภาชิต ไม่มีโทษ และวิญญูชนทั้งหลายไม่ ตีเตียน ดังสุภาชิตสูตรหนึ่งว่า “พระพุทธเจ้าตรัสพระวาจาใด อันเป็นวาจาเกษม เพื่อการบรรลุนิพพาน เพื่อทำที่สุดแห่งทุกข์ วาจานั้นแล เป็นวาจายอดเยี่ยมกว่าวาจาทั้งหลาย”^๙

^๑ขุ.ขุ. (บาลี) ๒๕/๕/๓, ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๕/๖.

^๒ขุ.ป. (บาลี) ๓๑/๓๖/๔๒, ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๖/๕๕.

^๓ขุ.ชา.สตุตติ. (ไทย) ๒๘/๑๗๘/๕๕, ขุ.ชา.สตุตติ. (ไทย) ๒๘/๑๗๘/๘๓.

^๔ขุ.สุ. (บาลี) ๒๕/๓๐๖/๓๙๑, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๐๖/๕๗๐.

^๕อง.ติก. (บาลี) ๒๐/๒๘/๑๒๒, อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๒๘/๑๗๗.

^๖อง.ติก. (บาลี) ๒๐/๒๘/๑๒๒, อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๒๘/๑๗๗.

^๗วิ.ป. (บาลี) ๘/๓๒๔/๒๗๔, วิ.ป. (ไทย) ๘/๓๒๔/๔๕๗, อง.จตุกก. (บาลี) ๒๑/๑๔๙/๑๖๐, อง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๔๙/๒๑๑,๒๑๒.

^๘ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๖/๕๕, ขุ.เถร. (บาลี) ๒๖/๑๒๓๘/๔๒๔, ขุ.เถร. (ไทย) ๒๖/๑๒๓๘/๕๔๑.

^๙ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๔๕๗/๖๐๓.

เป็นวาจาที่ประกอบด้วยข้อ ๔ ประการ คือ สัตตบุรุษทั้งหลายกล่าววาจาสุภาสิตว่าเป็นวาจาสูงสุด บุคคลพึงกล่าววาจาที่เป็นธรรม ไม่พึงกล่าววาจาที่ไม่เป็นธรรมเป็นที่สอง บุคคลพึงกล่าววาจาอันเป็นที่รัก ไม่พึงกล่าววาจาอันไม่เป็นที่รักเป็นที่สาม บุคคลพึงกล่าววาจาจริง ไม่พึงกล่าววาจาเท็จเป็นที่สี่^{๑๐} “ภิกษุทั้งหลาย วาจาที่ประกอบด้วยข้อ ๔ ประการนี้ เป็นสุภาสิต ไม่เป็นทุพภาสิต ไม่มีโทษ และวิญญูชนทั้งหลายไม่ติเตียน”^{๑๑}

พระสูตรที่ ๒ วาจาสูตร เป็นข้อตรัสไว้ เพื่อให้ภิกษุทั้งหลาย กล่าววาจาที่เป็นวาจาสุภาสิต ไม่เป็นวาจาทุพภาสิต เป็นวาจาไม่มีโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียน เป็นคำพูดที่พูดดีแล้ว โดยมีกฎเกณฑ์ของการพูดดี คือ คำพูดที่ถูกกาลเทศะ คำพูดที่เป็นความจริง คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน คำพูดที่มีประโยชน์ คำพูดประกอบด้วยเมตตา ภิกษุทั้งหลาย วาจาประกอบด้วย ๕ ประการนี้แล เป็นวาจาสุภาสิต ไม่เป็นวาจาทุพภาสิต เป็นวาจาไม่มีโทษ และท่านผู้รู้ไม่ติเตียน^{๑๒}

จากหลักฐานในพระไตรปิฎกและอรรถกถาดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นมาของวาจาสุภาสิต ซึ่งเป็นหลักการที่พระพุทธเจ้าได้ทรงให้ความสำคัญ และตรัสให้เหล่าภิกษุยึดเป็นแนวปฏิบัติ

๓.๒ ความหมายของวาจาสุภาสิต

ธรรมชาติของสังคมมนุษย์เมื่อพบเจอกันย่อมมีการพูดคุยทักทายกันด้วยวาจา วาจาจึงจัดว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารให้เข้าใจกัน วาจามีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า word หรือ speech^{๑๓} ความหมายทางตรงหมายถึง ถ้อยคำ คำกล่าว คำพูด ที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง^{๑๔} รวมถึงการเจรจา ด้วยการแสดงเจตนาของตนให้คนอื่นเข้าใจ ความหมายทางอ้อม ได้แก่ การแสดงออกแทนคำพูดทุกวิธี การบอกกล่าวด้วยอักษร เช่น การเขียนหนังสือ การทำเครื่องหมายด้วยภาพหรือด้วยแสงด้วยสี^{๑๕} เป็นต้น วาจาหรือการพูดเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากในการใช้ภาษา เพราะสื่อความเข้าใจได้มากที่สุด คำว่า วาจา มาจากภาษาบาลี ที่มีนัยยะแสดงการแสดงออกทางเจตนาวาจา ที่ทำให้คนอื่นรู้ถึงความคิดที่อยู่ในใจตน ด้วยคำพูดที่เป็นกุศลหรืออกุศล เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ ขึ้นอยู่กับเจตนา และศีลธรรมของผู้พูด เป็นการแสดงความหมายในด้านการสื่อสารภาษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจกัน^{๑๖} คำที่เป็นไวพจน์กับวาจา ได้แก่ ภาสิต ลปิต ภาสา โวหาร วจน คีรา วจี

^{๑๐} ส.ส. (บาลี) ๑๕/๒๑๓/๒๒๘, ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๓/๓๐๘-๓๐๙.

^{๑๑} ข.ส. (บาลี) ๒๕/๔๕๓/๔๑๘, ข.ส. (ไทย) ๒๕/๔๕๓/๖๐๒, ส.ส. (บาลี) ๑๕/๒๑๓/๒๒๗, ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๓/๓๐๘.

^{๑๒} อ.ป.ญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๘/๓๓๘.

^{๑๓} ดำเนิน การเดิน และ เสถียรพงษ์ วรรณปก, พจนานุกรมไทยอังกฤษ ฉบับปรับปรุงใหม่ ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๕๓), หน้า ๔๖๒.

^{๑๔} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๖๖.

^{๑๕} ปิ่น มุทุกันต์, แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักธรรมตรี, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๑๓๐ – ๑๓๑.

^{๑๖} พระสัทธัมมโชติกะธัมมะจริยะ, ปรมัตถโชติกะ, ปริเฉทที่ ๑-๒-๖, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), หน้า ๗๗.

เป็นต้น^{๑๗} ดังนั้น วาจาจึงเป็นการแสดงออกด้วยเจตนาของมนุษย์ คำพูดที่ออกเสียงทำให้บุคคลอื่นสามารถเข้าใจเนื้อความได้ วาจานั้นย่อมเป็นของกลาง จะดีหรือชั่ว ก็แล้วแต่เจตนาของผู้พูดมุ่งจะให้ เป็นไป^{๑๘} วาจาเป็นการสะท้อนการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เป็นการ สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคม โดยวาจาที่เกิดจากจิตที่เป็นกุศล เป็น จุดเริ่มต้นในการสร้างสรรค์สังคมสันติสุข วาจาที่กล่าวแล้วเกิดกุศลหรือเกิดความเป็นมงคลเรียกว่า วาจาสุภาสิต

วาจาสุภาสิตในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง วาจาสุภาสิตที่เป็นมงคลอันสูงสุด^{๑๙} เป็นความดีงามยอดเยี่ยม หรือเป็นความดีประเสริฐสุด^{๒๐} คือ วาจาที่พูดแล้ว จะไม่มีโทษ และผู้รู้ ทั้งหลายไม่ติเตียน^{๒๑} เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่สะท้อนคติสอนใจ^{๒๒} เป็นการพูดที่พูดหรือเปล่งเป็น เสียงทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ ไม่มีโทษ สบายหู แฝงด้วยคติ เป็นถ้อยคำนำออกจากทุกข์ เป็นวจี สุจริต ทำให้ได้รับประโยชน์ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง^{๒๓} เป็นถ้อยคำ หรือ คำเปล่งที่เป็นสื่อในการถ่ายทอด ความรู้สึกรักนึกคิดของบุคคลให้ผู้อื่นได้รับรู้ความคิดของตน

นอกจากนี้ยังพบว่าในคัมภีร์อรรถกถา พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายถึงวาจาสุภาสิต ไว้ว่า วาจาสุภาสิต หมายถึง วาจาที่พูดแล้วทำให้เกิดประโยชน์ ปราศจากโทษมีราคาโทษหรืออคติ เป็นต้น เป็นคำพูดที่เว้นจากวจีทุจริต ๔ คือ พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ ประกอบด้วยวจีสุจริต ๔ คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ความหมายของ วาจาสุภาสิตนี้ยังมีคุณลักษณะที่เปดกว้างและเป็นสากล กล่าวคือ วาจาที่ประกอบด้วยการพูดดี พูด เป็นธรรม พูดคำที่ไพเราะ พูดคำสัตย์จริง พูดด้วยความสำรวมระวัง พูดเกี่ยวเนื่องด้วยชาติ ชรา พยาธิ และมรณะ ถึงแม้จะเป็นภาษาพูดของชนชาวมลลภาวะ คนป่าเถื่อน ของหญิงรับใช้ หรือของนักขบถร้องก็ ตาม ก็ถือว่าเป็นวาจาสุภาสิตได้เหมือนกัน^{๒๔}

^{๑๗} พระธรรมกิตติวงศ์ ทองดี สุรเตโช, **ศัพท์วิเคราะห์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เลียงเชียง, ๒๕๕๐), หน้า ๕๗๙, พระโมคคัลลานเถระ, **คัมภีร์อภิธานวรรณนา**, พระมหาสมปอง มุทิโต แปลและ เรียบเรียง, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์พรินทร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๖๐-๑๖๓.

^{๑๘} พระธรรมโกศาจารย์ ปัญญานันทภิกขุ, **มงคลชีวิต หลักปฏิบัติมงคล ๓๘ ประการของคนดี**, หน้า ๔๗.

^{๑๙} ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๕/๗.

^{๒๐} ขุ.สุ.อ. (บาลี) ๒/๔๕๗/๒๒๑, ส.ส.อ. (บาลี) ๑/๒๑๓/๒๖๑.

^{๒๑} ขุ.สุ. (บาลี) ๒๕/๔๕๓/๔๑๙, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๔๕๓/๖๐๒.

^{๒๒} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒๐๖.

^{๒๓} ขุ.ขุ. (บาลี) ๒๕/๕/๔, ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๕/๗.

^{๒๔} คุรายละเอียดโน ขุ.สุ.อ. (บาลี) ๒/๔๕๓/๒๑๕-๒๒๐, ขุ.ขุ.อ. (บาลี) ๑/๕/๑๑๗-๑๑๘.

๓.๓ ลักษณะของวาจาสุภาสิต

คำว่า “วาจาสุภาสิต” เป็นรูปศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทย ศัพท์เดิมมาจากภาษาบาลี ปรากฏในพระไตรปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ ในมงคลสูตรว่า “สุภาสิตา จ ยา วาจา”^{๒๕} และในขุททกนิกาย สุตตนิบาต ในสุภาสิตสูตรว่า “วาจา สุภาสิตา”^{๒๖} ซึ่งได้แสดงลักษณะของวาจาสุภาสิตาไว้ว่า วาจาสุภาสิตามีลักษณะคำที่กล่าวดี คำพูดที่ถือเป็นคนดี^{๒๗} คำพูดที่ผู้พูด พูดดีแล้ว^{๒๘} ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของบุคคลที่กล่าววาจาที่ไม่เบียดเบียนตนและคนอื่นให้เดือดร้อน วาจาดังกล่าวมานี้เรียกว่าเป็นวาจาสุภาสิต^{๒๙} ส่วนในอรรถกถาธรรมบทได้กล่าวถึงหลักวาจาสุภาสิตที่มีนัยยะต่างออกไปอีกว่า พระพุทธพจน์ คือ พระไตรปิฎก ชื่อว่าวาจาสุภาสิต^{๓๐} สุภาสิตา หมายถึงพระพุทธพจน์ คือพระไตรปิฎก ซึ่งก็หมายถึง “พระพุทธพจน์” คือพระไตรปิฎกเท่านั้น

แต่อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้วลักษณะของวาจาสุภาสิตสามารถประมวลลักษณะได้ดังนี้

๑) เป็นคำพูดที่พูดด้วยดี ได้แก่ พูดโดยชอบ คือพูดด้วยคำพูดที่นำออกจากทุกข์ในวิถีสงสาร นำประโยชน์และความสุขมาให้ทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง ผู้พูดได้ใคร่ครวญด้วยปัญญาโดยแยบคายแล้วจึงพูด เป็นคำพูดไม่มีโทษ ถ้อยคำหรือภาษาพูดใดๆ ก็ตามที่สงเคราะห์เข้าในวิสุทธิจิตได้จัดเป็นสุภาสิตทั้งสิ้น^{๓๑}

๒) เป็นคำพูดที่มีกลิ่นหอม ได้แก่ สะอาดบริสุทธิ์ เป็นคำพูดที่ให้คนแต่ส่วนเดียว ทำให้ใจสงบ เกิดสมาธิ เกิดปัญญา ฉลาด พัฒนาจิต ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้น พัฒนาขึ้น ทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและผู้อื่น^{๓๒}

๓) เป็นวาจาจริง ได้แก่ เป็นความจริง หรือวาจาสัตย์

๔) เป็นการพูดด้วยใจจริง ได้แก่ เจตนาไม่ใช่ว่าแก่งพูดจะสับปลับตลบตะแลง หรือพูดจาเหลวไหลให้คลาดเคลื่อน ให้คลุมเครือ หรือบิดเบือน

๕) เป็นคำสุภาพ ได้แก่ เกลี้ยงเกลา ละมุนละไม หรือราบเรียบ

๖) เป็นคำพูดที่มีประโยชน์ มีผลดี ทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟัง^{๓๓}

ลักษณะของวาจาสุภาสิตดังกล่าว เป็นวาจาที่ควรนำมาใช้เป็นแบบอย่างเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นช่องทางการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “บุคคลควรพูด

^{๒๕} ขุ.ขุ. (บาลี) ๒๕/๕/๔, ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๕/๗.

^{๒๖} ขุ.สุ. (บาลี) ๒๕/๔๕๔/๔๑๙, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๔๕๔/๖๐๓.

^{๒๗} องค์การคำคุณศัพท์, พจนานุกรมนักเรียน ฉบับเพิ่มคำศัพท์ปรับปรุงใหม่, หน้า ๔๔๘.

^{๒๘} พันเอก ปิ่น มุทุกันต์, มงคลชีวิต ภาค ๑, หน้า ๔๐๓.

^{๒๙} ขุ.สุ. (บาลี) ๒๕/๔๕๔/๔๑๙, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๔๕๔/๖๐๓.

^{๓๐} พระธรรมโมลี สมศักดิ์ (อุปสมโอ), งานวิจัยการศึกษาเชิงวิเคราะห์ พระคาถาธรรมบท, หน้า ๓๖๘.

^{๓๑} ส.ส.ฎีกา. (บาลี) ๑/๔๒๑/๓๐๒-๓๐๕, อัง.ปญจก.ฎีกา. (บาลี) ๓/๔๑๐/๘๘-๙๐.

^{๓๒} พระสมพงษ์ ดิกขธมโม, “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมธุสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๓๕.

^{๓๓} พันเอกปิ่น มุทุกันต์, มงคลชีวิต ภาค ๑, หน้า ๔๑๔.

คำที่ตีงามเท่านั้น ไม่ควรพูดคำที่ชั่วร้ายเลย การพูดคำที่ตีงาม เป็นการดี บุคคลย่อมเดือดร้อนเพราะพูดคำชั่วคำหยาบ^{๓๔}

๓.๔ หลักการของการใช้วาจาสุภาพ

วาจามีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในการที่จะสนองต่อความต้องการ ความปรารถนาหรือความไม่ปรารถนา หรือไม่ต้องการสิ่งใด ก็สามารถแสดงออกทางวาจาหรือคำพูด วาจาจึงเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวาจาหรือการพูดไว้หลายนัยยะ เช่น การใช้วาจาเพื่อการแสดงหลักธรรมที่ต้องรู้จักสำรวมในการพูด พูดสุภาพอ่อนหวาน พูดคุยกันด้วยความรักความเมตตาต่อกัน เพื่อสร้างมิตรไมตรีต่อกัน เพื่อให้ถ้อยคำเป็นที่น่าเชื่อถือ และหลักการของวาจายังปรากฏในส่วนของบริบทที่ว่าด้วยหลักวจีสุจริต และการละเว้นจากวจีทุจริต การใช้วาจาจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะในการเผยแผ่หลักธรรม ก็ต้องอาศัยวาจาคือการพูดเป็นหลัก เพราะการพูดเป็นการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอน ให้ผู้ฟังเข้าใจในหลักธรรมนั้นๆ อย่างถ่องแท้ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หลักการของวาจาในทางพระพุทธศาสนามีปรากฏหลายที่ในพระไตรปิฎก ดังนี้

๑) การไม่ว่าร้ายผู้อื่น หลักการนี้มีปรากฏในหลักโอวาทปาฏิโมกข์^{๓๕} กล่าวคือ พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนภิกษุทั้งหลายให้ยึดหลักการใช้วาจาไว้ว่า “อนุปวาโท” แปลว่า การไม่ว่าร้ายผู้อื่น และพระอรหันตเถรจารย์ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า “ไม่ชักชวนผู้อื่นให้ว่าร้ายด้วย”^{๓๖}

๒) เจรจาชอบ หลักการนี้มีปรากฏใน มรรคมงคล ๘^{๓๗} คือ หนทางหรือมรรคสายเอกสำหรับเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความดับทุกข์ ของสัตว์ทั้งหลาย หลักสัมมาวาจา แปลว่า เจรจาชอบเว้นจากวจีทุจริต ๔ หลักวาจาสุภาพจึงมีนัยยะดุจสัมมาวาจาที่มีการเจรจาชอบ คือ เว้นจากวจีทุจริต ๔

๓) สุภาพไพเราะอ่อนหวาน หลักการนี้มีปรากฏใน หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔^{๓๘} อันเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี หรือหลักการสงเคราะห์ ๔ ประการ ข้อที่ ๒ ปิยวาจา แปลว่า วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือการกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่กันถ้อย ตลอดถึงคำพูดที่แสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจงใจให้นิยมยอมตาม

๔) พูดดีมีน้ำใจ หลักการนี้มีปรากฏใน หลักธรรมราชสังคหวัตถุ ๔^{๓๙} ได้แก่ หลักการสงเคราะห์ประชาชนของนักปกครอง ข้อที่ ๔ วาขเปยยะ แปลว่า ผู้มีวาจาอันพูดดีมีน้ำใจ น้ำคำควรดีมี คือรู้จักพูด รู้จักปราศรัย ไพเราะ สุภาพนุ่มนวล ประกอบด้วยเหตุผล มีประโยชน์ เป็นทางแห่งความสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีและความนิยมเชื่อถือ

^{๓๔} ขุ.ชา.เอกก. (บาลี) ๒๗/๘๘/๒๒, ขุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๘/๓๗.

^{๓๕} ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๘๕/๔๙, ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๕/๙๑.

^{๓๖} ขุ.ธ.อ. (บาลี) ๖/๑๐๑.

^{๓๗} ขุ.ป. (บาลี) ๓๑/๓๖/๔๒, ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๖/๕๕.

^{๓๘} ขุ.ชา.สตตติ. (บาลี) ๒๘/๑๗๘/๕๕, ขุ.ชา.สตตติ. (ไทย) ๒๘/๑๗๘/๘๓.

^{๓๙} ขุ.สุ. (บาลี) ๒๕/๓๐๖/๓๙๑, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๐๖/๕๗๐.

๕) **ความจริง** หลักการนี้มีปรากฏในหลักของศีล ๕^{๕๐} กุศลกรรมบถ ๑๐^{๕๑} ที่ว่า มุสาวาทา เวรมณี แปลว่า เว้นจากการพูดเท็จ โกหก หลอกลวง เว้นจากการพูดต่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๖) **ระลึกรู้ถึงกัน** หลักการนี้มีปรากฏในหลักสาราณียธรรม ๖^{๕๒} เป็นการใช้วาจาที่ การให้ระลึกรู้ถึงกัน หรือการอยู่ร่วมกัน ในข้อที่ ๒ ที่ว่าเมตตาวาจกรรม แปลว่า การตั้งเมตตาวาจกรรม ในเพื่อนพรหมจรรย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนแนะนำ ตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๓.๕ องค์ประกอบของวาจาสุภาสิต

วาจาสุภาสิตโดยแท้ มีองค์ประกอบ ๕ ประการตามหลักวาจาสุตฺร คือ

๑. กาเลน ภาสิตา คำพูดที่ถูกกาลเทศะ กาลวาที
๒. สจฺจา ภาสิตา คำพูดที่เป็นความจริง สัจวาที
๓. สณฺหา ภาสิตา คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน สันหวาที
๔. อุตถสยฺหิตา ภาสิตา คำพูดที่มีประโยชน์ อุตถสันหวาที
๕. เมตตจิตฺเตน ภาสิตา คำพูดประกอบด้วยเมตตา เมตตาวาที^{๕๓}

วาจาสุภาสิตในแต่ละองค์ประกอบทั้ง ๕ นี้ มีเนื้อหาสาระละเอียดที่แตกต่างกัน ดังผู้วิจัย จะได้อธิบายเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

๑) **กาเลน ภาสิตา พุดถูกกาล** หมายถึง การพูดอยู่ในลักษณะของ “ความเหมาะสม” คือ พูดในสถานที่ที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ในปริมาณที่เหมาะสม โดยความเหมาะสมจะมีมากน้อย ก็ขึ้นอยู่กับเรื่องที่พูด เวลาที่เหมาะสมดังกล่าว ไม่ใช่หมายถึง เวลาเช้า สาย บ่าย เย็น การเข้าใจเช่นนี้ ย่อมทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เพราะจะทำให้เกิดความเชื่อในเรื่องเวลาว่า เวลานั้น เวลานั้น เป็น ฤกษ์มงคลหรือไม่มงคล เพราะการเชื่อเรื่องเวลาในลักษณะนี้ ไม่ถูกหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา^{๕๔} ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงเรื่องฤกษ์ยาม มีข้อแสดงว่า “สัตว์เหล่าใดประพฤตีสัจจริตทางกาย วาจา ใจ ในเวลาเช้า ในเวลากลางวัน หรือในเวลาเย็น เช้านั้น กลางวันนั้น หรือเย็นนั้น ย่อมเป็นฤกษ์ดีของสัตว์ เหล่านั้น”^{๕๕}

นอกจากนี้ การพูดถูกกาล ยังหมายรวมถึง ความเหมาะสมหรือจังหวะ เช่น รู้ว่าเวลาไหน ควรพูด เวลาไหนยังไม่ควรพูด ควรพูดนานเท่าไร ต้องคาดผลที่จะเกิดขึ้นไว้ด้วย ดูความเหมาะสมหรือ

^{๕๐} ชุ.วิ. (บาลี) ๒๖/๑๘๑/๒๗, ชุ.วิ. (ไทย) ๒๖/๑๘๑/๓๒.

^{๕๑} ชุ.อป. (บาลี) ๓๓/๒๘๒/๒๑๔, ชุ.อป. (ไทย) ๓๓/๒๘๒/๒๗๖.

^{๕๒} ชุ.เถร. (บาลี) ๒๖/๑๐๔๕/๔๐๑, ชุ.เถร. (ไทย) ๒๖/๑๐๔๕/๕๑๐.

^{๕๓} อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๘/๓๓๘.

^{๕๔} พระมหาศรีสุพรรณ อุตตทโป คำนนท์, “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาสิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกาย เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕๐.

^{๕๕} อง.ติก. (บาลี) ๒๐/๑๕๖/๒๘๗, อง.ติก. (ไทย) ๒๐/๑๕๖/๓๙๙.

จึงหวั่นเนื่องด้วยเวลาและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ควรเปล่งวาจาที่ดี ให้เกินควรแก่กาล^{๔๖} ไม่ควรพูดจนเกินกาล ไม่ควรนิ่งเสมอไป เมื่อถึงเวลา ก็ควรพูดพอประมาณ ไม่พ่นเผื่อ^{๔๗} ดังที่พระพุทธเจ้าไม่ยอมตรัสถ้อยคำแม้คำนั้นจะเป็นคำจริง และมีประโยชน์ พระองค์จะทรงพิจารณากาลเทศะที่สมควรก่อนแล้วจึงตรัสวาจา นั้น ดังที่พระพุทธองค์ตรัสตอบภัยราชกุมารว่า

“ราชกุมาร ตถาคตรู้ว่าวาจาใด ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ วาจา นั้นจะถูกใจคนอื่นหรือไม่ถูกใจก็ตาม ตถาคตก็ไม่กล่าววาจา นั้น แต่วาจาใด ตถาคตรู้ว่า เป็นเรื่องจริง เรื่องแท้ ประกอบด้วยประโยชน์ วาจา นั้นจะถูกใจชอบใจคนอื่นหรือไม่ก็ตาม ตถาคตย่อมรู้กาลเวลาที่จะกล่าววาจา นั้น เพราะมีความอนุเคราะห์ในสัตว์ทั้งหลาย”^{๔๘}

พระพุทธภาษิตดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพูดถึงแม้จะเป็นวาจาสุภาษิต ถ้าไม่คำนึงถึงกาลเทศะในการพูด จะทำให้เกิดโทษกับผู้พูดได้ เพราะคนที่พูดล่วงเลยขอบเขต คือ พูดล่วงประมาณ ไม่ยั้งประโยชน์ให้สำเร็จ เป็นสิ่งไม่ดี^{๔๙} พระพุทธภาษิตที่เป็นข้อแสดงถึงวาจาสุภาษิตในลักษณะของกาลเทศะ ภาสิตา ดังกล่าวนี้ แสดงเนื้อความว่า “ถึงแม้เป็นคำพูดจริง ไพเราะ มีประโยชน์ คนฟังชอบ ตถาคตย่อมรู้จักเลือกเวลาที่เหมาะ ทรงเป็นกัลยาณูถในการพูด”^{๕๐}

๒) สัจจา ภาสิตา พูดคำจริง อยู่ในลักษณะของการพูดคำจริงหรือวาจาจริง เป็นเงื่อนไขสำคัญและจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ทศนะทางพระพุทธศาสนานิยมความจริง เฉพาะเรื่องคำพูดนั้น คำพูดที่ถือว่าดีและถูกต้อง จะต้องมีความจริงเป็นหลักเสมอไป วาจา มีความสำคัญยิ่งต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ใช้การพูดเป็นแกนกลางในการทำความเข้าใจ เพื่ออธิบาย เพื่อโน้มน้าวจูงใจ หรือเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นๆ ดังพุทธภาษิตที่ทรงตรัสว่า สัตย์แลเป็นวาจาไม่ตายธรรมนี้เป็นของเก่า สัตบุรุษทั้งหลายตั้งมั่นแล้วในคำสัตย์ ทั้งที่เป็นอรรถและเป็นธรรม^{๕๑} สัจจวาจา คือคำพูดสัตย์จริงไม่กลิ้งกลอก ซึ่งเป็นเหตุทำให้คนพูดนำเคารพนับถือ คำพูดมีน้ำหนัก เป็นที่รักของผู้คบหาสมาคม โดยเฉพาะในครอบครัว ถ้าทุกคนต่างพูดคำสัตย์จริงต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดความรักที่มั่นคง มีพลังสามัคคีไม่แตกแยกไว้อใจซึ่งกันและกัน^{๕๒}

การพูดที่ไม่บิดเบือนความจริง ยังจัดได้ว่าเป็นมงคลตามบทสวดมนต์ “รัตนสูตร” ว่าด้วยสัจจวาจา นี้ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่ทุกท่าน^{๕๓} สามารถจะประสิทธิ์ประสาทมงคลแก่ผู้อื่น และยังทำให้ผู้พูดคำสัตย์ได้รับเกียรติ มีชื่อเสียงอีกด้วย ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า คนยอมได้เกียรติยศ เพราะพูด

^{๔๖} พุ.ชา.ทก. (ไทย) ๒๗/๘๐, พุ.สุ. ๒๕/๕๒๓, พุ.มท. (ไทย) ๒๙/๖๒๒.

^{๔๗} พุ.ชา.มท. (ไทย) ๒๘/๓๓๘.

^{๔๘} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

^{๔๙} พุ.ชา.อ. (ไทย) ๓/๖/๓๐๓.

^{๕๐} ม.ม. (บาลี) ๑๓/๘๖/๖๓, ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๗. กาลัญญู หมายถึงผู้รู้กาล

^{๕๑} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๔/๓๑๐.

^{๕๒} พระมหาศรีสุพรรณ อุตตทโป (ค่านนท์), การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธทศนิกายเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔๔.

^{๕๓} พุ.พ. (บาลี) ๒๕/๓/๕, พุ.พ. (ไทย) ๒๕/๓/๙.

คำสัตย์จริง^{๕๔} สัจจะเท่านั้น เป็นรสที่ดีกว่ารสทั้งหลาย^{๕๕} ดังนั้น ผู้ที่รู้จักศิลปะในการพูด มีโอกาสสร้างความสำเร็จและความก้าวหน้าให้แก่ตนเองได้อย่างมาก ตรงกันข้าม คนที่พูดไม่ดีหรือพูดไม่เป็น นอกจากคำพูดนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานแล้ว ยังอาจเป็นการสร้างศัตรูให้กับผู้พูดเอง^{๕๖}

๓) **สนทนา ภาสิตา พูดคำอ่อนหวาน** ลักษณะของคำพูดที่ทำให้คุณแต่ส่วนเดียว บุคคลควรเปล่งถ้อยคำอ่อนหวาน มีประโยชน์เท่านั้น^{๕๗} เป็นคำพูดด้วยภาษาที่สุภาพ ไพเราะ ไม่หยาบคาย เป็นคำพูดที่ผู้ฟังน่ายินดี ชื่นชอบ ทั้งทำให้ใจผู้พูดสงบ เป็นการพัฒนาสุขภาพจิตให้ดีขึ้น บุคคลจึงควรพูดแต่วาจาที่สุภาพ วาจางาม อ่อนหวาน ประกอบด้วยประโยชน์ เพราะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและผู้อื่น ดั่งนัยยะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ...ไพเราะในเบื้องต้น ไพเราะในท่ามกลาง ไพเราะในเบื้องปลาย พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ^{๕๘} บุคคลไม่ควรพูดคำที่ชั่วหยาบ การพูดคำที่ดิงาม เป็นการดี บุคคลย่อมเดือดร้อนเพราะพูดคำชั่วหยาบ^{๕๙}

๔) **อตถสณฺหิตา ภาสิตา คำพูดประกอบด้วยประโยชน์** คำพูดที่พูดแล้วผู้ฟังย่อมได้รับประโยชน์ และทำให้ผู้พูดปรารถนาประสบผลสำเร็จได้ มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง ถ้าหากนำแนวทางไปคิด หรือปฏิบัติในทางสร้างสรรค์^{๖๐} วาจาที่พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลดีทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง เป็นวาจาที่ควรแก่การฟัง ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “เปล่งวาจางามทำให้ประโยชน์สำเร็จได้”^{๖๑} พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญวาจาที่มีประโยชน์ แม้ผู้พูดจะพูดได้ไพเราะอ่อนหวาน โดยอุบายอันแยบคายมากมายจนทำให้คนอื่นเชื่อในถ้อยคำของตนได้ก็ตาม ก็สู้คำพูดเพียงคำเดียวที่ประกอบด้วยประโยชน์ ทำให้จิตใจของผู้สดับสงบไม่ได้ ดังที่ปรากฏในขุททกนิกาย ธรรมบทว่า “คำพูดที่เหลวไหลไร้ประโยชน์ตั้งพันคำ ก็สู้คำพูดที่มีประโยชน์เพียงคำเดียวไม่ได้ เพราะฟังแล้วทำให้จิตใจสงบ”^{๖๒} วาจาที่พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลดีทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง เป็นวาจาที่ควรแก่การฟัง หรือเป็นวาจาที่ควรพูดดีกว่าไม่พูด แต่ถ้าวาจานั้นจริงและเป็นวาจาสุภาพ แต่ถ้าพูดแล้วไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไร กลับจะทำให้เกิดโทษ ก็ไม่ควรพูด

การให้ความสำคัญดังกล่าวปรากฏเห็นได้ชัดเมื่อครั้งหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสกับอภัยราชกุมาร ขณะประทับอยู่ ณ เวฬุวันกถกนิวาปสถาน ในเขตพระนครราชคฤห์^{๖๓} เกี่ยวกับหลักในการตรัสสั่งสอนเวไนยสัตว์ของพระองค์ ๖ ประการ^{๖๔} ดังนี้

^{๕๔} ขุ.สุ. (บาลี) ๒๕/๑๘๙/๓๗๐, ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๑๘๙/๕๔๔.

^{๕๕} ส.ส. (บาลี) ๑๕/๗๓/๔๘, ส.ส. (ไทย) ๑๕/๗๓/๘๐.

^{๕๖} พระสมชาย ปโยโค ดำเนิน., “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ”, **สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๑.

^{๕๗} ขุ.ชา.เตรสก. (บาลี) ๒๗/๖๐/๒๗๗, ขุ.ชา.เตรสก. (ไทย) ๒๗/๖๐/๔๐๖.

^{๕๘} สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย, **บทสร้างนิสัยแบบอย่าง**, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๕๑.

^{๕๙} ขุ.ชา.เอกก. (บาลี) ๒๗/๘๘/๒๒, ขุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๘/๓๗.

^{๖๐} พระสมชาย ปโยโค ดำเนิน., “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ”, **สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๒๒.

^{๖๑} ดุรายละเอียดยใน ขุ.ชา.เอกก. (บาลี) ๒๗/๘๘/๒๒, ขุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘๘/๓๗.

^{๖๒} ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๐๑/๓๕, ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๖๑.

^{๖๓} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๓-๘๗/๘๔-๘๘.

วาจาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ วาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ไม่กล่าววาจานั้น

วาจาที่จริง แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ไม่กล่าววาจานั้น

วาจาที่จริง ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น รู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น

วาจาที่ไม่จริง ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ไม่กล่าววาจานั้น

วาจาที่จริง ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาจานั้นเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนอื่น ไม่กล่าววาจานั้น

วาจาที่จริง ที่ประกอบด้วยประโยชน์ วาจานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น รู้กาลที่จะกล่าววาจานั้น^{๖๕}

พระพุทธพจน์ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า คำสอนของพระพุทธศาสนาในการสั่งสอนประชาชนก็คือ ความจริง ความมีประโยชน์ และความเหมาะสมกับกาลเวลา

ประโยชน์หรือผลของวาจาอยู่ที่ผู้พูดพูดแล้วได้รับผลดีจากการพูดนั้น ฝ่ายผู้ฟังเมื่อได้ฟังแล้ว ก็ได้รับผลดีเช่นกัน คำพูดที่มีประโยชน์นั้น จะต้องไม่เป็นโทษ แต่เป็นคำพูดที่ทำให้ผู้พูดและผู้ฟังให้ดีขึ้นอย่างเดียวกัน

๕) เมตตจิตเตน ภาสิตา พุดด้วยเมตตาจิต การพูดด้วยจิตที่ดี พูดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความจริงใจต่อผู้ฟัง ปรารถนาให้ผู้ฟังพ้นจากความทุกข์ โดยขึ้นอยู่กับ “เจตนา” เป็นสำคัญเพราะเจตนาเป็นตัวนำ บังชี้ถึงลักษณะของวาจาที่มีเมตตา เมื่อผู้พูดพูดด้วยเจตนาดีมีเมตตริต่อผู้ฟัง ก็จัดว่าพูดด้วยวาจาสุภาสิตตามลักษณะของคำพูดประกอบด้วยเมตตา นี้เพราะคำว่า “เมตตา” หมายถึงความปรารถนาดี อยากรู้ให้คนฟังมีความสุขมีความเจริญยิ่งขึ้นไป^{๖๖} ความมีเมตตริ ความปรารถนาดี ความอยากให้ผู้ฟังมีความสุข และประสบความสำเร็จในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์^{๖๗} ดังเช่นเรื่องในทศมาสสูตรและสัมพหุลกัณฐกสูตรว่า พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี ทอดพระเนตรเห็นพวกเด็กๆ เอาท่อนไม้ตีสุง จึงเปล่งอุทานในขณะนั้นว่า “ผู้ใดใฝ่หาความสุขเพื่อตน แต่กลับใช้ท่อนไม้ทำร้ายสัตว์ทั้งหลายผู้รักสุข ผู้นั้นตายไปแล้วย่อมไม่ได้รับความสุขเลยส่วนผู้ใดใฝ่หาความสุขเพื่อตน ไม่ใช่ท่อนไม้ทำร้ายสัตว์ทั้งหลายผู้รักสุข ผู้นั้นตายไปแล้วย่อมได้รับความสุข”^{๖๘} จาก

^{๖๕} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๗-๘๘.

^{๖๖} ดูรายละเอียดใน ม.ม. (บาลี) ๑๓/๘๖/๖๓-๖๔, ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๗.

^{๖๗} พระครูนิรมลจันทโพธิ์ โปธิ์ศรี จนทสาโร, “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาสิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๘.

^{๖๘} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, หน้า ๕๐๗.

^{๖๙} ชู.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๓๑-๑๓๒/๔๐, ชู.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๓๑-๑๓๒/๗๓, ชู.อุ. (บาลี) ๒๕/๑๓/๑๐๗, ชู.อุ. (ไทย) ๒๕/๑๓/๑๙๒-๑๙๓.

พุทธอุทานสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ปรารถนาความสุข ไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่นสัตว์อื่นให้ได้รับความทุกข์ ความเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นการทำ พูด คิด จึงควรตั้งจิตประกอบด้วยเมตตาไว้เป็นเบื้องต้นเสมอ

วajasūtrāyatanaṃ ยังสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรมและสติปัญญาของผู้ฟังได้ โดยสามารถเปลี่ยนแปลงจากความไม่รู้เป็นความรู้ จากที่พบความเดือดร้อนวุ่นวายกลายเป็นพบหนทางแห่งความสงบสุข หรือจากความมืดมนที่อยู่ในห้วงของการหลงผิด จักพบความสว่างไสว พ้นจากความลุ่มหลงในสิ่งนั้นๆ ได้ และที่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับที่สูงยิ่งขึ้นไป คือการที่สามารถเปลี่ยนจากปุถุชนเป็นอริยชน ปล่อยวางจากความหมกมุ่น ทำให้พบทางดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ทั้งโลกนี้และโลกหน้า หรือประโยชน์สูงสุด กล่าวคือพระนิพพาน ซึ่งเกิดจากการรับรู้ รับฟัง และเข้าใจในวajasūtrāyatanaṃ มีผลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และสติปัญญา พัฒนาจิตใจ เพราะได้ปัญญา มาเป็นแสงสว่างส่องนำทางชีวิตให้ดำเนินไปในครรลองแห่งสัมมาทิฐิอยู่เป็นนิตย์นั่นเอง^{๖๙}

คุณธรรมแห่งวaja เป็นวajasūtrāyatanaṃ เพราะเป็นวajasūtrāyatanaṃ ที่แสดงออกถึงการมีจิตที่เป็นกุศล วajasūtrāyatanaṃ เป็นการแสดงออกของจิตงาม วajasūtrāyatanaṃ แสดงถึงจิตใจที่อ่อนโยน วajasūtrāyatanaṃ เป็นภาสิต เพราะจิตมีคุณธรรม วajasūtrāyatanaṃ สามีคคีก็โดยจิตมีเมตตา วajasūtrāyatanaṃ เป็นประโยชน์มาจากจิตมีปัญญา วajasūtrāyatanaṃ กับใจเป็นเหตุเป็นผลเกื้อกูลกัน เมื่อควบคุมวajasūtrāyatanaṃ ให้ดี จิตใจก็ดีงาม และเมื่อจิตใจดีงาม วajasūtrāyatanaṃ ก็เป็นวajasūtrāyatanaṃ ชอบ^{๗๐} เป็นวajasūtrāyatanaṃ ผู้พูดต้องมีจิตเมตตาและไม่มีอคติ เมื่อพูดถูกกาล ก็เป็นอันแสดงว่าผู้พูดเป็นกัลยาณู ผู้รู้จักกาล เมื่อพูดจริง ก็เป็นอันแสดงว่าผู้พูดเป็นผู้มั่นในคำสัตย์ เมื่อพูดอ่อนหวานก็เป็นอันแสดงว่าผู้พูดเป็นสุภาพชน เมื่อพูดประกอบด้วยประโยชน์ ผู้พูดและผู้ฟังก็ไม่ไร้ผล เมื่อกล่าวด้วยเมตตาจิต ก็เป็นแสดงเจตนาดีของผู้พูด^{๗๑}

สรุปได้ว่า วajasūtrāyatanaṃ หมายถึงคำพูดที่เป็นมงคล พูดในสิ่งที่เป็นความจริง พูดจาไพเราะ อ่อนโยน มีเมตตาจิต พูดแล้วเกิดประโยชน์ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยที่ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้เดือดร้อน และโดยเฉพาะ เป็นผู้พูดที่รู้จักกาล ฐานะ ฐานะ รู้ควร รู้แจ้ง และรู้ใจ พร้อมด้วยคุณสมบัติตามหลักพุทธสุภาษิต ที่ถือว่าเป็นมงคลอันสูงสุด^{๗๒} เป็นความดีอันยอดเยี่ยม หรือเป็นความดีอันประเสริฐสุด^{๗๓} เป็นความดีงามอันสูงสุด ที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้พูดและผู้ฟังทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

^{๖๙} พระมหาศรีสุพรรณ อดตทีโป คำนนท, การประยุกต์ใช้วajasūtrāyatanaṃ ที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกาย เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ธรรมนิเทศ)*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๗๔-๗๕.

^{๗๐} ระวี ภาวิไล, *ชีวิตดีงาม*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘๙.

^{๗๑} พระธรรมโกศาจารย์ ปัญญานันทภิกขุ, *มงคลชีวิต หลักปฏิบัติมงคล ๓๘ ประการของคนดี*, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๒๒.

^{๗๒} ขุ.ขุ. (บาลี) ๒๕/๕/๔, ขุ.ขุ. (ไทย) ๒๕/๕/๗.

^{๗๓} ขุ.ส.อ. (บาลี) ๒/๔๕๗/๒๒๑, ส.ส.อ. (บาลี) ๑/๒๑๓/๒๖๑.

๓.๖ ประโยชน์ของวาจาสุภาสิต

วาจาสุภาสิตเป็นหลักการของการใช้วาจาในการพูดคุยหรือสื่อสาร ซึ่งพระพุทธศาสนา สอนให้พิจารณาในการกล่าวหรือคำพูดที่ถูกต้องเหมาะสม คำพูดที่เป็นความจริง คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน คำพูดที่มีประโยชน์ และคำพูดประกอบด้วยเมตตา องค์ประกอบทั้งหมดจัดว่าสำคัญทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เราจะกระทำนั้น แม้จะเป็นจริงและมีประโยชน์ แต่ถ้ากระทำในเวลาอันไม่เหมาะสม ไม่ควรหรือไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็อาจจะก่อให้เกิดผลเสีย หรืออาจจะไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรได้ ซึ่งเป็นสาเหตุของของความล้มเหลวหรือไม่ประสบความสำเร็จที่เกิดจากการกล่าวอย่างไม่ฉลาดรอบคอบนั่นเอง^{๗๔} ดังนั้น ประโยชน์ของวาจาสุภาสิตจึงมีคุณมากต่อการอยู่ร่วมกัน เบื้องต้นได้มีนักวิชาการเสนอประโยชน์ของวาจาสุภาสิตโดยย่อพอให้เห็นเป็นตัวอย่าง ดังนี้

๑) **ประโยชน์ในปัจจุบัน** (ทิฏฐธัมมิกัตถะ) คือผู้ฟังวาจาสุภาสิตแล้วทำให้สิ้นความสงสัย เข้าใจหลักการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับตัวเอง เช่น ผู้มีหน้าที่ปกครองก็เข้าใจในหน้าที่ของตนเองที่พึงทำต่อบริวารชน เป็นต้น หรือนำวาจาสุภาสิตนั้นมาใช้เป็นคติธรรมในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังทำให้ได้รู้ถึงสิ่งที่เป็นคุณและโทษ ประโยชน์และมีใช้ประโยชน์ สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟังที่เป็นมิถิมาทิสฺส กลายเป็นสัมมาทิสฺสได้

๒) **ประโยชน์ในสัมปรายภพ** (สัมปรายิกัตถะ) คือผู้ฟังวาจาสุภาสิตแล้วเข้าใจ หรือนำไปใคร่ครวญปฏิบัติตาม รู้ว่าอะไรเป็นบุญ อะไรเป็นบาป เว้นบาปมุ่งทำแต่กุศล เมื่อละโลกนี้ไปแล้ว ถ้ายังไม่สิ้นอาสวะ ย่อมได้สุคติสมบัติ ชื่อว่าเป็นผู้ป้องกันภัยที่ยังมาไม่ถึงตนได้

๓) **ประโยชน์สูงสุด** (ปรมาตถะ) คือผู้ฟังวาจาสุภาสิตแล้วสามารถเปลี่ยนคุณภาพจิตจาก ปุถุชนเป็นอริยชนได้ เช่น ภิกษุวัชชีบุตร ภิกษุผู้เลี้ยงดูมารดา หรือพระวิมลเถระ เป็นต้น ที่ได้ฟังวาจาสุภาสิตจากพระพุทธเจ้าหรือพระสาวกแล้ว ได้บรรลุพระอริยผลมีโสดาปัตติผล เป็นต้น ในเวลาจบพระธรรมเทศนา^{๗๕}

๓.๗ วาจาสุภาสิตที่เป็นไปเพื่อการสร้างสันติภาพ

แนวทางการใช้วาจาสุภาสิตเพื่อการสร้างสันติภาพในสังคม มีลักษณะและแนวทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ ดังว่า “บุคคลพึงกล่าววาจาที่ไม่เป็นเหตุทำตนให้เดือดร้อน และไม่เบียดเบียนผู้อื่น วาจานั้นเป็นวาจาสุภาสิตแท้ บุคคลพึงกล่าวเฉพาะวาจาที่เป็นที่รัก เป็นที่ถูกใจผู้ฟัง พึงเว้นคำลามกทั้งหลายเสีย กล่าวแต่วาจาที่เป็นที่รักแก่คนอื่น วาจาสัตย์เป็นวาจาที่ไม่ตาย.....”^{๗๖} กล่าวได้ว่า พระวาจาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บ่งบอกถึงหลักการและการทำงานอย่างมีเป้าหมายชัดเจน ดังที่ตรัสแก่พระสาวกที่จาริกทำงานเพื่อสันติสุขแก่สังคมว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป

^{๗๔} พระมหาไพรัช โขตรัตโน เชื้อแก้ว, “มนโฑคนเรื่องวาจาในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเชิงวิเคราะห์”, *วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), บทคัดย่อ.

^{๗๕} พระมหาศรีสุพรรณ อดตทีโป (คานนท์), “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาสิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิทาย เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (ธรรมนิเทศ)*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๗๕.

^{๗๖} ขุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๔๕๔-๔๕๖/๖๐๓.

เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลกเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย^{๗๗} การใช้คำพูดที่อาศัยหลักธรรม แสดงได้ดังนี้ คือ

๑) กัลยาณวาทะ หมายถึง การพูดที่ดี หรือ ถ้อยคำที่ดี แนวคำสอนทางพระพุทธศาสนา ได้แสดงองค์ประกอบของการพูดไว้ ๓ ประการ คือ^{๗๘}

๑.๑ เจตนา (Aim of Speech) เป็นแม่บทของกรรม วาทะจะมีผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับเจตนา การพูดของปุถุชน มักประกอบด้วยเจตนา ๔ อย่าง เจตนาไม่ดี เจือด้วย กิเลส โลภะ โทสะ และโมหะ ส่วนเจตนาดี เป็นกุศล เป็นมงคล กล่าวคือ มีความเมตตาเป็นเจตนา เป็นเจตนาดี

๑.๒ ชนิดหรือลักษณะของการพูด (Characteristics of Speech) การพูดของปุถุชน มักมีลักษณะ คือ จริงหรือเท็จ สุภาพหรือหยาบ ประโยชน์หรือเพื่อเจ้อ

๑.๓ กาลเทศะ (Occasion of Speech) การพูดอันควรบูชา ต้องเหมาะสมกับกาลเทศะด้วย แม้จะพูดด้วยเจตนาดี สุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน รวมทั้งการพูดที่เป็นความจริง แต่ถ้ายังไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ก็ไม่อยู่ในฐานะที่สมควรพูด

๒) ลักษณะการใช้วาจา ลักษณะการใช้วาจาทางพระพุทธศาสนา แบ่งการออกเป็น ๓ ประเภท ซึ่งปรากฏในคฤฎาณีสูต^{๗๙}

๒.๑ คุณภานี แปลว่า ผู้พูดปากเหม็น ผู้พูดประเภทนี้ มักกล่าวแต่วาตะหุจริตอันได้แก่ ปด หยาบเพื่อเจ้อและส่อเสียด

๒.๒ บุพภานี แปลว่า ผู้พูดปากหอม พูดภาษาดอกไม้ ผู้พูดประเภทนี้ มักกล่าวแต่คำจริงและกอบปรด้วยประโยชน์ เมตตา กรุณา ชี้แจงเหตุผล ตามความเป็นจริง ชี้ให้ผู้ฟังเข้าใจถูกต้อง คำพูดแต่ละคำไพเราะ ดุดตีม จับใจ

๒.๓ มรฺภานี แปลว่า ผู้พูดปากหวาน หรือปากน้ำผึ้ง ผู้พูดประเภทนี้ มักกล่าวแต่วาจาอ่อนหวาน ไพเราะ เป็นที่พอใจผู้ฟัง

๓) ทิศทางเป้าหมายของการใช้วาจา วาจาที่ดีจะต้องมีทิศทางหรือเป้าหมายของการใช้ กล่าวคือ เป็นวาจาที่สอดคล้องกับกฎวัตร ๑๐^{๘๐} เรื่องที่ควรพูด เรื่องที่ควรนำมาสนทนากัน ๑๐ ประการ คือ

๓.๑ อับปิจฉกถา คือ ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความปรารถนาน้อย

๓.๒ สันตฺถุฏฐิกถา คือ เรื่องความสันโดษ ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสันโดษ

๓.๓ ปวิเวกกถา คือ เรื่องความสงัด ถ้อยคำที่ชักนำให้มีความสงัดกายใจ

๓.๔ อสังสัคคกถา คือ เรื่องความไม่คลุกคลี ถ้อยคำที่ชักนำให้ไม่คลุกคลี

๓.๕ วิริยารมกถา คือ เรื่องการปรารถนาความเพียร

๓.๖ สีสกถา คือ เรื่องศีล ถ้อยคำที่ชักนำให้ตั้งอยู่ในศีล

^{๗๗}ที.ม. (ไทย) ๑๐/๘๖/๔๖.

^{๗๘}ร้อยเอก ดร.จิตรจํานง สุภาพ, กัลยาณวาทะ, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทโอเรียนเต็ล แอ็ดเวอร์ไทซิงแอนด์พริ้นต์ติ้ง จำกัด, ๒๕๓๓), หน้า ๕๒-๕๔.

^{๗๙}อง.ทุก. (ไทย) ๒๐/๒๘/๑๗๗-๑๗๘.

^{๘๐}ช.ม. (ไทย) ๒๙/๘๕/๒๕๗-๒๕๘.

๓.๗ สมานัตถิยา คือ เรื่องสมานัตถิยา ถ้อยคำที่ชักนำไปให้ทำจิตมั่น

๓.๘ ปัญญาถิยา คือ เรื่องปัญญา ถ้อยคำที่ชักนำไปให้เกิดปัญญา

๓.๙ วิมุตติถิยา คือ ถ้อยคำที่ชักนำไปให้ทำให้พ้นจากกิเลสและความทุกข์

๓.๑๐ วิมุตติญาณทัสสนถิยา คือ เรื่องความรู้ความเห็นในวิมุตติ ถ้อยคำที่ชักนำไปให้สนใจ และเข้าใจเรื่องความรู้ ความเห็นในภาวะที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์

ดังนั้น มนุษย์จึงควรหลีกเลี่ยงการพูดที่จะก่อให้เกิดความบาดหมางกัน ทะเลาะกัน ใช้ปากเป็นอาวุธตีกันแทงกัน ไม่ทำความเข้าใจกัน อีกทั้งไม่ปรารถนาที่จะปรับความเข้าใจกัน ไม่ปรองดองกัน นั่นเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ มีแต่ทุกข์ตลอดกาล^{๕๑}

๓.๘ วาจาสุภาชิตแบบอย่างภาษาที่ทรงคุณค่า

การใช้วาจาที่มีองค์ประกอบสำคัญ เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการใช้ภาษาที่สื่อให้ผู้รับ เข้าใจในความหมายของคำเหล่านั้น การใช้วาจาเน้นการให้ความหมาย "สัจธรรม" เป็นการสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจถึงสภาวะต่างๆ ตั้งแต่ขั้นสมมติจนถึงขั้นปรมาตม์ วาจาสามารถทำให้คนที่มีความสับสนและปัญหาใช้ความคิดพิจารณาเชื่อมโยงเพื่อให้เข้าใจถึงความจริงได้ โดยแสดงให้เห็นถึงคุณประโยชน์อันมากมายของ “วาจา” ว่าสามารถทำให้เข้าถึงซึ่ง “สัจธรรม”^{๕๒} ดังนั้นจึงควรร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อทักษะในการใช้วาจาที่เหมาะสม และชัดเจน เป็นสิ่งที่ผู้พูดควรให้ความสำคัญ ดังนี้คือ

๑. ความกระชับชัดเจนของวาจา โดยวาจาที่ใช้มีความถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความหมายที่ชี้เฉพาะก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายให้เหมาะกับผู้ฟัง ไม่ใช่คำพูดที่ไม่จำเป็นทำให้เกิดความสับสนได้และเลือกใช้ภาษาที่ไพเราะ เป็นเหตุเป็นผล

๒. การใช้วาจาที่ทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพ สร้างบรรยากาศให้คล้อยตาม

๓. ย้ำจุดเด่นของคำพูดที่เห็นว่าสำคัญและมีประโยชน์

๔. ใช้วาจาให้เหมาะสมกับความสนใจ ความรู้ และทัศนคติของผู้ฟัง ได้แก่การใช้สรรพนามที่สร้างความใกล้ชิด มีการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นบุคคลสำคัญ และที่ควรระมัดระวังคือการพูดที่อาจสร้างความเข้าใจผิด และทำให้เกิดความรู้สึกว่าถูกเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ^{๕๓}

^{๕๑}ดูรายละเอียดใน ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๙๑/๕๓๑.

^{๕๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), การสื่อสารภาษาเพื่อเข้าถึงสัจธรรม, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา), ๒๕๓๙.

^{๕๓}จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, จิตวิทยาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๒๕.

๓.๙ วาจาสุภาษิตเพื่อการถ่ายทอดคำสอน

วาจามีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการเผยแผ่คำสอน ดังจะเห็นได้จากพระพุทธองค์ยังทรงนำวิธีการเทศนาด้วยวาจาเพื่อให้บุคคลเข้าใจในชีวิตมากขึ้น โดยอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรม สามารถสรุปถึงพุทธวิธีในการสอนได้ดังนี้

๓.๙.๑ วิธีการสอนแบบต่างๆ ของพระพุทธเจ้า^{๔๔}

การสอนของพระพุทธเจ้าได้รับการสรรเสริญอยู่เสมอว่า “พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมที่มีความงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด สมบูรณ์ด้วยอรรถ และพยัญชนะ”^{๔๕} เมื่อผู้ฟังนำไปพิจารณาไตร่ตรองและปฏิบัติตามก็จะเห็นผลได้ตามกำลังความเพียรและสติปัญญาของผู้ฟัง ถือว่าเป็นความสำเร็จในการสอนอย่างน่าอัศจรรย์ พระองค์ทรงเน้นการสอนแบบอนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือ การสอนให้รู้แจ้งเห็นจริง นำไปปฏิบัติได้ผลจริง ทรงรังเกียจอิทธิปาฏิหาริย์ คือ การสอนที่ต้องใช้อิทธิฤทธิ์ และอาเทศนาปาฏิหาริย์ คือ การสอนที่อาศัยการท่ายจิตตักใจผู้ฟัง อย่างไรก็ตามเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ พระองค์ทรงใช้เวลาจำเป็นเพื่อกำราบปราบพยศเท่านั้น^{๔๖} วิธีการสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายแบบหลายอย่างดังนี้

๑) **แบบสากัจฉา** หรือสนทนา วิธีนี้เป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั้น ยังไม่ได้เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยพระพุทธเจ้ามักจะทรงเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจธรรม และความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุด

๒) **แบบบรรยาย** วิธีสอนแบบนี้จะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือพระสงฆ์จำนวนมาก และส่วนมากเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ กับมีความเลื่อมใสศรัทธาอยู่แล้ว

๓) **แบบตอบปัญหา** วิธีสอนแบบนี้จะทรงใช้กับผู้ที่มีข้อสงสัยในข้อธรรมต่างๆ โดยมากเป็นผู้นับถือลัทธิศาสนาอื่น โดยพระองค์จะทรงสอนให้พิจารณาคูลักษณะของปัญหาและใช้วิธีตอบให้เหมาะสมในสังคีตสูตร^{๔๗} โดยแยกประเภทปัญหาไว้ตามลักษณะวิธีตอบเป็น ๔ อย่าง^{๔๘} คือ

๓.๑ **เอกัสมพยากรณ์ปัญหา** คือ ปัญหาที่ฟังตอบตรงไปตรงมา ตายตัว

๓.๒ **ปฏิปุจฉาพยากรณ์ปัญหา** คือ ปัญหาที่ฟังย้อนถามแล้วจึงแก้

๓.๓ **วิภังชพยากรณ์ปัญหา** คือ ปัญหาที่จะต้องแยกความตอบ

๓.๔ **รูปนียปัญหา** ปัญหาที่ฟังแล้วยังเสีย ไม่พยากรณ์ เช่น ปัญหาที่ถามเรื่องสัตว์ตายแล้วเกิดอีกหรือไม่เกิดอีก^{๔๙}

^{๔๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *พุทธวิธีในการสอน*, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอเอ็นจี การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๔๖.

^{๔๕} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๑๐/๑๑.

^{๔๖} ดูรายละเอียดเรื่องปาฏิหาริย์ ๓ ใน ที.สี. (ไทย) ๙/๔๘๓-๔๘๖/๒๑๔-๒๑๖, ขุ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๐-๓๒/๕๖๗-๕๗๐.

^{๔๗} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๒/๒๙๑.

^{๔๘} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), *พุทธวิธีในการสอน*, หน้า ๔๗-๔๘.

^{๔๙} ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๔๑๐/๔๗๐.

ในการใช้วาจาเพื่อการตอบปัญหานั้น พระพุทธองค์ทรงสอนให้คำนึงถึงเหตุแห่งการถามปัญหาด้วย ซึ่งพระสารีบุตร ได้เคยแสดงเหตุแห่งการถามปัญหา ไว้ว่า “บุคคลผู้ใดผู้หนึ่ง ย่อมถามปัญหากับผู้อื่น ด้วยเหตุ ๕ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้ง ๕ อย่าง คือ

๑. บางคน ย่อมถามปัญหาเพราะความโง่เขลา เพราะความไม่เข้าใจ
๒. บางคน มีความปรารถนาลามก เกิดความอยากได้จึงถามปัญหา
๓. บางคน ย่อมถามปัญหา ด้วยต้องการอวดเด่นข่มเขา
๔. บางคน ย่อมถามปัญหาด้วยประสงค์จะรู้
๕. บางคน ย่อมถามปัญหาด้วยความดำริว่า เมื่อเราถามแล้ว ถ้าเขาตอบได้ถูกต้องก็เป็นการดี แต่ถ้าเราถามแล้ว เขาตอบไม่ถูกต้อง เราจะได้ช่วยแก้ไขเขาโดยถูกต้อง”^{๙๐}

๔) **แบบวางกฎข้อบังคับ** ในการสอนแบบนี้ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติสิกขาบทโดยความเห็นชอบของสงฆ์ และไม่ทรงบังคับเอาโดยพลการ^{๙๑}

๓.๙.๒ รูปแบบหรือกลวิธีอธิบายการใช้วาจาเพื่อการสอน^{๙๒}

แนวทางการใช้วาจาเพื่อการสอนหรือแนะนำบุคคล จัดว่าเป็นเทคนิคสำคัญประการหนึ่ง ของการเข้าถึงความรู้และความเข้าใจ แบบอย่างวิธีการสอนนั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงใช้วิธีสั่งสอนที่หลากหลาย พระองค์ทรงกลวิธีและอุบายประกอบการสอนที่แตกต่างกัน ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. การยกอุทาหรณ์ และการเล่านิทานประกอบ กลวิธีนี้ช่วยให้เข้าใจความได้ง่าย ชัดเจน ช่วยให้จำได้แม่นยำขึ้น เห็นจริงและเกิดความเพลิดเพลิน โดยทรงยกอุทาหรณ์ให้ผู้ฟังเห็นชัดและตรัสขาดกประกอบการแสดงธรรมเพื่อให้มองเห็นภาพพจน์ชัดเจน

๒. การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา กลวิธีนี้มักใช้ในการอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยเปรียบเทียบให้เห็นชัดด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรม เพราะจะช่วยให้เรื่องที่ลึกซึ้งเข้าใจยาก ปรากฏความหมายเด่นชัดออกมา และเข้าใจง่ายขึ้น

๓. การใช้อุปกรณ์การสอน ด้วยการอาศัยวัตถุสิ่งของที่มีในธรรมชาติ
๔. การทำเป็นตัวอย่าง เป็นการสอนแบบทำนองการสาธิตให้ดู
๕. การเล่นภาษา เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่
๖. อุบายเลื้อยกคน และการปฏิบัติรายบุคคล
๗. การรู้จักจังหวะและโอกาส
๘. ความยืดหยุ่น ในการใช้วิธีการ
๙. การลงโทษและให้รางวัล
๑๐. กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

^{๙๐} อัง.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๑๖๕/๑๘๑, อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๖๕/๒๗๒.

^{๙๑} วิ.มหา.อ. (ไทย) ๑/๒๖๒.

^{๙๒} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พุทธวิธีในการสอน, หน้า ๕๑.

๓.๙.๓ สารสำคัญของการใช้วาจาเพื่อการสั่งสอน

การใช้วาจาเพื่อการสั่งสอนนั้น ในพระพุทธศาสนาเรียกว่า เทศนา แปลว่า คำแสดง คำสอน การแสดงธรรมวิธี^{๙๓} การสอนจะดำเนินไปอย่างสำเร็จผลดี โดยมีองค์ประกอบที่เป็นคุณลักษณะ ๔ ประการ^{๙๔} คือ

๑) **สันถัสสนา** อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา

๒) **สมาทปนา** ชักจูงใจให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติ

๓) **สมุตเตชนา** รั้าใจให้แกล้งกล้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่า จะทำให้สำเร็จได้ ไม่หวั่นระย่อต่อความเหนื่อยยาก

๔) **สัมปหังสนา** ชโลมใจให้เข้มแข็ง รั้าแรง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวัง เพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ

นัยยะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักธรรมเทศกธรรม คือ ธรรมของนักเทศน์ องค์แห่งธรรมกถึก แสดงธรรมหรือสั่งสอนคนอื่นควรตั้งไว้ในใจ ด้วยการกล่าวความไปตามลำดับ ชี้แจงยกเหตุผลมาแสดงให้เข้าใจตามแนวเหตุผล แสดงธรรมด้วยอาศัยเมตตาตามุ่งจะให้ประโยชน์แก่เขา ไม่แสดงธรรมด้วยเห็นแก่อามิส^{๙๕} แต่โดยพื้นฐานแล้วการใช้วาจาเพื่อการสอนหรือแนะนำต้องมีความกรุณา ก่อให้เกิดคุณลักษณะของการสื่อสารที่เปี่ยมไปด้วยความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความสัมพันธ์อันดี และความคิดสร้างสรรค์ที่จะหาหนทางในการสร้างความสุขในชีวิต ซึ่งผู้พูดหรือผู้สอนและแนะนำจะต้องเป็นคนช่างสังเกต จับความรู้สึกเป็น เข้าใจความต้องการและลักษณะของการขอร้อง กล่าวคือ

๑) **การสังเกต** หมายถึง การพูดหรือบรรยายถึงสิ่งที่เห็นอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่เสริมเติมแต่ง หัวใจของการสังเกตคือ แยกแยะคำตัดสิน การประเมิน การตีความ หรืออคติของเราออกจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ ทำให้เรารู้เท่าทันและปล่อยวางการตัดสินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นถูกหรือผิด

๒) **ความรู้สึก** หัวใจสำคัญในการแสดงความรู้สึก คือใช้คำที่แสดงความรู้สึก ไม่ใช่ความคิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้รับผิดชอบต่อประสบการณ์ของตนเอง โดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น

๓) **ความต้องการ** เน้นคำพูดที่บรรยายความต้องการร่วมของมนุษย์ แทนที่จะใช้คำพูดที่บรรยายวิธีการหรือแผนการเฉพาะเจาะจงที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

๔) **การขอร้อง** หัวใจหลักของการขอร้องคือ การใช้ภาษาที่เป็นรูปธรรมชัดเจนเฉพาะเจาะจง และสามารถปฏิบัติได้จริง^{๙๖}

^{๙๓} องค์การค้าของคุรุสภา, **พจนานุกรมนักเรียน ฉบับเพิ่มคำศัพท์ปรับปรุงใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๓), หน้า ๒๐๒.

^{๙๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๔.

^{๙๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, หน้า ๑๖๔.

^{๙๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔-๒๖.

๓.๙.๔ การฟังที่เสริมสร้างการใช้วาจา

การเรียนรู้เรื่องการพูดหรือการใช้วาจามีความสำคัญที่เท่ากับการฟัง การฟังเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นสิ่งควบคู่กับการพูด การฟังสำคัญมากดังจะเห็นได้จากพระพุทธองค์ได้ทรงให้ความสำคัญในการฟัง ดังที่พระพุทธองค์ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงตั้งใจฟังเรา เราจะให้เธอได้สดับธรรมคือข้อปฏิบัติกำจัดกิเลส และขอพวกเธอทั้งหมดจงประพฤติธรรมนั้น”^{๙๗} คำตรัสนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อฟังแล้วให้พินิจพิจารณา ไตร่ตรอง และต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ด้วยการฝึกจิต เจริญสมาธิ ให้เกิดปัญญา^{๙๘} “อานนท์ ธรรมดาธรรมที่ตถาคตกล่าวแล้ว ย่อมไม่มีผลแก่ผู้ไม่ฟัง ไม่เรียน ไม่ท่อง ไม่แสดง โดยเคารพ ดุจดอกไม้สมบุรณ์ด้วยสี แต่ไม่มีกลิ่นหอม ฉะนั้น แต่ย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก แก่ผู้ทำกิจทั้งหลายมีการฟังโดยเคารพเป็นต้น”^{๙๙} และทรงตรัสกับพราหมณ์ผู้รับสารว่า “พราหมณ์ ถ้าอย่างนั้น ท่านจงตั้งใจฟังเถิดเราจะแสดงธรรมแก่ท่าน”^{๑๐๐} หรือ “ภิกษุทั้งหลาย ... เธอทั้งหลายจงตั้งใจ ... จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว”^{๑๐๑} หรือ “อริยธูระ อานาปานสตินี้มีอยู่ เราไม่กล่าวว่าไม่มี แต่ว่าอานาปานสติจะทำให้บริบูรณ์ได้โดยพิสดารด้วยวิธีใด เธอจงตั้งใจฟังวิธีนั้นให้ดี เราจักกล่าว”^{๑๐๒} ด้วยเหตุนี้ ทำให้มีนักวิชาการให้ความสนใจศึกษาและให้ความสำคัญในการฟัง ที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยการฟังอย่างลึกซึ้ง โดยอธิบายว่า การฟังอย่างลึกซึ้งจะทำให้ผู้ฟัง มีความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก และคุณค่าที่อยู่เบื้องหลังการพูดนั้น^{๑๐๓} เกิดประโยชน์ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยแสดงถึงคุณลักษณะของการฟังอย่างลึกซึ้งไว้ คือ การฟังด้วยใจที่เมตตา การฟังโดยไม่ตัดสินไว้ก่อน การฟังโดยเอาใจเขามาใส่ใจเรา^{๑๐๔}

การฟังอย่างลึกซึ้งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการสนทนา คนส่วนใหญ่มักให้ความสำคัญที่การพูดมากกว่าการฟัง แต่ในความเป็นจริงทั้งการพูดและการฟังเป็นส่วนเสริมของกันและกัน การฟังอย่างลึกซึ้งจะทำให้ข้ามพ้นอคติที่มองว่าสิ่งที่คนอื่นรู้นั้นผิด ส่วนที่เรารู้นั้นถูกต้องทั้งหมด การฟังที่ดีจึงเป็นการฟังด้วยความตั้งใจและใส่ใจต่อเนื้อหาและสิ่งที่อยู่เบื้องหลังคำพูดของผู้พูด เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อออกมาได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ การฟังอย่างลึกซึ้งที่เกิดจากการฟังด้วยปัญญา เป็นไปตามหลักวาจาสุภาสิตที่แสดงในมงคลสูตร มงคลที่ ๗ ที่ว่า “ต้องไม่เป็นคนโง่” มีเนื้อความถึงการปฏิบัติตนให้เป็นผู้ฟังอย่างฉลาด และมีสติปัญญาในการฟัง ด้วยการฝึกตัวเองให้เป็นพหูสูต ใฝ่หาความรู้ ฉลาดรู้ เพื่อให้เกิดปัญญา

^{๙๗} พุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๘๘/๕๙๐.

^{๙๘} คุรยละเอียดใน ม.ม. (ไทย) ๑๒/๔๕๒/๔๙๑.

^{๙๙} พุ.ธ.อ. (บาลี) ๓/๖๘.

^{๑๐๐} พุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๔๖๖/๖๐๖.

^{๑๐๑} ม.อ. (ไทย) ๑๔/๑๓๓/๑๗๑.

^{๑๐๒} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๙๘๒/๔๕๘.

^{๑๐๓} ปารีชาต สุวรรณบุพผา, คู่มือการจัดกระบวนการสนทนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕-๙.

^{๑๐๔} ปารีชาต สุวรรณบุพผา, สานเสวนาสานใจสู่ใจ, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ควอลิตี้อาร์ท, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕.

๓.๑๐ การพยากรณ์ในพระพุทธศาสนา

พยากรณ์ ก็คือ การทำนายและการคาดการณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และยังเป็นเครื่องมือทางตรรกศาสตร์ ซึ่งเป็นศิลปะของการคำนวณชนิดหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงอันหนึ่งที่ยังไม่ประจักษ์ โดยอาศัยความจริงอีกอันหนึ่งที่เป็นที่ประจักษ์อยู่แล้ว^{๑๐๕} การพยากรณ์ในพระพุทธศาสนา มี ๔ ลักษณะ คือ การทำนาย การคาดการณ์ การตอบปัญหา และการทำให้แจ้ง

พระพุทธองค์ไม่ทรงสนับสนุนให้เชื่อถือในการพยากรณ์หรือการคาดการณ์ที่ปราศจากเหตุผล ลักษณะการพยากรณ์ในพระพุทธศาสนาเน้นการแนะนำโดยชี้ให้เห็นความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของกรรม ดังนั้น การพยากรณ์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวขององค์สมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมด เช่น คัมภีร์ชินาลังการ เป็นต้น^{๑๐๖} ในรายละเอียดปรากฏว่ามีการกล่าวถึงการทำนายพระสุบินของพระนางสิริมหามายาในการที่จะได้เป็นพุทธมารดา พระนางสิริมหามายาทรงสุบินว่า มีช้างเผือกลักษณะงดงาม ที่วงจับดอกบัวขาวแรกแย้ม เดินเข้ามาใกล้พระองค์ แล้วเดินเวียนขวารอบพระองค์สามรอบ แล้วเดินเข้าไปในพระอุทรของพระนาง ทันใดนั้นก็ทรงรู้สึกพระองค์ พร้อมกับกลิ่นบรพรมนั้น พระโพธิสัตว์ได้เสด็จถือปฏิสนธิในครรภ์พระเทวีแล้ว^{๑๐๗} ครั้นรุ่งเช้า พระนางจึงกราบทูลเล่าพระสุบินให้พระเจ้าสิริสุทโธทนะ มหาราชทรงทราบ จึงรับสั่งให้พราหมณ์ผู้ใหญ่ ๖๔ คน เข้าเฝ้าฯ ทำนายพระสุบิน พราหมณ์ทั้งหลายจึงกราบทูลพยากรณ์ว่า พระสุบินนั้นประเสริฐนัก

ในพุทธกาลได้ปรากฏตัวอย่างการพยากรณ์มากมาย กล่าวคือ การทำนายพระสุบินและบุญนิมิตของพระนางมัทรีในพระเวสสันดรชาดก ก่อนที่พระโอรส พระธิดาจะถูกพราหมณ์ ชูชกมาขอต่อพระเวสสันดร^{๑๐๘} และการทำนายพระสุบินของพระเจ้าสีหนุราชาในการที่พระธิดาสิริมหามายาจะได้เป็นพุทธมารดา^{๑๐๙} หรือพระสุบินของพระองค์เองก่อนวันตรัสรู้ และพราหมณ์ ๘ คนทำนายมหาบุรุษลักษณะของเจ้าชายสิทธัตถะ ๕ วันนับตั้งแต่พระกুমารประสูติมา ซึ่งการพยากรณ์มหาบุรุษลักษณะของพระพุทธองค์ โดยพราหมณ์ทั้ง ๘ คนนั้น ๗ คน ให้ความเห็นเป็น ๒ ทาง คือ การที่จะได้เป็นพระมหากษัตริย์ และจะได้เป็นศาสดาเอกของโลกหากเสด็จออกบรรพชา มีพราหมณ์โกณฑัญญะเพียงผู้เดียว ที่พยากรณ์ว่า พระพุทธองค์จะเป็นศาสดาเอกของโลกเท่านั้น

จากตัวอย่างการพยากรณ์หรือการทำนายฝัน การคาดการณ์จากความฝัน หรือจากนิมิตในครั้งก่อนพุทธกาลนั้น มีอยู่ค่อนข้างมาก เพราะความฝันที่เกิดขึ้นนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างไร้ความหมาย แต่มีองค์ประกอบและเงื่อนไขเหตุปัจจัย ลักษณะการพยากรณ์สะท้อนเหตุการณ์บุญกุศลหรือบุญญาบารมี สะท้อนเพื่อการทำให้แจ้ง เป็นการแสดงเหตุผล อธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งในพระพุทธศาสนา

^{๑๐๕} พลตรี ประยูร พลอารีย์, เอกสารประกอบการเรียน คัมภีร์สูตรพระเคราะห์สนธิ, หน้า ๒๑.

^{๑๐๖} ศ.ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา, **วรรณคดีพุทธศาสนาพากย์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๘, ๑๔๐-๑๔๑.

^{๑๐๗} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, **พระปฐมสมโพธิกถา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเสียงจงเจริญ, ๒๕๑๙), หน้า ๘๑.

^{๑๐๘} พุ.ชา.อ. (ไทย), ๒๘/๒๒๑๗-๒๒๒๓/๕๒๗-๕๒๘.

^{๑๐๙} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, **ปฐมสมโพธิกถา วรรณคดีพระพุทธศาสนา พากย์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมสภา และศูนย์หนังสือพุทธศาสนา, ๒๕๐๕), หน้า ๑๘-๑๙.

เพื่อการรู้แจ้งในอริยมรรค เพื่อการพ้นทุกข์ กล่าวโดยรวมการใช้วาทาสาชิตเพื่อการพยากรณ์ทางพระพุทธศาสนา จะมุ่งเน้นในประเด็นต่อไปนี้

๑. เชื่อในกรรม และการให้ผลการพยากรณ์ มีที่มาจากเหตุแห่ง การกระทำ มีการส่งผลของการกระทำ ทั้งดี และ ไม่ดี

๒. เชื่อในบุญกุศล คือ การทำดี ไม่ว่าจะเวลาใดก็เป็นมงคลทั้งนั้น ประโยชน์ขึ้นอยู่กับผู้กระทำ

๓. เชื่อในอริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐที่เป็นหนทางของการพ้นทุกข์

๔. เชื่อในความไม่ประมาท

แนวทางการใช้วาทาสาชิตเพื่อการพยากรณ์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการเชื่ออย่างมีเหตุผลตามหลักกาลามสูตร ๑๐ ประการ ที่ว่าอย่าปลงใจเชื่อด้วยเล่ห์กล ด้วยอำนาจตำราหรือคัมภีร์ เพราะตรรกะ เพราะการอนุমান เพราะมองเห็นรูปลักษณะว่าน่าเป็นไปได้ เป็นต้น^{๑๑๐} แต่เป็นการเชื่อที่ต้องให้มีวิจาร์ณญาณในการตรึกตรองยอมรับความรู้ ต้องอาศัยเหตุผล และความมีสติ กล่าวคือ ต้องใช้หลักโยนิโสมนสิการ คือ การคิดหรือพิจารณาโดยอุบาย คือ คิดอย่างมีวิธีที่จะเข้าถึงความจริง การคิดต่อเนื่อง เป็นทาง มีลำดับ ขั้นตอน คิดตามเหตุ คิดค้นเหตุ คิดตามเหตุผล คิดให้เกิดผล คือ ใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ คิดให้เกิดกุศลธรรม^{๑๑๑}

๓.๑๐.๑ ความเข้าใจเรื่องกรรมกับการพยากรณ์

การพยากรณ์ตามหลักโหราศาสตร์ในพระพุทธศาสนา มีลักษณะการพยากรณ์ในผลกรรมของมนุษย์ ทางพระพุทธศาสนาอาศัยเหตุเป็นเครื่องพยากรณ์ผล หรือเป็นไปในแนวของการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ กล่าวคือ พระพุทธเจ้าทรงยอมรับกระบวนการพยากรณ์ในฐานะเป็นเครื่องมือเท่านั้น ทรงปฏิเสธโหราศาสตร์ในมิติของความเชื่อที่ขาดเหตุผล เช่น ในเรื่องฤกษ์ยามนี้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า ผู้ใดประพฤติดีในตอนเช้า สาย เที่ยง บ่าย เย็น ตอนเช้า สาย เที่ยง บ่าย เย็น ของผู้นั้นก็เป็นฤกษ์ดี ถ้าผู้ใดประพฤติชั่วในตอนเช้า ตอนเช้าก็ชั่ว และชั่วเรื่อยไป เวลาไม่ดี ไม่ชั่ว เช้า สาย เที่ยง บ่าย เย็น ก็ไม่ดี ไม่ชั่ว มั่นติมั่นชั่วอยู่ที่การกระทำ เราทำดีมันก็พลอยดีกับเรา ความจริงเป็นอย่างนั้น ดังมีพุทธดำรัสตรัสไว้ว่า คนพาลมัวไปดวงดาว ดูเดือนอยู่ ประโยชน์ก็ผ่านพ้นไปเสีย ประโยชน์มันเป็นฤกษ์อยู่ในตัวแล้ว ดวงดาวในท้องฟ้าจะช่วยอะไรได้^{๑๑๒}

ดังนั้น การพยากรณ์จะต้องยึดหลักของเหตุและผลของการกระทำ การกระทำหรือกรรมจะไม่เปลี่ยน เมื่อทำสิ่งใดไว้ สิ่งนั้นย่อมได้รับผลของสิ่งนั้น เป็นไปตามกฎธรรมชาติและกฎแห่งกรรม ซึ่งในพระพุทธศาสนาได้อธิบายไว้ดังนี้ คือ

๑) **กฎธรรมชาติ** คือ กฎแห่งเหตุผล ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น เป็นเรื่องของธรรมชาติ มีเหตุและปัจจัยสนับสนุนซึ่งกันและกัน อธิบายได้ด้วยหลักของปัจจัยการ หรือ ปฏิจจสมุปบาท คือ “เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ

^{๑๑๐} อัง.ติก. (ไทย) ๒๐/๕๐๕/๒๔๑.

^{๑๑๑} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สื่อดะวัน จำกัด), ๒๕๔๕., หน้า ๖๙.

^{๑๑๒} พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), **คำสอนในพระพุทธศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินติ้ง, ๒๕๔๓), หน้า ๙๐๔-๙๐๕.

สิ่งนี้จึงดับ”^{๑๑๓} กล่าวคือ กิเลส กรรม และ วิบากเป็นปัจจัยอุดหนุนแก่กัน ทำให้วงจรแห่งชีวิตดำเนินไปไม่ขาดสาย

๒) กฎแห่งกรรม กฎทางศีลธรรม กล่าวถึงเจตนาในการประกอบกรรม และกรรมจะส่งผลให้ปรากฏทั้งกรรมดี และกรรมชั่วที่บุคคลเป็นผู้กระทำ คนทำกรรมใดไว้อย่อมเห็นกรรมในตน คนทำกรรมดีย่อมได้รับผลดี คนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนหว่านพืชเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น^{๑๑๔}

๓.๑๐.๒ การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา

การพยากรณ์โหราศาสตร์ในมุมมองของพระพุทธศาสนาจะต้องเป็นไปในทิศทางหรือสอดคล้องกับหลักเหตุและผลของการกระทำ ในงานศึกษาวิจัยของ กฤตีกาวลัย หิริญสิ ได้แสดงการพยากรณ์ที่สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา ดังนี้คือ

๑) ความสอดคล้องในด้านความเชื่อ คือ เชื่อในผลของการกระทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยไม่ต้องรอฤกษ์ยาม ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท และเข้าใจในหลัก อริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐที่เป็นหนทางของการพ้นทุกข์ ดังนั้น หลักการของโหราศาสตร์จะมีผลทั้งดีและไม่ดี ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นก็ได้ ทำให้มีการเตรียมพร้อมที่จะรับกับสถานการณ์นั้นได้อย่างมีสติ และมีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตมากขึ้น

๒) ความสอดคล้องในด้านคุณธรรม คือ การใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ คิดให้เกิดกุศลธรรมความดี ดังนั้น การพยากรณ์โหราศาสตร์จะต้องควรมีความรู้ที่ถูกต้องในวิชาโหราศาสตร์ มีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักของสังคหวัตถุ ๔ ประกอบด้วย ทาน การเจรจาอ่อนหวาน การบำเพ็ญประโยชน์ การวางตนสม่ำเสมอ โดยไม่ยึดติดในผลประโยชน์ ลากสักการะเป็นใหญ่

๓) ความสอดคล้องด้านจรรยาบรรณ คือ ตามหลักของอริยมรรค มีหมวดศีล หมวดสมาธิ หมวดปัญญา รวม ๓ หมวด คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำแต่ความดี และการทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ดังนั้น การพยากรณ์โหราศาสตร์จะต้องใช้อย่างถูกต้อง มีศีลธรรม และมีวาจางามในการพยากรณ์

๔) ความสอดคล้องด้านการพยากรณ์ คือ การพยากรณ์ต้องเป็นการแนะแนวทาง และส่งเสริมให้ประกอบกรรมดี ละเว้นกรรมชั่ว ปฏิบัติตามหลักเป็นกุศลกรรม คือ การประกอบกรรมดีย่อมส่งผลดี ถ้าปฏิบัติเป็นอกุศลกรรม ย่อมส่งผลที่ไม่ดี^{๑๑๕}

กล่าวได้ว่า การพยากรณ์ในพระพุทธศาสนา มุ่งให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิต ให้เห็นผลของการกระทำ ทำสิ่งใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น มีหลักในการพยากรณ์โดยสอนให้มนุษย์รู้จักการใช้ชีวิตให้ถูกต้อง ไม่ประมาท มีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้รู้จักเลือกปฏิบัติในทางที่ชอบ เน้นการแนะนำที่เป็นไปเพื่อการมุ่งสร้างประโยชน์สุขและกำจัดทุกข์ มีทิศทางเพื่อการส่งเสริมกุศลคุณงามความดีให้มากขึ้น ป้องกันและกำจัดบาปอกุศลให้เบาบางและจางหายไปจากจิตใจ

^{๑๑๓} ส.นิ. (ไทย) ๒๖/๑๔๔/๒๐๓.

^{๑๑๔} ชู.ชา.ทุก.(ไทย) ๒๗/๑๔๔/๑๐๓.

^{๑๑๕} กฤตีกาวลัย หิริญสิ, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๗-๑๑๓.

๓.๑๑ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักวาจาสุภาสิต

จากการศึกษาบริบทของวาจาสุภาสิต พบว่า หลักวาจาสุภาสิตมีความหมายและลักษณะที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมอื่นๆ ในพระพุทธศาสนา ซึ่งช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้การใช้วาจาสุภาสิตมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ได้แก่

๑) หลักสาราณียธรรม

สาราณียธรรม เป็นหลักธรรมเพื่อให้คนระลึกถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ เป็นหน้าที่ที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อกันในสังคม^{๑๑๖} สาราณียธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกันนั้นมี ๖ องค์ประกอบ คือ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่ความเคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาทกัน เพื่อความสามัคคีปรองดองกัน หลักสาราณียธรรมมีองค์ประกอบ ๖ ประการ^{๑๑๗} คือ

๑.๑ เมตตากรรม คือ การมีพฤติกรรมทางกายที่ประกอบด้วยเมตตา เป็นการแสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ด้วยกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๑.๒ เมตตาวจีกรรม คือ การมีพฤติกรรมทางวาจาที่ประกอบด้วยเมตตา เป็นการพูดด้วยเมตตา คือ กล่าวแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี และแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๑.๓ เมตตาโมกรรม คือ การมีพฤติกรรมทางใจที่ประกอบด้วยเมตตา เป็นการคิดถึงต่อกันด้วยเมตตา เป็นการตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน

๑.๔ สาธารณโภคี คือ การแบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม โดยแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ แม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน

๑.๕ ศิลสามัญญตา คือ การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีศิลปะที่บริสุทธิ์เสมอกับเพื่อนพรหมจรรย์ คือ มีความประพฤติสุจริต ดิगาม รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม

๑.๖ ทิฏฐิสามัญญตา คือ การพัฒนาตนให้มีทิฏฐิที่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์เสมอกับเพื่อนพรหมจรรย์ เป็นการพยายามปรับความคิดเห็นเข้าเพื่อให้เกิดความเห็นชอบร่วมกันตกลงกันได้ ในหลักการสำคัญยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงาม หรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน^{๑๑๘}

ความหมายและองค์ประกอบของหลักสาราณียธรรมนั้น เป็นหลักธรรม ที่เป็นเงื่อนไขหรือเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ยังบุคคลให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ หรือเป็นเครื่องนำทาง ทั้งยังส่งเสริมให้สังคมเข้าถึงความสงบสุขและความเจริญรุ่งเรือง เพราะเหตุว่า หลักสาราณียธรรมย่อมทำให้คนในสังคมเป็นที่ระลึกถึง ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เคารพนับถือกัน ทำให้สงเคราะห์เจือจุนกัน และทำให้สังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

^{๑๑๖} พระมหาธรรมวราจารย์ อริยธมโม, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๔๓), บทคัดย่อ.

^{๑๑๗} ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา, **ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์ ๒๕๓๘), หน้า ๒๙๔- ๒๙๕.

^{๑๑๘} อ.จ.ก. (ไทย) ๒๒/๒๘๓/๒๖๗-๒๖๘.

๒) หลักสังคหวัตถุ ๔

หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นหลักการครองคนและประยุกต์ใช้กับทักษะภาวะผู้นำ กล่าวคือ หลักยึดเหนี่ยวใจบุคคลและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี^{๑๑๙} ได้แก่

๒.๑ ทาน คือ การให้ คือเอื้อเพื่อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน โดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้รับ ๓ ลักษณะ ได้แก่

- ๑) ให้โดยหวังจะอนุเคราะห์ เกื้อหนุน เอื้อเพื่อช่วยเหลือกันด้วยกรุณา
- ๒) ให้โดยหวังเพื่อเป็นการสมานสามัคคี ในฐานะผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับตน
- ๓) ให้เพื่อเป็นการตอบแทนคุณ ปราบปรามบูชาคุณแก่ท่านผู้มีคุณ^{๑๒๐}

๒.๒ ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ คือ วาจาเป็นที่รัก หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม

๒.๓ อติถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์ คือชวนช่วยช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่คนอื่นๆ ชวนช่วยช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๒.๔ สมานัตตตา คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา^{๑๒๑} ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี^{๑๒๒}

สังคหวัตถุนี้เป็นหลักการกระทำเพื่อการสงเคราะห์ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของกันและกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนทุกคนและทุกสังคม เพราะเป็นรากฐานแห่งการแบ่งปันผลประโยชน์ทางวัตถุที่ลงตัว และความเจริญก้าวหน้าทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

๓) หลักเบญจศีล

เบญจศีล คือ ความประพฤติ ทางกาย และวาจา ด้วยการรักษากายวาจาให้ เรียบร้อย โดยไม่เบียดเบียนกัน มีมารยาทที่สะอาดปราศจากโทษ พิถีพิถันในการละเว้นความชั่ว โดยปฏิบัติในการฝึกหัดกาย วาจาให้ดียิ่งขึ้น จะนำซึ่งความสุจริตทางกาย วาจา อาชีพ^{๑๒๓} ศีลจึงเป็นเรื่องของเหตุ คือ ทางใจ หรือเจตนา ที่จะไม่ทำความชั่ว หรือ ทำจิตให้เป็นอกุศล อันนำไปสู่ความตั้งใจ ความละเอียดใจ และการรู้จักที่จะควบคุมใจ ที่จะละเว้นการกระทำชั่ว ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ ปาณาติปาตา เวรมณี (การเว้นจากการฆ่าสัตว์) คือ การไม่ทำลายชีวิต ความประพฤติ หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านชีวิตร่างกาย

^{๑๑๙}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๑๐/๑๗๐.

^{๑๒๐}สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พิมพ์ ธรรมโร), มงคลยอดชีวิต ฉบับสมบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๒๘), หน้า ๒๗๕-๒๘๐.

^{๑๒๑}อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๕๑.

^{๑๒๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า ๑๖๗ - ๑๖๘.

^{๑๒๓}พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, หน้า ๓๙๑.

๓.๒ อทินนาทานา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์) คือ ไม่เอาของที่เขาไม่ได้ให้ หรือไม่ลักขโมย ถือเอาสาระว่า ความประพฤติหรือดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านทรัพย์ และกรรมสิทธิ์

๓.๓ กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม) คือ ไม่ประพฤติผิดในกามทั้งหลาย หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นทางด้านคู่ครอง บุคคลที่รักหวงแหน ไม่ผิดประเพณีทางเพศ ไม่นอกใจคู่ครองตน

๓.๔ มุสาวาทา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ) คือ ไม่พูดเท็จ ความประพฤติ หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นด้วยวาจาเท็จโกหกหลอกลวง ตั้ตรอนประโยชน์ หรือแก้งทำลาย

๓.๕ สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณี (เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่ม น้ำเมา สุรา และเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท) คือ ไม่เสพของมีนเมา ความประพฤติ หรือการดำเนินชีวิตที่ปราศจากความประมาทหลังพลาดมีวเมาเนื่องจากการใช้สิ่งเสพติดที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ^{๑๒๔}

๔) หลักพรหมวิหาร ๔

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวว่า พรหมวิหารธรรม หมายถึง คุณธรรม สำหรับผู้ใหญ่ นักปกครอง หรือผู้บริหาร ๔ ประการ ได้แก่^{๑๒๕}

๔.๑ เมตตา คือ ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า

๔.๒ กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้อง บำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์

๔.๓ มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญอกงามยิ่งขึ้นไป

๔.๔ อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณา เห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ

^{๑๒๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**, หน้า ๗๖๙.

^{๑๒๕} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖๑.

๓.๑๒ สรุป

การใช้วาจาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ซึ่งต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน ในทางพระพุทธศาสนา การใช้วาจาต้องมีหลักการและรูปแบบที่ชัดเจน กล่าวคือ เป็นวาจาที่เป็นไปเพื่อส่งเสริมการสร้างกุศล คุณงามความดี เป็นไปเพื่อประโยชน์สุข วาจาในทางพระพุทธศาสนาเป็นวาจาที่มีลักษณะของ คำพูดที่พูดด้วยดี เป็นคำพูดที่มีกลิ่นหอม เป็นการพูดด้วยใจจริง เป็นคำสุภาพ เป็นคำพูดที่มีประโยชน์ การใช้วาจาสุภาพมีหลักการหรือเป้าหมายด้วยการไม่ว่าร้ายผู้อื่น เป็นการเจรจาชอบ สุภาพไพเราะ อ่อนหวาน ดูดีมีน้ำใจ เป็นความจริงและจากกันไปก็ยังเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน องค์ประกอบของวาจาสุภาพมีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ กาเลน ภาสิตา คำพูดที่ถูกกาลเทศะ สจจา ภาสิตา คำพูดที่เป็นความจริง สนหา ภาสิตา คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน อุตถสยหิตา ภาสิตา คำพูดที่มีประโยชน์ และอถตสันหาที่ เมตตจิตเตน ภาสิตา คำพูดประกอบด้วยเมตตา การพูดตามหลักการดังกล่าว จัดว่าเป็นคุณสมบัติตามหลักพุทธสุภาพ ที่ถือว่าเป็นมงคลอันสูงสุด เป็นความดีอันยอดเยี่ยม หรือเป็นความดีอันประเสริฐสุด เป็นความดีงามอันสูงสุด ที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้พูดและผู้ฟังทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

วาจาสุภาพเป็นเครื่องมือที่จะสร้างประโยชน์สุข ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม กล่าวคือ ทำให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมได้ เกิดการพัฒนาตน ตามวาสนาบารมีของแต่ละบุคคล ส่วนในระดับสังคมนั้นในด้าน การเมืองการปกครอง ทำให้ผู้มีหน้าที่ปกครองเป็นคนซื่อสัตย์ยุติธรรม ไม่มีอคติ สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย อยู่เย็นเป็นสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ ทำให้คนในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้นทั้งในระดับครอบครัวสังคม และประเทศชาติ ในการพยากรณ์นั้นถ้านำหลักวาจาสุภาพมาประยุกต์ใช้ก็จะเกิดประโยชน์หลายด้าน จะทำให้การพยากรณ์เป็นไปตามกรอบทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ เกิดการพยากรณ์ที่มีรูปแบบกลวิธีและอุบายประกอบการสอนที่เป็นไปเพื่อการเห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เกิดการปลุกใจเร้าใจให้แก่วิวจักษ์ เกิดกำลังใจ มีอุตสาหะแข็งขัน เกิดการเข้มแข็ง ร่าเริง เบิกบาน ดังนั้นหลักวาจาสุภาพจึงเป็นหลักการที่ดีสำหรับการพูดการอธิบายหรือการสอน และการแนะนำ และก็เหมาะสมที่จะเป็นกรอบหรือแนวทางสำหรับการพยากรณ์ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และวิธีการประยุกต์ใช้ของแต่ละบุคคล ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในบทต่อไป

บทที่ ๔

การประยุกต์ใช้หลักวาจาสุภาษิตในการพยากรณ์ ของนักโหราศาสตร์ไทย

ในการวิจัยบทนี้ ผู้วิจัยจะเน้นการประยุกต์หลักวาจาสุภาษิต เพื่อการนำมาเป็นหลักในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ โดยอาศัยข้อมูลจากบทที่ ๒ ที่ว่าด้วยการพยากรณ์โหราศาสตร์และบทที่ ๓ ที่ว่าด้วยหลักวาจาสุภาษิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท พร้อมทั้งบทสัมภาษณ์ของผู้นำศาสนาโหราจารย์และผู้มารับบริการ โดยแบ่งประเด็นในการนำไปประยุกต์ใช้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑ คุณลักษณะและองค์ประกอบของวาจาสุภาษิต

วาจามีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ผู้พูดต้องรู้จักสำรวมในการพูด พูดสุภาพอ่อนหวาน พูดคุยกันด้วยความรักความเมตตาต่อกัน พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับวาจา เพราะวาจาถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอน ดังนั้นการใช้วาจาจึงจำเป็นต้องมีหลักการและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน หลักการดังกล่าวในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า วาจาสุภาษิต วาจาสุภาษิตมีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ พูดถูกกาลเทศะหรือพูดตามกาลที่สมควร พูดคำสัตย์จริง พูดคำอ่อนหวาน มีประโยชน์ และประกอบด้วยเมตตา ถือว่าเป็นถ้อยคำที่ควรพูดตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพราะเป็นคำพูดที่มีกลิ่นหอมมีรากเหง้ามาจากกุศลกรรมบถ เกิดจากเจตนาเป็นกุศล เกิดมาจากสัมมาทิฐิ มโนสุจริต วาจาสุภาพแสดงถึงจิตใจที่อ่อนโยน มีเมตตา เมื่อควบคุมวาจาให้ดี จิตใจก็ตั้งงาม และเมื่อจิตใจตั้งงาม วาจาก็เป็นวาจาชอบ^๑

ความเป็นมาของวาจาสุภาษิตได้มีปรากฏในพระไตรปิฎกหรือคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาหลายแห่ง เช่น วาจาสุภาษิตในมงคลสูตรที่ ๑๐ เป็นต้น และยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในหลักธรรมอื่น เช่น การไม่ว่าร้ายผู้อื่นในหลักโอวาทปาฏิโมกข์^๒ การเจรจาชอบในมรรค ๘^๓ การกล่าวสุภาพไพเราะอ่อนหวานในสังคหวัตถุ ๔^๔ และการกล่าวเพื่อให้ระลึกถึงกันในสาราณียธรรม ๖ เป็นต้น นอกจากนี้ วาจาสุภาษิตยังปรากฏเด่นชัดในพระสูตร เมื่อครั้งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสกับบอภยราชกุมาร ณ เวฬุวันกถินทกนิวาปสถาน ในเขตพระนครราชคฤห์^๕ ซึ่งมีรายละเอียด ๖ ประการ ดังนี้

^๑ระวี ภาวิไล, *ชีวิตตั้งงาม*, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘๙.

^๒พ.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๘๕/๔๙, พ.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๘๕/๙๑.

^๓พ.ป. (บาลี) ๓๑/๓๖/๔๒, พ.ป. (ไทย) ๓๑/๓๖/๕๕.

^๔พ.ช.สวดดี. (บาลี) ๒๘/๑๗๘/๕๕, พ.ช.สวดดี. (ไทย) ๒๘/๑๗๘/๘๓.

^๕ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๓-๘๗/๘๔-๘๙.

๑. ตลาคตรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาทานั้น

๒. ตลาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาทานั้น

๓. ตลาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนี้ ตลาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทานั้น

๔. ตลาคตรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาทานั้น

๕. ตลาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตลาคตไม่กล่าววาทานั้น

๖. ตลาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนี้ ตลาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทานั้น ทั้งนี้ เพราะตลาคตมีความเอ็นดูในหมู่สัตว์ทั้งหลาย^๖

นัยยะของหลักวาทาสุภาสิตเบื้องต้น เมื่อนำมาประมวลให้เข้าใจชัดโดยย่อแล้ว มีความ สอดคล้องกับหลักวาทาสุภาสิต ๕ ประการ ดังนี้

๑) กาเลน ภาสิตา	คำพูดที่ถูกกาลเทศะ กาลวาทิ
๒) สจจา ภาสิตา	คำพูดที่เป็นความจริง สัจวาทิ
๓) สณหา ภาสิตา	คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน สันหวาทิ
๔) อตถสณหิตา ภาสิตา	คำพูดที่มีประโยชน์ อรรถสันหวาทิ
๕) เมตตจิตเตน ภาสิตา	คำพูดประกอบด้วยเมตตา เมตตาวาทิ ^๗

วาทาสุภาสิตดังกล่าวเป็นชุดคำสอนที่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการนำไปใช้ที่จะให้เกิด ประโยชน์สุข จะต้องปฏิบัติให้ครบองค์ประกอบ กล่าวคือ จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไปไม่ได้เลย วาทานั้นจึง จัดเป็นวาทาสุภาสิตที่สมบูรณ์โดยแท้ หลักวาทาสุภาสิตไม่ว่าจะปรากฏที่ใดในพระไตรปิฎกหรือใน คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาดังกล่าว จะมีคุณลักษณะ ทิศทางหรือเป้าหมายของการใช้วาทาที่ สอดคล้องกับหลักคำสอนในกถาวัตถุ ๑๐^๘ ที่กล่าวถึงเรื่องที่ควรพูด เรื่องที่ควรนำมาสนทนากัน ๑๐ ประการ เช่น การพูดที่ก่อให้เกิดการปรารถนาความเพียร พูดชักนำให้ตั้งอยู่ในศีล ให้มีจิตตั้งมั่น พูดชัก นำให้เกิดปัญญา ชักนำให้ให้พ้นจากกิเลสและความทุกข์ เป็นต้น หลักการของวาทาสุภาสิตเป็น แนวทางของการใช้วาทาเพื่อสร้างประโยชน์สุขสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม การกล่าววาทาสุภาสิต สามารถยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม กล่าวคือ ทำให้ผู้ฟังเกิดการ เปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการประยุกต์หลักวาทาสุภาสิต เพื่อเป็นแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ดังจะปรากฏในหัวข้อลำดับถัดไป

^๖ม.ม. (บาลี) ๑๓/๘๖/๖๓-๖๔, ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๗.

^๗อ้ง.ปัญจก. (ไทย) ๒๒/๑๙๘/๓๓๘.

^๘ขุ.ม. (ไทย) ๒๙/๘๕/๒๕๗-๒๕๘.

๔.๒ บทบาทของนักโหราศาสตร์

สังคมปัจจุบัน เป็นสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหามากมาย ยากที่จะแก้ไขให้หมดสิ้นได้ มนุษย์ในสังคมจึงพยายามหาทางออกและหาที่พึ่งให้แก่ตน การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถให้คำแนะนำและสร้างความมั่นใจในการแก้ปัญหา ดังนั้นบทบาทของนักโหราศาสตร์จะมีส่วนช่วยเหลือหรือมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุข ด้วยรูปแบบหรือวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ในทรรศนะของผู้นำศาสนา ได้ให้ความเห็นว่า สังคมปัจจุบันเจอเรื่องทุกข์ร้อน การดูดวงเอาไว้เป็นอุบายให้คนหันเหเข้ามาปฏิบัติสมาธิกรรมฐาน เพื่อเข้าหลักพระศาสนาโดยตรง พยากรณ์ว่าแนวโน้มจะมีเคราะห์ มีทุกข์ ศาสนาช่วยได้ โดยแนะนำให้สวดมนต์เจริญภาวนา รักษาศีลให้ทาน บุญก็จะเกิด เมื่อบุญเกิดกรรมที่เคยกระทำมาจะเบาบาง ถ้าไม่มีอุบายดึงดูด บางคนก็ไม่ค่อยหันเหมาปฏิบัติธรรม มองว่าการปฏิบัติเรื่องยาก เมื่อมาปฏิบัติแล้วถูกต้องถูกทางดีแล้วก็จะเกิดคุณงามความดี มีเหตุให้ชี้แจงต่อไป แนะนำต่อไปให้ได้ผล ให้เป็นหลักของพระศาสนามากขึ้น^๙

บทบาทของนักโหราศาสตร์นั้นเกิดขึ้นด้วยการสร้างสรรค์สังคม เป็นการรักษาสังคมให้อยู่รอด ดำเนินไปด้วยความปกติสุข โดยวัตถุประสงค์ของการเรียนโหราศาสตร์ คือ เรียนรู้แล้วใช้ให้เป็นประโยชน์ นำมาใช้กับสังคม จรรโลงสังคม ส่งเสริมการใช้ชีวิตให้ดำเนินไปด้วยปกติสุข^{๑๐} นักโหราศาสตร์มีส่วนช่วยเหลือสังคมในหลายทาง เช่น บทบาทที่สร้างความเหนียวแน่นในครัวเรือน ช่วยให้มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความกลมเกลียวของครอบครัว ซึ่งมีผลต่อเนื่องถึงการที่สังคมในทุกสาขาวิชาชีพ ต้องการพึ่งศาสตร์แห่งการพยากรณ์เพื่อการตัดสินใจ หรือเป็นทางเลือกในการดำเนินชีวิต เพราะบางอย่างเมื่อทำถูกต้องตามกฎระเบียบแล้ว ผลที่ควรจะได้รับไม่เป็นไปตามที่ตั้งและหวังไว้ เวลามีปัญหาจึงเข้ามาพึ่งนักพยากรณ์เพื่อตรวจดวงชะตา ว่าเหมาะสมกับอาชีพนี้ หรือกิจการที่ทำอยู่หรือไม่ อีกทั้งยังทำให้เข้าใจผู้ที่ปฏิบัติงานรวมทั้งผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ทราบถึงนิสัยใจคอของบุคคลเป็นเบื้องต้น เป็นประโยชน์ช่วยในการตัดสินใจเชิงธุรกิจ ในการร่วมลงทุน หรือเริ่มธุรกิจในช่วงใดเพื่อไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย และเกิดความเจริญรุ่งเรืองให้แก่เจ้าชตา^{๑๑} จากบทบาทดังกล่าวเป็นการช่วยลดปัญหาความเครียด ปรับปรุงคนให้มีคุณภาพมากขึ้น พร้อมทั้งมีความคิดไปในทิศทางที่ถูกต้อง เป็นการลดความรุนแรงในสังคม การใช้อาภรณ์ และมีการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตที่มั่นคงได้ และที่สำคัญคือ ทำให้ตั้งตัวติดอยู่กับความไม่ประมาท^{๑๒}

สรุปได้ว่า บทบาทของนักโหราศาสตร์มีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดสันติสุข เป็นผู้ชี้แนะในการแก้ไขปัญหาและสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการชี้แนะเพื่อการปรับตัวในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

^๙ สัมภาษณ์ พระเอกลักษณะ ปญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ชั้นสูง) ชมรมอาศรมเกษฎาจารย์ วัดสุวรรณศิริ, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๐} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ดร.กฤติกาวัลย์ ทิรัญสิ, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๒} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพินธุ์ลักษณะ, สถาบันโหราศาสตร์ เขียว บางบอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

๔.๓ ปัญหาและอุปสรรคของการพยากรณ์

การพยากรณ์โหราศาสตร์แม้ว่าจะได้รับการนิยมนิยมจากสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็พบปัญหาในกระบวนการในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อวงการโหราศาสตร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการสัมภาษณ์โหราจารย์ ทุกท่านต่างมีข้อคิดเห็นที่ตรงกันคือ ไม่มีสถาบันที่เป็นมาตรฐานควบคุมวิชาโหราศาสตร์^{๑๓} ทำให้การสอนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน วิชาหลากหลายมากเกินไป ไม่เคยมีการสรุปว่าอะไรถูกอะไรผิด เพราะไม่มีมาตรฐานในการพยากรณ์และระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน นักโหราศาสตร์ส่วนใหญ่ก็มักเชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์และความเชื่อต่อๆ มาด้านพิธีกรรม ทำให้การแก้ปัญหาทางหลักธรรมน้อยไป หันไปใช้เรื่องของพิธีกรรมมากขึ้น นั่นเป็นจุดอ่อนของวิชาโหราศาสตร์อย่างหนึ่ง โดยแท้จริงแล้วทางวิทยาศาสตร์โหราศาสตร์จะบอกวิธีการแก้ปัญหาโดยเป็นรูปธรรม โดยรู้ว่าเรื่องใดจะเกิดจากเหตุใดและผลจะเป็นอย่างไร หลักการจึงตรงกับหลักศาสนาว่า เมื่อไม่มีเหตุก็ไม่มีผล การแก้ที่ต้นตอจึงง่ายกว่าการแก้ที่ปลายเหตุ^{๑๔}

จากการที่โหราศาสตร์ไม่มีสถาบันมาตรวจสอบ บางคนก็ใช้ความดั่ง ไม่มีหลักอะไร บางคนก็ทำนายที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ทำให้สังคมหวาดวิตก ไม่มีมาตรฐานใดมาวัด ถ้าทำนายผิดก็ควรขอโทษและบอกว่าเพราะอะไร และจะปรับตัวเองต่อไป การพยากรณ์นั้น ไม่มีอะไรที่จะถูกหมดและไม่มีอะไรที่จะผิดหมด แต่ขอให้ถูกมากกว่าผิด เมื่อผิดแล้วต้องแก้ไข^{๑๕} อะไรเป็นปัญหาหรืออุปสรรคที่ผู้พยากรณ์จะต้องแก้ไขปรับปรุง ต้องปฏิสัมพันธ์กับคนรอบตัวลักษณะไหน หรือสิ่งใดที่ควรพัฒนาและระมัดระวังเพราะมีโอกาสที่จะสุ่มเสี่ยงได้ ในการพยากรณ์ไม่ใช่เป็นการทายให้แม่นยำ แต่โดยหลักแล้วควรจะทายให้ถูกหลักวิชา การที่ทายแม่นยำไม่ได้บอกว่าเป็นสิ่งที่ดี มันอาจจะทำร้ายคนพยากรณ์ก็ได้^{๑๖}

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของพยากรณ์ในปัจจุบัน ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ ได้ให้ความเห็นว่า นักพยากรณ์รุ่นใหม่มีลีลาในการพยากรณ์ที่โลดโผน รุนแรง ก้าวร้าว ฉาบฉวย ซึ่งต่างกับนักพยากรณ์รุ่นเก่าที่มีลีลาสงบเยือกเย็น ทำให้ผู้มารับพยากรณ์จะรู้สึกเย็นไปด้วย^{๑๗} ดร.กฤตีกาวัลย์ หิรัญสี ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อปัญหาและอุปสรรคในการพยากรณ์ว่า นักพยากรณ์ที่ดีจะต้องมีความรู้ในวิชาโหราศาสตร์ ต้องมีคุณธรรม และต้องจรรยาบรรณของโหราจารย์ คือจะต้องไม่

^{๑๓} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๔} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพันธุ์ลักษณะ, สถาบันโหราศาสตร์ เชียงราย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางพองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๖} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ์ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๗} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

พยากรณ์ความเป็นความตาย ไม่พยากรณ์ให้เกิดความแตกแยกในชีวิตคู่สมรส และไม่พยากรณ์เกี่ยวกับบุตรธิดา^{๑๘}

จากการสัมภาษณ์ผู้มารับบริการพยากรณ์ ในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อผู้พยากรณ์ว่า นักพยากรณ์มีหลากหลายมากเกินไป ไม่รู้ว่าผู้ใดมีความรู้ในหลักวิชาจริงๆ จะรู้ก็ต่อเมื่อเข้าไปรับบริการ การพยากรณ์ก็มีถูกบ้างผิดบ้าง บางคนชอบคุยโวโอ้อวด ชี้แนะในทางที่ผิดศีลธรรม ผู้พยากรณ์ไม่เน้นคำพูดที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับหลักธรรม แต่เน้นไปที่ประโยชน์ทางการได้เปรียบ การมีส่วนได้ การมีผลประโยชน์มากเกินไป และมักจะรีบร้อนในการพยากรณ์ในเวลาที่จำกัด เพื่อรับพยากรณ์รายต่อไป ทั้งที่จ่ายค่าบริการเป็นจำนวนเงินที่สูงเกินความเหมาะสม และสถานที่พยากรณ์ไม่มีความเป็นส่วนตัว มีบุคคลอื่นร่วมอยู่ด้วย ในการพยากรณ์ ถ้าเป็นเรื่องดี ผู้พยากรณ์มักจะพยากรณ์ให้ดีเกินจริง โดยไม่แนะนำให้ระวังถึงความผิดพลาดหรืออุปสรรคอันอาจจะเกิดขึ้นได้ทำให้ผู้รับพยากรณ์ประมาท เกิดปัญหาตามมา เรื่องที่ไม่ใช่ความจริง ก็พยายามพยากรณ์ว่าจริงให้ได้ ชอบอ้างตำราว่าพยากรณ์ออกมาได้แบบนี้ ทำให้รู้สึกอึดอัดใจ การพยากรณ์ในเรื่องร้าย จะพูดร้ายจนหมดกำลังใจ ท้อแท้ ผิดหวังกลับไป ในผู้พยากรณ์บางรายพูดจาว่ากล่าวด้วยถ้อยคำรุนแรง ทำให้ผู้รับบริการเสียหน้า และเสียความรู้สึก ไม่อยากกลับมาปรึกษาอีกต่อไป

จากการสัมภาษณ์ผู้รับบริการโหราศาสตร์ ได้ให้ความเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการพยากรณ์ พบว่า ประโยชน์ที่ได้รับคือความสบายใจ พบหนทางในการลดปัญหาที่เกิดขึ้น และเตรียมพร้อมรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การที่ได้ปรึกษานักโหราศาสตร์ เพราะไม่รู้จะหันไปพึ่งใคร เมื่อมีความทุกข์ มีปัญหาคับข้องใจก็จะใช้บริการ สิ่งใดที่ไม่เป็นประโยชน์ ก็ไม่ได้ให้ความสนใจ นักโหราศาสตร์ที่พูดจาดี สุภาพ อ่อนโยน แนะนำให้คำสอนตามหลักพุทธศาสนา พูดให้กำลังใจ ทำให้มีความมั่นใจและเข้าใจชีวิตมากขึ้น พึ่งคำพยากรณ์แล้วคลายความทุกข์ ทำให้อยากกลับไปใช้บริการอีก

สรุปได้ว่า ปัญหาการพยากรณ์ส่วนใหญ่มาจากการทำนายไม่แม่นยำ การพูดจาหลอกลวง ไม่มีคุณธรรม การพูดจาโน้มน้าวให้ทำพิธีกรรมต่างๆ การทำนายโดยไม่มีความรู้จริง การคุยโวโอ้อวดตนเอง การใช้วาจาไม่สุภาพ การเรียกค่าบริการแพงเกินไป การทำนายโดยใช้หลักไม่ตรงกัน การพยากรณ์ที่มุ่งหวังประโยชน์ตนมากกว่าการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น จากลักษณะปัญหาของนักโหราศาสตร์ดังกล่าวที่เกิดจากการพยากรณ์ ทำให้ส่งผลกระทบต่อผู้มารับบริการ ทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียในการดำเนินชีวิตโดยส่วนรวม ทำให้คุณค่าของนักโหราศาสตร์เป็นไปในเชิงลบ จากสภาพปัญหาการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ดังกล่าว ได้นำไปสู่การค้นหาแนวทางเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ให้ดีขึ้น หลักจากจากสภาพชีวิตถือว่าเป็นหลักการที่ดีที่นักโหราศาสตร์ควรนำไปประยุกต์ใช้ ดังมีหลักการ รูปแบบและแนวทางปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

^{๑๘} สัมภาษณ์ ดร.กฤติกาวัลย์ หิรัญลี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

๔.๔ การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับกาลเทศะ

การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับกาลเทศะ หมายถึง การพูดในสถานที่ที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ในปริมาณที่เหมาะสม โดยความเหมาะสมจะมีมากขึ้นอยู่กับเรื่องที่พูด ไม่ควรเปล่งวาจาที่ดี ให้เกินแก่ควรกาล^{๑๙} ไม่ควรพูดจนเกินกาล ไม่ควรนิ่งเสมอไป เมื่อถึงเวลา ก็ควรพูดพอประมาณ^{๒๐} รู้ว่าเวลาไหนควรพูด เวลาไหนยังไม่ควรพูด สมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบอภัยราชกุมารว่า “ราชกุมาร ตถาคตรู้ว่าวาจาใด ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ วาจานั้นจะถูกใจคนอื่นหรือไม่ถูกใจก็ตาม ตถาคตก็ไม่กล่าววาจานั้น แต่วาจาใด ตถาคตรู้ว่าเป็นเรื่องจริง เรื่องแท้ ประกอบด้วยประโยชน์ วาจานั้นจะถูกใจชอบใจคนอื่นหรือไม่ก็ตาม ตถาคตย่อมรู้กาลเวลาที่จะกล่าววาจานั้น”^{๒๑} การพูดแม้จะเป็นวาจาสุภาพก็ตาม ถ้าไม่คำนึงถึงกาลเทศะในการพูด จะทำให้เกิดโทษกับผู้พูดได้ เพราะคนที่พูดล่วงเลยขอบเขต ไม่ยังประโยชน์ให้สำเร็จ เป็นสิ่งไม่ดี^{๒๒} ให้พิจารณาหรือคำนึงในเรื่องความเหมาะสมต่อเหตุผล ตัวตน บุคคล เวลาและสถานที่ในขณะพูด

จากสภาพปัญหาของการพยากรณ์ที่นักโหราศาสตร์ไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมของกาลเทศะ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับพยากรณ์ ผู้นำศาสนาได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักโหราศาสตร์ในการพยากรณ์ให้เหมาะสมกับกาลเทศะว่า ผู้พยากรณ์ควรให้ความสำคัญในเรื่องของกาลเทศะ โดยพิจารณาทุกด้าน ในความเหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคล เวลา และสถานที่ และสภาพแวดล้อมในขณะพยากรณ์ ต้องคำนึงถึงสถานที่ที่เหมาะสม ไม่ใช่ว่าอยู่ตรงไหนก็พยากรณ์ได้ เพราะการพยากรณ์ที่จะได้ผลแม่นยำนั้น ผู้พยากรณ์ต้องมีสมาธิจิตที่มั่นคง สมาธิจะช่วยให้มีสติและพิจารณาว่าช่วงจังหวะเวลาใดควรจะพยากรณ์ที่เน้นหนักไปในเรื่องใด เพราะผู้ที่มารับคำพยากรณ์ย่อมมีความทุกข์ใจมาก่อนแล้ว การพยากรณ์ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพจิตใจ อาจเป็นการซ้ำเติมสภาพจิตใจให้แย่ไปกว่าเดิม ในการพยากรณ์แต่ละเหตุการณ์ แต่ละบุคคลนั้น ควรจัดสรรให้ถูกต้องในวันเวลาที่เหมาะสม มีเวลาเพียงพอ ไม่รีบร้อนพยากรณ์จนเกินไป^{๒๓} ผู้มารับพยากรณ์ก็เช่นเดียวกัน ถ้ามารับพยากรณ์ด้วยอาการเร่งรีบจนเกินไป อาจก่อให้เกิดผลเสียในการพยากรณ์ได้^{๒๔}

โหราจารย์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในการพยากรณ์ที่มุ่งเน้นสภาพจิตใจของผู้รับพยากรณ์ เช่นเดียวกับผู้นำศาสนาว่า ให้พิจารณาถึงความเข้มแข็งของผู้รับพยากรณ์ เพราะคำพยากรณ์ในช่วงอารมณ์นั้นๆ บางคนรับได้ บางคนรับไม่ได้ ในขณะที่บางคนท้อแท้ หดท้อกำลังใจ สภาพจิตใจอ่อนแอ การพยากรณ์ด้านร้าย จะเป็นการทำร้ายจิตใจ ทำให้เป็นทุกข์มากกว่าเดิม ผู้พยากรณ์จำเป็นต้องมีเทคนิคและศิลปะในการพยากรณ์เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมตามกาละ เทศะ บุคคลและส่วนประกอบอื่นๆ ด้วย^{๒๕} โดยเฉพาะต้องคำนึงความเป็นส่วนตัวของผู้รับพยากรณ์ ด้วยการพิจารณา

^{๑๙} ชู.ชา.ทุก. (ไทย) ๒๗/๘๐, ชู.สุ. (ไทย) ๒๕/๕๒๓. ชู.มหา. (ไทย) ๒๙/๖๒๒.

^{๒๐} ชู.ชา.มหา. (ไทย) ๒๘/๓๓๘.

^{๒๑} ม.ม. (ไทย) ๑๓/๘๖/๘๘.

^{๒๒} ชู.ชา.อ. (ไทย) ๓/๖/๓๐๓.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณ์ ปัญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ชั้นสูง) ชมรมอาศรมเจ้าอาจารย์ วัดสุพรรณศรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระครูวิสิฐกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตึง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๕} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกษัตริย์นาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สิ่งแวดล้อมและความสอดคล้องในเรื่องที่จะพยากรณ์ กับสถานะของเวลาและสถานที่ รวมทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคคลหรือสังคม ควรเลือกเวลาที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ เช่น ถ้าในสถานการณ์ที่ตึงเครียด นักพยากรณ์ก็ไม่ควรพยากรณ์ในลักษณะกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น หรือก่อให้เกิดความปั่นป่วนต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคม^{๒๖}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักกาลเทศะเพื่อการพยากรณ์ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงและต้องให้ความสำคัญ เพราะการพยากรณ์โหราศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความสุขต่อบุคคลและสังคมนั้นๆ จะต้องมุ่งเน้นความเหมาะสมและสอดคล้องต่อกาลเทศะ เนื่องจากว่าโหราศาสตร์สามารถปลูกปั้น ยุยงพฤติกรรมคน ให้มีความเชื่อไปในทิศทางที่ผิดได้ ดังนั้น ผู้พยากรณ์ต้องพยายามพยากรณ์ให้มีความถูกต้อง ชัดเจนเหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคล เวลาและสถานที่ ควรพิจารณาให้ตีว่าผู้มารับคำพยากรณ์มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจมากน้อยเพียงใด เหมาะสมกับวัยวุฒิ คุณวุฒิหรือไม่ มองให้เห็นว่าเมื่อพยากรณ์แล้วจะมีผลกระทบต่อผู้มารับบริการอย่างไร กล่าวคือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคคลหรือสังคมอย่างไร จะเพิ่มความตึงเครียดหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงชีวิตและครอบครัวหรือไม่ ผู้พยากรณ์ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในบริบทของการปฏิบัติหรือของผู้มารับบริการ

๔.๕ การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง

การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง หมายถึง ลักษณะของการพยากรณ์ที่ยึดมั่นในหลักความจริงคำจริงหรือวาจาจริง ยึดการพยากรณ์ที่ถือว่าดีและถูกต้อง เพื่ออธิบาย เพื่อโน้มน้าวใจ หรือเพื่อทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นๆ ดังพุทธภาษิตที่ทรงตรัสว่า คำสัตย์แลเป็นวาจาไม่ตาย^{๒๗} เป็นการพยากรณ์ที่จริงไม่กลิ้งกลอก เป็นเหตุทำให้นักโหราศาสตร์เป็นคนที่มิพูดน้ำแครงพนับถือ คำพูดมีน้ำหนัก เป็นที่รักของผู้คบหาสมาคม^{๒๘} คนดีจะต้องพูดไม่ให้เกิดผิดคือพูดคำจริง แต่ถ้าพูดให้สุภาพด้วย ทั้งเป็นประโยชน์ด้วย เมื่อกล่าวถึงคำของคำพูดที่เป็นวาจาสุภาษิตก็พึงทราบว่ามี ๓ ระดับคือ พูดจริง เป็นคำที่ควรเชื่อ พูดสุภาพเป็นคำที่ควรฟัง และพูดคำที่มีประโยชน์ที่ควรบูชา^{๒๙}

ในการประยุกต์ใช้การพยากรณ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง ในมุมมองของนักโหราศาสตร์นั้น หมายถึง ความจริงต่อทฤษฎีตามหลักวิชา คือ สิ่งที่ปรากฏจากการคำนวณการเคลื่อนที่ของดวงดาวบนท้องฟ้าในขณะที่เกิดของเจ้าชวดาที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับตำแหน่งการเคลื่อนที่ของดวงดาวบนท้องฟ้าในเวลาปัจจุบันด้วยหลักวิชาโหราศาสตร์ ซึ่งสามารถพิสูจน์ความจริงได้ด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น คำพูดจริงของนักโหราศาสตร์ก็คือความจริงของดวงชวดาที่แสดงให้เห็นบนแผนที่ชีวิต ที่นักโหราศาสตร์จะใช้ความรู้ความสามารถกำหนดคำพยากรณ์ออกมาใน

^{๒๖} สัมภาษณ์ ดร.กฤติกาวัลย์ หิรัญสี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๒๗} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๑๔/๓๑๐.

^{๒๘} พระมหาศรีสุพรรณ อดตทีโป คำนนท์, “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิทายเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔๔.

^{๒๙} พันเอกปิ่น มุทกัณฑ์, มงคลชีวิต ภาค ๑, หน้า ๔๓๓-๔๓๗.

ลักษณะใด ผู้นำศาสนาได้ให้ความเห็นถึงความจริงในการพยากรณ์ว่า การพยากรณ์จะเน้นในเรื่องกรรม ให้ผู้มารับพยากรณ์เข้าใจว่า ทำอย่างไรได้อย่างนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วอย่างชั่ว^{๓๐}

ความเห็นของโหราจารย์ที่สอดคล้องกับผู้นำศาสนาในเรื่องของความจริงในพุทธศาสนา คือ การพยากรณ์เน้นให้เชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วอย่างชั่ว ทำอย่างไรได้อย่างนั้น การพยากรณ์ต้องเน้นหลักโหร บอกสิ่งที่ควรบอก ชีวิตนี้มีทั้งสุขและทุกข์ ต้องชี้แจงให้เห็นสัจธรรม ว่าทุกคนหนีไม่พ้น และโหรก็บันดาลไม่ได้^{๓๑}

โดยหลักการและรูปแบบของการพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริงนั้น เป็นไปตามกฎ กฏแห่งโหรก็เป็นกฎโหร กฏแห่งกรรมก็เป็นกฏแห่งกรรม เป็นคนละวิชากัน เป็นการบอกกล่าวในห้วงเวลาหนึ่งๆว่าจะเกิดอะไรขึ้น ถ้าเอามาเทียบเคียง โหราศาสตร์อธิบายถึงการสนองของกรรมได้ เพราะว่ากรรมแต่ละชนิดที่เคยทำไว้ มันจะสนองเมื่อไร ดาวดวงโน้นดวงนี้ เหตุจะเกิดขึ้นเมื่อไร เช่น ดวงบางคนจะถูกยึดอำนาจเมื่อไร หย่าเมื่อไร เหตุการณ์จะเกิดตามกรรม และปรากฏตามดวง ซึ่งในทางพุทธศาสนากรรมต้องสนอง ที่เรียกว่า วิบาก กรรมย่อมสนองตามเจตนาของกรรม กรรมสนองในศาสนาก็อธิบายว่าจะสนอง แต่อาจจะยังไม่อธิบายว่าเมื่อไร แต่โหราศาสตร์บอกว่าดาวดวงนี้แสดงถึงกรรมนี้ บอกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มองไปในทางสอดคล้องที่คล้ายคลึงกัน ดังที่นักพยากรณ์ต้องอธิบายให้เห็นชัด^{๓๒} และพยากรณ์ตามความเป็นจริง แต่มีการนำเสนอให้รู้สึกดี เพราะโหราศาสตร์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้พยากรณ์ต้องมีศิลปะในการสื่อสารและนำเสนอคำพยากรณ์ โดยให้ตระหนักถึงความจริงว่า คนเราไม่มีใครสมบูรณ์แบบ หน้าทีนักพยากรณ์ คือ กำจัดจุดอ่อนเจ้าชะตาและส่งเสริมจุดแข็งเจ้าชะตา การสกัดจุดอ่อนไม่ได้บอกว่าไม่บอก แต่เป็นการทำให้เขาตระหนักรู้และควรระวังอะไร สิ่งที่เป็นจุดแข็งก็จะบอกให้เขาทำสิ่งนั้นมากขึ้นเพื่อโอกาสในชีวิตมากขึ้น^{๓๓}

ความจริงในการใช้วาจาเพื่อการพยากรณ์สำหรับนักพยากรณ์ ต้องประกอบด้วยความรู้ทางโหราศาสตร์ตามหลักการและเหตุผล แต่ต้องไม่ประจานดวงชะตาของผู้รับพยากรณ์ ถ้าอยู่ในช่วงที่ผู้มารับการพยากรณ์กำลังประสบกับเคราะห์กรรม หรือเจ้าชะตามาขอรับคำพยากรณ์ นักพยากรณ์จะต้องอาศัยหลักธรรมเข้ามาสอดแทรกในการให้คำพยากรณ์ เช่น พรหมวิหาร ๔ อธิปไตย ๔ กฎของไตรลักษณ์ เพื่อเป็นกำลังใจและทำให้เจ้าชะตาทราบถึงกฎธรรมชาติ และกฏแห่งกรรม ซึ่งไม่มีผู้ใดหลีกเลี่ยงไปได้^{๓๔}

การพยากรณ์ที่เน้นเรื่องความถูกต้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่ได้เป็นการให้กำลังใจ แต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการแจ่มแจ้งปัญหาให้ทราบ ฉะนั้นคนที่มาดวงส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า การพยากรณ์สามารถทำให้คนหลุดจากปัญหาได้ โดยวิธีการทางโหราศาสตร์ ซึ่งในข้อเท็จจริงทำไม่ได้

^{๓๐} สัมภาษณ์ พระครูวิสิฐกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตั้ง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นางพองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๒} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๓} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๔} สัมภาษณ์ ดร.กฤตติกาวัลย์ หิรัญลี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

ถึงแม้ว่าโหราศาสตร์จะเป็นลักษณะของการชี้แนะ ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและการปฏิบัติตนเพื่อให้หลุดจากปัญหานั้นด้วยตัวเอง แต่ต้องให้ผู้รับพยากรณ์เข้าใจว่าโหราศาสตร์เป็นเพียงศาสตร์ที่ให้คำปรึกษา ไม่ใช่ศาสตร์ที่เป็นปาฏิหาริย์และชี้นำชีวิตคนได้ และไม่ใช่พรหมลิขิต ควรนำศาสตร์ด้านจิตวิทยา มาแนะนำและให้กำลังใจ ไม่ส่งเสริมการสะเดาะเคราะห์การแก้ปัญหาดังกล่าวโดยวิธีทางด้านพิธีกรรม แต่ชี้ทิศทางที่ถูกต้องตามความเป็นจริง^{๓๕}

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้การพยากรณ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงมี ๒ มิติ คือ การออกคำพยากรณ์เน้นตามความเป็นจริงจากทฤษฎีตำราคัมภีร์โหราศาสตร์ และจริงต่อสภาพสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อที่เป็นจริงในปัจจุบัน เช่น การพยากรณ์ที่เน้นพูดเรื่องกรรม อธิบายให้สอดคล้องกับหลักเหตุผล สอดคล้องกับหลักกรรมหรือวิบากของกรรม ต้องพยากรณ์สอดแทรกหลักกรรม ชี้แจงให้เห็นสัจธรรมว่าเราหนีไม่พ้น เน้นให้เชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว ทำอย่างไรก็ได้ อย่างนั้น กล่าวโดยรวมคือ นำเสนอต้องให้รู้สึกดี อยู่บนโลกของความเป็นจริง นักพยากรณ์ควรมีศิลปะในการสื่อสารและนำเสนอ นำเสนออย่างไรให้เข้าใจแต่ไม่เสียกำลังใจ สิ่งที่พยากรณ์คือหลักสัจธรรมตามความเป็นจริง ดังนั้น ผู้พยากรณ์จะต้องใช้วาจาที่มีความกระชับ ชัด มีความถูกต้อง ชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความหมายที่ชี้เฉพาะก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายให้เหมาะกับผู้ฟัง ไม่ใช่คำพูดที่ไม่จำเป็นทำให้เกิดความสับสน

๔.๖ การพยากรณ์ด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน

การพยากรณ์ด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน คือ ลักษณะของคำพูดที่ให้คนแต่ส่วนเดียว บุคคลควรเปล่งถ้อยคำอ่อนหวาน มีประโยชน์เท่านั้น^{๓๖} เป็นคำพูดด้วยภาษาที่สุภาพ ไพเราะ ไม่หยาบคาย เป็นคำพูดที่ผู้ฟังน่ายินดี ชื่นชอบ ทั้งทำให้ใจผู้พูดสงบ เป็นการพัฒนาสุขภาพจิตให้ดีขึ้น บุคคลจึงควรพูดแต่วาจาที่สุภาพ วาจางาม อ่อนหวาน ประกอบด้วยประโยชน์ เพราะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและผู้อื่น ดังนัยยะที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ...ไพเราะในเบื้องต้น ไพเราะในท่ามกลาง ไพเราะในเบื้องปลาย พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ^{๓๗} บุคคลไม่ควรพูดคำที่ชั่วหยาบ การพูดคำที่ดีงามเป็นการดี บุคคลย่อมเดือดร้อนเพราะพูดคำชั่วหยาบ^{๓๘} ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า บุคคลควรเปล่งถ้อยคำอ่อนหวาน มีประโยชน์เท่านั้น ควรกล่าวแต่วาจา ที่น่าพอใจ ควรเปล่งวาจางาม^{๓๙}

การประยุกต์ใช้หลักวาจาไพเราะอ่อนหวานเพื่อการพยากรณ์ นักโหราศาสตร์ควรพูดแต่คำอ่อนหวานเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้อื่นทุกเมื่อ การพูดคำอ่อนหวานเป็นการเยียวยาปัญหาเบื้องต้น การพยากรณ์ด้วยปิยวาจา คือ พูดไพเราะ นุ่มนวล คนที่มาหาย่อมเป็นทุกข์มาแล้ว ยิ่งพูดจาไม่ดี ตะคอกใส่ ยิ่งเพิ่มความทุกข์ให้คนเหล่านี้มากขึ้น หมอคูเหมือนเป็นนักจิตเวช รักษาคนทางจิต ชี้แนะเหตุผล

^{๓๕} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพันธุลักษณะ, สถาบันโหราศาสตร์ เชียง บางบอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๓๖} พุ.ชา.ตรรก. (บาลี) ๒๗/๖๐/๒๗๗, พุ.ชา.ตรรก. (ไทย) ๒๗/๖๐/๔๐๖.

^{๓๗} สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พิมพ์ ธรรมธโร, บทสร้างนิสัยแบบอย่าง, (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๕๑.

^{๓๘} พุ.ชา.เอกก. (บาลี) ๒๗/๘๘/๒๒, พุ.ชา.เอกก. (ไทย) ๒๗/๘/๓๗.

^{๓๙} ส.ส. ๑๕/๖๐/๒๐๐.

ทางโหราศาสตร์ ให้ธรรมะในการปฏิบัติ จึงเป็นการที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา หรือให้ผลของกรรม คลายตัว นักโหราศาสตร์ที่พูดจาหลอกล่อหวังผลประโยชน์ ทำแบบนี้ก็จะยังความเสื่อมให้เป็นปกติ การพูดเสนาะหู เป็นคำพูดที่กลั่นมาจากใจที่บริสุทธิ์ ไม่เสแสร้ง ไม่เป็นคำพูดที่หยาบคาย ไม่พูด ประชดประชัน แดกดัน และไม่ส่อเสียด^{๑๐} ในการพยากรณ์ดวงชาตาที่จะเกิดเหตุร้ายก็ต้องไม่พูดร้าย จนกินเหตุ ถ้าดวงชาตาที่ถึงขาด ก็เตือนให้ระวังตัว โดยชี้แนะให้ทำงาน รักษาศีล เจริญภาวนา ปฏิบัติธรรม แต่ก็ยังประมาทไม่ได้ เพราะไม่รู้ว่กรรมขนาดไหน แนะนำให้ดำเนินชีวิตอยู่บนความไม่ ประมาท^{๑๑}

การกล่าววจาไพเราะอ่อนหวาน เกิดจากประสบการณ์ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติให้คนประทับใจ วจาดี เกิดจากจิตใจที่ตั้งงาม เจตนาดี มีความรู้ความสามารถ สงเคราะห์ผู้รับพยากรณ์ให้ถูกเรื่อง โดย ชี้แนะในทางดี เหมาะสมกับการพยากรณ์ที่ดี^{๑๒} ผู้พยากรณ์ ควรคำนึงถึงผู้มารับการพยากรณ์ ว่าควร รู้และเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยมักจะชี้ให้เห็นถึงกฎแห่งกรรม อันเป็นกฎ ธรรมชาติ หรือนิยาม ๕ ที่พระพุทธองค์ได้กล่าวไว้ ซึ่งเป็นความจริงที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การ ใช้วจาที่อ่อนโยน และมีเมตตา เพื่อช่วยเสริมสร้างกำลังใจของผู้ที่ต้องการหาที่พึ่งทางใจ ทำให้รู้สึกมี พลัง และอย่าพยายามซักถามก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวมากเกินไป ใช้ถ้อยคำที่เป็นที่เคารพนับถือ อย่า ใช้ภาษาคำทำนายนทำให้ผู้รับพยากรณ์มีความละอาย^{๑๓} ควรพยากรณ์ในสิ่งที่ดี เพราะคนที่มารับ พยากรณ์นั้นประสบปัญหาในชีวิต เป็นหน้าที่จะนักพยากรณ์ที่จะนำเสนอในทางที่ให้กำลังใจและมี ศิลปะในการสื่อสารที่บ่งพร่องโดยไม่เสียความรู้สึก^{๑๔}

สรุปได้ว่า การประยุกต์การพยากรณ์ด้วยวจาไพเราะอ่อนหวาน คือ การพยากรณ์ที่ไม่ พูดร้ายจนเสียกำลังใจ ควรแนะให้ระมัดระวัง ไม่ประมาท และหมั่นสร้างกรรมดีโดยปรับเปลี่ยน พฤติกรรม คือ แนะนำให้ทำงาน รักษาศีล เจริญภาวนา เวลาพูดต้องไพเราะ นุ่มนวล ชี้แนะเหตุผล ทางโหราศาสตร์ ให้ธรรมะในการปฏิบัติ จึงเป็นการที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา หรือให้ผลของกรรม คลายตัว ไม่ควรพูดเสแสร้ง ประชดประชัน เจตนาดี สงเคราะห์ให้ถูกเรื่อง ชี้แนะในทางที่ดี พูด แล้วเกิดการเสริมสร้างกำลังใจ ทำให้รู้สึกมีพลัง และไม่ทำให้รู้สึกได้รับความอับอาย โดยรวมก็คือ การพยากรณ์ต้องอาศัยคำพูดที่เห็นว่าสำคัญและมีประโยชน์ มีการใช้วจาให้เหมาะสมกับความสนใจ ความรู้ และทัศนคติของผู้ฟัง ควรระมัดระวังคือการพูดที่อาจสร้างความเข้าใจผิด และทำให้เกิด ความรู้สึกว่าคุณถูกเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพ วาจางาม อ่อนหวาน ประกอบด้วยประโยชน์เพราะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและผู้อื่น เพื่อให้ผู้มารับ บริการสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณะ ปญญาควโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ขั้นสูง) ชมรม อาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตั้ง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ดร.กฤติกาวัลย์ หิริยูลี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์ วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๑๔} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ์ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบัน โหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

๔.๗ การพยากรณ์เพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข

การพยากรณ์เพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข คือ คำพูดที่พูดแล้วผู้ฟังย่อมได้รับประโยชน์ และทำให้ผู้พูดปรารถนาประสบผลสำเร็จได้ มีประโยชน์ต่อผู้ฟังถ้าหากนำแนวทางไปคิดหรือปฏิบัติในทางสร้างสรรค์^{๔๕} พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญวาจาที่มีประโยชน์ คำพูดที่เหลวไหลไร้ประโยชน์ตั้งพันคำ ก็สู้คำพูดที่มีประโยชน์เพียงคำเดียวไม่ได้ เพราะฟังแล้วทำให้จิตใจสงบ^{๔๖} วาจาที่พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลดีทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง เป็นวาจาที่ควรแก่การฟัง หรือเป็นวาจาที่ควรพูดดีกว่าไม่พูด แต่ถ้าวาจานั้นจริงและเป็นวาจาสุภาพ แต่ถ้าพูดแล้วไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไร กลับจะทำให้เกิดโทษ ก็ไม่ควรพูด

การประยุกต์ใช้วาจาที่เป็นไปเพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข นักโหราศาสตร์ได้ให้หลักการและรูปแบบของการพยากรณ์ ที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ

๑. รักษาผลประโยชน์ผู้มารับบริการ กล่าวคือ โหราศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่รู้ล่วงหน้า เหตุการณ์ในอนาคตว่า การพยากรณ์ต้องมุ่งสู่การเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับมือกับอนาคต สิ่งที่ไม่ดีก็จะได้เตรียมพร้อมในการป้องกันแก้ไขและลดโอกาสความล้มเหลวอันไม่พึงประสงค์ สิ่งที่ดีจะได้ช่วยเพิ่มโอกาสให้สำเร็จ ชี้แนะให้ตระหนักรู้ว่าคนเราไม่มีใครสมบูรณ์แบบหน้าที่นักพยากรณ์ คือ กำจัดจุดอ่อนเจ้าชะตาและส่งเสริมจุดแข็งเจ้าชะตา การสกัดจุดอ่อนไม่ได้บอกว่าจะไม่บอก แต่เป็นการทำให้เขาตระหนักรู้และควรระวังอะไร สิ่งที่เป็นจุดแข็งก็จะบอกให้เขาทำสิ่งนั้นมากขึ้นเพื่อโอกาสในชีวิตมากขึ้น^{๔๗} ในการพยากรณ์ก็ควรมุ่งเน้น การใช้เหตุและผลมากขึ้น ใช้โหราศาสตร์สอนคนให้มีความคิดด้วยตนเองและออกจากปัญหาได้ด้วยตัวเอง โดยการชี้แนะทิศทางที่ถูกต้องให้และให้บุคคลนั้นเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง^{๔๘}

๒. เน้นให้ผู้มารับบริการได้มีความเข้าใจในวิชาโหราศาสตร์อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ มีความเชื่อในเหตุ และปัจจัยของการเกิดขึ้นของเรื่องราว มีความเข้าใจในเรื่องของกรรม คือเจตนาอันประกอบด้วยบุคคล หรืออบุคคล ชี้ให้เห็นประโยชน์สุขทั้งในชาตินี้และชาติหน้า^{๔๙} ลักษณะของโหราศาสตร์เป็นเรื่องธรรมชาติ จึงบอกให้รู้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้น สร้างขึ้นแล้วจะมีผลตามมาอย่างไร จึงเป็นวิชาที่สนับสนุนความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมอย่างชัดเจน เพราะมีข้อ

^{๔๕} พระสมชาย ปโยโค ดำเนิน, “การใช้วาจาเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ”, สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕, หน้า ๒๒.

^{๔๖} ชู.ธ. (บาลี) ๒๕/๑๐๑/๓๕, ชู.ธ. (ไทย) ๒๕/๑๐๑/๖๑.

^{๔๗} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๔๘} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรุมพันธ์คุณ, สถาบันโหราศาสตร์ เขียว บางบอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๔๙} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตึง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

ปฏิบัติหลักธรรมอริยสัจ ๔ โดยธรรมชาติดูอยู่แล้ว จึงบอกเรื่องของ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อย่างชัดเจน^{๕๐}

นัยยะดังกล่าว ได้รวมความถึงการที่นักโหราศาสตร์มีความรู้แตกฉานในหลักวิชา อ่านดวงชาตาแล้วสามารถพยากรณ์ได้อย่างแม่นยำ โดยพิจารณาองค์ประกอบในการพูดคำจริงเป็นหลัก แต่มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงขณะพยากรณ์ คือ พูดแล้วมีประโยชน์ต่อผู้มารับบริการหรือไม่ พยากรณ์แล้วจะมีผลต่อสภาพจิตใจอย่างไร โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้มารับบริการเป็นสำคัญ^{๕๑} เมื่อพูดถึงประเด็นว่าด้วยความเป็นจริงอาจจะเป็นเรื่องที่ผู้มารับบริการยอมรับความจริงไม่ได้ เนื่องมาจากไม่เกิดประโยชน์ ไม่สร้างความสุขความพอใจ เพราะเป็นการเพิ่มความทุกข์มากขึ้น ทั้งยังเป็นการตอกย้ำสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ให้เลวร้ายไปกว่าเดิม ผู้ที่มารับบริการย่อมมีปัญหาทุกข์ใจอยู่แล้ว มาปรึกษาขอคำแนะนำจากนักโหราศาสตร์ ย่อมคาดหวังว่าจะมีความสุข ความพึงพอใจกลับไป ดังนั้นนักโหราศาสตร์จึงควรพิจารณาการพยากรณ์ด้วยการหาคำพูดที่เหมาะสม เพื่อรักษาประโยชน์ที่ยังพอมีในการพยากรณ์ ดวงชาตานั้นๆ^{๕๒}

สรุปได้ว่า การพยากรณ์ที่มุ่งสร้างประโยชน์สุข คือ การพยากรณ์ที่สร้างประโยชน์สุขต่อผู้มารับบริการ แนะนำให้เกิดการเตรียมตัวเตรียมใจกับเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้เกิดการป้องกันแก้ไขและลดโอกาสความล้มเหลว ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับหลักกรรม และเจตนาที่เป็นกุศล หรืออกุศล ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า และต้องคำนึงถึงสภาพผู้มารับบริการ พยากรณ์แล้วเป็นการเพิ่มความทุกข์ตอกย้ำสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ให้เลวร้ายไปกว่าเดิม ดังนั้น การพยากรณ์จึงต้องหาคำพูดที่เหมาะสม กล่าวโดยรวม การพยากรณ์ต้องมุ่งให้ผู้มารับบริการได้รับประโยชน์สุขมากที่สุด ทำให้เขามีความเชื่ออย่างถูกต้องในเรื่องของกรรม มี หิริ โอตตัปปะ มีความเกรงกลัวและละอายต่อบาปกรรมที่จะตามส่งผล จึงละเว้นที่จะประกอบกรรมชั่ว มุ่งสร้างแต่กรรมดี อันเป็นผลดีต่อตนเองต่อครอบครัว ต่อสังคม ผลการพยากรณ์ต้องก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้จักตัวตนของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น

^{๕๐} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพันธ์อักษรณ์, สถาบันโหราศาสตร์ เชียงราย, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๕๑} สัมภาษณ์ พระเอกอักษรณ์ ปัญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ชั้นสูง) ชมรมอาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ดร.กฤติกาวัลย์ หิรัญลี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

๔.๘ การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยเมตตา

การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยเมตตา หมายถึง การพูดด้วยจิตที่ดี พูดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความจริงใจต่อผู้ฟัง ปรารถนาให้ผู้ฟังพ้นจากความทุกข์ เป็นลักษณะของวาจาที่มีเมตตา ความปรารถนาดี อยากให้คนฟังมีความสุข มีความเจริญยิ่งขึ้นไปและประสบความสำเร็จ^{๕๓} ความมีไมตรี ความปรารถนาดี ความอยากให้ผู้ฟังมีความสุข และประสบความสำเร็จในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์^{๕๔}

การประยุกต์ใช้หลักเมตตาในการพยากรณ์ พระครูวิสุทธิกิตติสาร ได้ให้ความเห็นในการพยากรณ์ด้วยเมตตาจิตว่า การพยากรณ์นั้นเป็นกุศลโอบาย เป็นเครื่องล่อให้คนที่มีความทุกข์ หันเข้าหาธรรมะ พยากรณ์ในปัญหาต่างๆ แล้วแนะนำสั่งสอนให้รู้จักการรักษาศีล ปฏิบัติธรรม นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องเตือนสติ สอนธรรมะไปพร้อมๆ กับการพยากรณ์^{๕๕} ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ พระเอกลักษณ์ ปญญาโคโม ที่ให้ความเมตตาแก่ผู้รับพยากรณ์ที่มีความทุกข์มาอยู่แล้ว ได้แนะนำชี้ประโยชน์ให้พ้นจากวิบากกรรมที่มี ช่วยเหลือเกื้อกูลและทำให้เต็มตามที่ตามกำลัง เพราะนักโหราศาสตร์คือผู้ที่มีหน้าที่ช่วยเหลือคน พึงเจริญพรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ให้ด้วยเมตตา ช่วยด้วยเมตตา มีความรักและสงสาร เพื่อให้ผู้มารับบริการสบายใจกลับไป ก็ถือว่ามีความคุณประโยชน์อย่างหนึ่ง^{๕๖}

การพยากรณ์ด้วยเมตตาจิตในความเห็นของโหราจารย์ ได้กล่าวว่า ความเมตตากรุณาเป็นหลักของนักโหราศาสตร์อยู่แล้ว โดยธรรมชาติคนที่มีความทุกข์จะเข้าหาคนที่เข้าใจถึงปัญหาความทุกข์ของตัวเองก่อน นักโหราศาสตร์จะเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่คนที่มีความทุกข์เข้าหา เมื่อคนมาปรึกษา มาขอคำแนะนำ และมาขอความเห็น ก็จะได้ความเห็นที่ถูกต้องจากนักโหราศาสตร์ที่มีพรหมวิหารธรรมเท่านั้น การใช้ความเชื่อเพียงอย่างเดียวจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้^{๕๗} หลักการพยากรณ์ที่ประกอบด้วยความเมตตา กรุณา เพื่อให้มนุษย์พ้นจากความทุกข์ ต้องใช้หลักธรรมเข้ามาประกอบ และนักพยากรณ์จะต้องมีความเป็นกลางไม่เข้าฝายใดฝายหนึ่ง พยากรณ์ตามหลักและเหตุผลของหลักวิชาด้วยใจที่เมตตา^{๕๘}

^{๕๓} พระครูนิยมจันทโพธิ์ โพธิ์ศรี จันทสโร. “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาสิตในมงคลสูตรกับสังคมไทยปัจจุบัน” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๘.

^{๕๔} พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต., พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, หน้า ๕๐๗.

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตึง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณ์ ปญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ขั้นสูง) ชมรมอาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๕๗} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพินธุ์ลักษณ์, สถาบันโหราศาสตร์ เชียง บางบอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๕๘} สัมภาษณ์ ดร.กฤตกาวัลย์ หิรัญสี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

การพยากรณ์ประกอบด้วยความเมตตา คือ มอบสิ่งดีๆ ให้เจ้าชตา มอบความปรารถนาดี ที่จะช่วยส่งเสริมเจ้าชตา การพยากรณ์สามารถเป็นที่พึ่งให้กับผู้รับพยากรณ์ได้ แต่ต้องอยู่บนหลัก ความเป็นจริงของชีวิต ไม่ใช่การแก้กรรม สะเดาะเคราะห์ สิ่งนั้นอาจเป็นส่วนหนึ่งของกำลังใจได้ แต่ ถ้าเราไม่เปลี่ยนพฤติกรรมต่อให้ทำบุญขนาดไหน แต่พฤติกรรมเหมือนเดิม ก็ยังคงรับสภาพเหมือนเดิม คนเราจะดีหรือร้ายขึ้นอยู่กับพฤติกรรม ถ้าเป็นพฤติกรรมที่เสื่อมแยกก้อย่ำทำ สิ่งที่เป็นมงคลชีวิตก็ พยายามทำสิ่งนั้นมากขึ้น สิ่งนี้จะทำให้เจ้าชตาประสบความสำเร็จ หลักครูบาอาจารย์สอนไว้ว่า ทำ ตัวให้สอดคล้องกับดวง คือ จังหวะไหนที่ดวงตกก็อย่าสร้างเหตุเพิ่ม เพราะพื้นเพมีเหตุอยู่แล้ว ช่วง ไหนที่ดวงดีถ้าทำให้สอดคล้องก็จะประสบความสำเร็จได้ ไม่มีใครดวงดีหรือตกตลอดไป^{๕๙}

สรุปได้ว่า การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยเมตตา คือ นักพยากรณ์ต้องมีเมตตาจิต มีกุศโลบายให้คนที่มีความทุกข์หันเข้าหาธรรมะ แนะนำสั่งสอนให้รู้จักการรักษาศีล ปฏิบัติธรรม ยึด หลักพรหมวิหาร ๔ ด้วยความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพราะคนที่มาย่อมมีความทุกข์ มี ปัญหา มีความคับข้องใจอยู่แล้ว นักพยากรณ์ควรนำเมตตาจิตเพื่อชี้ประโยชน์ให้ผู้รับพยากรณ์พ้นจาก วิกฤตกรรม คือ หาทางแนะนำให้เขาพ้นจากความทุกข์ ในปัญหาและความคับข้องใจดังกล่าว

จากการประยุกต์ใช้หลักวาจาสุภาษิตเพื่อการพยากรณ์ เพื่อให้เห็นภาพชัด ผู้วิจัย สามารถประมวลแนวคิดในรูปแบบของตารางได้ดังต่อไปนี้

วาจาสุภาษิตในพระพุทธศาสนา	การประยุกต์ใช้เพื่อการพยากรณ์
กาเลน ภาสิตา คำพูดที่ถูกกาลเทศะ	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การพยากรณ์ต้องก่อให้เกิดความสุขต่อบุคคลและสังคม ๒. ต้องมุ่งเน้นความเหมาะสมและสอดคล้องต่อความถูกต้อง เหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคล เวลาและสถานที่ ๓. ควรพิจารณาผู้มารับคำพยากรณ์ว่ามีความเข้มแข็ง ทางด้านจิตใจ มีวิญญูติ และคุณวิญญูติมากน้อยเพียงใด ๔. การพยากรณ์จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือสังคม ๕. การพยากรณ์จะต้องไม่เพิ่มความตึงเครียดหรือกระตุ้นให้ เกิดความรุนแรงชีวิตและครอบครัว ๖. การพยากรณ์ต้องเป็นไปได้ในบริบทของการนำไปปฏิบัติ ที่ไม่เกินวิสัยของผู้รับพยากรณ์
สัจจา ภาสิตา คำพูดที่เป็นความจริง	<ol style="list-style-type: none"> ๑. การพยากรณ์ที่เน้นตามความเป็นจริงจากทฤษฎีตำรา คัมภีร์ที่เรียนมา ๒. ออกคำพยากรณ์ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อที่เป็นจริงในปัจจุบัน ๓. การพยากรณ์ที่เน้นพูดเรื่องกรรม อธิบายให้สอดคล้องกับ

^{๕๙} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ์ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบัน โหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

	<p>หลักเหตุผล สอดคล้องกับหลักกรรมหรือวิบากของกรรม</p> <p>๔. การพยากรณ์ควรสอดแทรกหลักกรรม ชี้แจงให้เห็น สัจธรรมว่าเราหนีไม่พ้น เน้นให้เชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว ทำอย่างไรก็ได้เช่นนั้น</p> <p>๕. การพยากรณ์ต้องนำเสนอส่งเสริมกำลังใจ ชี้หลัก สัจธรรม</p> <p>๖. ใช้วาจาที่มีความกระชับ มีความถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความหมายที่ชี้เฉพาะก่อให้เกิดความเข้าใจได้ ง่ายให้เหมาะกับผู้ฟัง ไม่ใช้คำพูดที่ให้เกิดความสับสน</p>
<p style="text-align: center;">สนทนา ภาสิตา คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน</p>	<p>๑. การพยากรณ์ที่ไม่พูดร้ายจนเสียกำลังใจ ควรแนะนำ ะมัดระวัง ไม่ประมาทหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คือ แนะนำให้ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา</p> <p>๒. เวลาพูดต้องไพเราะ นุ่มนวล ชี้แนะเหตุผลทาง โหราศาสตร์</p> <p>๓. ควรแนะนำให้ธรรมะไปปฏิบัติ จึงเป็นการที่ถูกต้องในการ แก้ไขปัญหา หรือให้ผลของกรรมคลายตัว</p> <p>๔. การพยากรณ์ไม่ควรพูดเสแสร้ง ประชดประชัน</p> <p>๕. คำพยากรณ์ที่เกิดจากเจตนาดี พูดแล้วเกิดการเสริมสร้าง กำลังใจ ทำให้รู้สึกมีพลัง และไม่ทำให้รู้สึกได้รับความ อับอาย</p> <p>๖. คำพยากรณ์ที่เน้นสาระและมีประโยชน์ พูดให้เหมาะสม กับความสนใจ ความรู้ และทัศนคติของผู้ฟัง</p> <p>๗. ะมัดระวังการพูดที่อาจสร้างความเข้าใจผิด และทำให้ เกิดความรู้สึกว่าถูกเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ</p> <p>๘. ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ วาจางาม อ่อนหวาน ทำให้เกิดผลดี แก่ตนเองและผู้อื่น</p>
<p style="text-align: center;">อตถสญหิตา ภาสิตา คำพูดที่มีประโยชน์</p>	<p>๑. พยากรณ์ที่มุ่งประโยชน์สุขต่อผู้มารับบริการ แนะนำให้ เตรียมตัวเตรียมใจกับเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้เกิดการ ป้องกันแก้ไขและลดโอกาสความล้มเหลว</p> <p>๒. พยากรณ์ที่ต้องสอดคล้องกับหลักกรรม เป็นการ พยากรณ์ด้วยเจตนาที่เป็นกุศล</p> <p>๓. ต้องคำนึงสภาพผู้มารับบริการว่า พยากรณ์แล้วเป็นการ เพิ่มความทุกข์ ตอกย้ำสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ให้เลวร้ายไป กว่าเดิมหรือไม่</p> <p>๔. ต้องหาคำพูดที่เหมาะสม ทำให้เขามีความเชื่ออย่าง ถูกต้องในเรื่องของกรรม มี หิริ โอตตัปปะ มีความเกรงกลัว</p>

	<p>และละอายต่อบาปกรรม ละเว้นที่กรรมชั่ว มุ่งแต่สร้างกรรมดี</p> <p>๕. การพยากรณ์ที่คำนึงถึงกระทบต่อตนเองต่อครอบครัวต่อสังคม</p> <p>๖. ผลการพยากรณ์ต้องก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้จักตัวตนของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น</p>
<p>เมตตจิตเตน ภาสิตา คำพูดประกอบด้วยเมตตา</p>	<p>๑. นักพยากรณ์ต้องมีเมตตาจิต มีกุศโลบายให้คนที่มีความทุกข์หันเข้าหาธรรมะ</p> <p>๒. ควรแนะนำสั่งสอนให้รู้จักการรักษาศีล ปฏิบัติธรรม</p> <p>๓. ผู้พยากรณ์ต้องยึดหลักพรหมวิหาร ๔ แนะนำด้วยเมตตา มีความรักและสงสาร</p> <p>๔. ต้องแนะนำชี้ประโยชน์ให้เขาพ้นจากวิบากกรรม คือหาทางช่วยแนะนำให้เขาพ้นจากความทุกข์</p>

๔.๙ เงื่อนไขต่อการใช้อาจารย์ให้ประสบความสำเร็จ

การใช้อาจารย์ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ มีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความสุขต่อสังคม เพราะในอีกมิติหนึ่ง ถ้านักพยากรณ์เป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และเป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติดี กล่าวได้ว่า นักพยากรณ์นั้น ย่อมกลายเป็นผู้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนได้อย่างดี ยิ่ง เพราะเมื่อผู้ที่มารับบริการพยากรณ์ประสบปัญหาไม่สามารถแก้ปัญหาความทุกข์ คำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์จึงถือว่ามีอิทธิพลต่อผู้มารับบริการเป็นอย่างมาก การประยุกต์ใช้ หลักวิชาจากสุภาชิตเพื่อการพยากรณ์ให้ประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นกับเหตุปัจจัยเงื่อนไขหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ ความเชื่อ ทักษะคติส่วนตัวของผู้พยากรณ์ เป็นต้น จากประสบการณ์ในการพยากรณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า การพยากรณ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ต้องอาศัยเงื่อนไขและองค์ประกอบ ดังนี้

๑. ต้องอาศัยความชำนาญ กล่าวคือ การหมั่นศึกษาหาความรู้ หมั่นทบทวนสิ่งที่ศึกษาจากสถิติที่คนโบราณสะสมมาเมื่อไรบ้าง นำมาประยุกต์เพื่อให้เกิดความชำนาญ ประยุกต์การพยากรณ์ให้เข้ากับสถานการณ์โลกปัจจุบัน คำพยากรณ์มักเป็นคำโบราณ คนสมัยใหม่ไม่เข้าใจ ดังนั้นผู้พยากรณ์ต้องประยุกต์คำพยากรณ์ให้เข้ากับโลกปัจจุบัน โดยปรับเข้ากับยุคปัจจุบัน หมั่นทบทวนท่องจำจนมั่นคง นักโหราศาสตร์ที่พยากรณ์แม่นยำจริง ต้องมีการฝึกจิต มีสมาธิมั่นคง เพิ่มความศักดิ์สิทธิ์ด้วย คนที่ฝึกจิต สมาธิที่มั่นคงจะอ่านค่าของดวงดาวได้ละเอียดลวกกว่าคนที่สมาธิไม่มั่นคง บางครั้งการพยากรณ์ไม่ประสบความสำเร็จจึงขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในการพยากรณ์ และการสะสมความเพียรพยายาม นักโหราศาสตร์บางคนรู้มากแต่พยากรณ์แล้วไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น การใช้อาจารย์ให้สำเร็จจึงไม่ใช่เรื่องง่ายนักในการนำไปใช้ในภาคปฏิบัติ แต่ถึงอย่างไร

นักโหราศาสตร์ก็จำเป็นต้องยึดหลักวาจาสุภาสิตเป็นกรอบแนวทางไว้ ส่วนจะทำได้มากน้อยอย่างไรก็ต้องอาศัยการฝึกฝนกันอีกทาง^{๖๐}

๒. ต้องมีจิตที่ดี กล่าวคือ จิตที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดี ใช้วิชาการของคนที่มีจิตใจดี ย่อมออกมาในทางที่เป็นกุศล ไปในทางสร้างสรรค์ด้านเดียว ไม่เกิดภัยโทษ ความผิดพลาดหรือผิดพลาดน้อยที่สุด ช่วยคนให้เป็นกุศล ทำอย่างไรจะทำให้จิตเป็นจิตที่ดี จิตที่เป็นกุศล ปราศจากกิเลสหรือมีน้อยที่สุด กระทำตนไปเพื่อความดีงาม ถูกต้อง ช่วยเหลือสังคม พยากรณ์ไปก็จะช่วยแนะในสิ่งที่ดี หรือชักจูงคนให้มาสู่แนวทางที่ถูกที่ควร ไม่ใช่ดึงให้หลงผิด หลงทาง ธรรมะเบื้องต้นที่จะทำให้การพยากรณ์เป็นไปในทิศทางวาจาสุภาสิตคือ การมีเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นต้น เพราะนักโหราศาสตร์ที่พยากรณ์ด้วยจิตที่เมตตา คนที่มารับการพยากรณ์ส่วนใหญ่มีปัญหา โทรมที่พยากรณ์นอกจากพร้อมด้วยหลักวิชาการแล้ว จิตใจดี มีเมตตา พรารถนาให้ผู้รับพยากรณ์เป็นสุข และชี้แนะแนวทางให้พ้นจากความทุกข์^{๖๑}

๓. ต้องมีหลักวิชาที่เป็นมาตรฐานถูกต้องชัดเจน กล่าวคือ มีทักษะการเรียนรู้ในการพยากรณ์ที่มีประสบการณ์มากพอสมควร และมีความรู้พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา สามารถเข้าใจและเลือกใช้คำพยากรณ์ให้เหมาะสมแต่ละบุคคลได้^{๖๒}

๔. ต้องมีความรู้ข้อมูลพื้นฐาน กล่าวคือ การรู้ข้อมูลพื้นฐาน เช่น ตอนนี้ผู้มารับบริการทำงานอะไร เหมาะสมหรือสอดคล้องกับดวงชาตาหรือไม่ เพราะงานที่ทำอยู่ตอนนี้อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่ถูกต้องเพราะวิถีชีวิตยังไม่ใช่ ควรจะเหมาะกับงานอะไร ศาสตร์ทุกศาสตร์ต้องมีข้อมูลในการคุยกัน มีการนำเสนอข้อมูล โดยเฉพาะหลักโหราศาสตร์ที่ได้จากหลักการเก็บสถิติ เพื่อให้ได้คำตอบตามที่ต้องการ โดยการอ่านดวงให้สอดคล้องกับสิ่งที่เจ้าชาตาเป็น ดวงแต่ละคนไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์สถานการณ์ของแต่ละคน^{๖๓}

สรุปได้ว่า การพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาสิตจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายทาง เช่น ต้องอาศัยการสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นของผู้มารับบริการที่มีต่อนักโหราศาสตร์ ดังนั้น วาจาที่เป็นสุภาสิตจึงเป็นช่องทางการสร้างความศรัทธาและเชื่อมั่นได้อย่างยั่งยืน และที่สำคัญเป็นโอกาสที่ดีที่นักพยากรณ์จะได้สอดแทรกหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทั้งให้กำลังใจและช่วยชี้แนะผู้มารับบริการมองเห็นทางแห่งการแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งหนทางแห่งการดับทุกข์ โดยนำหลักธรรมคำสอนไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้มากที่สุด เป็นการพยากรณ์ที่เป็นการให้ด้วยธรรม เป็นการให้ที่ประเสริฐสุด ดังพระพุทธรูปองค์ที่ว่า การให้ธรรมชนะการให้ทั้งปวง^{๖๔} การพยากรณ์ตามวาจาสุภาสิตเป็นเสมือนแสงสว่างที่ช่วยส่องนำทางชีวิตของ

^{๖๐} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณ์ ปญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ขั้นสูง) ชมรมอาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๑} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๒} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพินธุ์อักษร, สถาบันโหราศาสตร์ เชียงราย บองอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๓} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๔} คุรุรายละเอียดใน ขุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๕๔/๗๘, ขุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๓๕๔/๑๔๔.

มนุษย์ที่มีดมให้สว่างไสว เพราะวาจานั้นเข้าไปเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้มารับบริการ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เข้าใจในกฎธรรมชาติและกฎแห่งกรรม โดยมีปัญญาเป็นเครื่องดำเนินชีวิต จะทำพุดคิดอะไร ย่อมเป็นไปในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ และทำให้แสดงทัศนคติความคิดเห็นออกมาดีมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดถึงสังคมและประเทศชาติต่อไป ในสถานการณ์ของการพยากรณ์บางครั้งถึงแม้จะมีปัญหาอุปสรรคและองค์ประกอบหลายด้านก็ตาม แต่ก็ยังเชื่อมั่นว่าหลักวาจาสุภาชิตยังเป็นกรอบที่ใช้เป็นทิศทางของนักพยากรณ์ได้เป็นอย่างดี

๔.๑๐ คุณลักษณะของนักโหราศาสตร์ตามหลักวาจาสุภาชิต

ในการพยากรณ์โหราศาสตร์เมื่อนักพยากรณ์ได้ยึดหลักวาจาสุภาชิตมาเป็นกรอบหรือทิศทางในการพยากรณ์ ย่อมปรากฏบทบาทหรืออัตลักษณ์ที่สะท้อนความเป็นนักพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาชิต ซึ่งบทบาทดังกล่าวได้ถูกสะท้อนออกมาจากการสัมภาษณ์นักโหราศาสตร์ ดังต่อไปนี้

๑. **ความเป็นผู้มีศีล** กล่าวคือ ผู้พยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาชิต จะสะท้อนภาวะความเป็นผู้มีศีล^{๖๕}

๒. **ความเป็นผู้มีคุณธรรม** คือ การพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาชิต สะท้อนคุณลักษณะของผู้พยากรณ์ว่ามีคุณธรรมด้านพรหมวิหาร ๔ คือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เพราะนักโหราศาสตร์เป็นผู้ช่วยเหลือคนที่มีความทุกข์เพื่อให้เกิดปัญญา ดังนั้น ผู้พยากรณ์จึงต้องมีเมตตาอยู่ในตัว^{๖๖}

๓. **ความเป็นกัลยาณมิตร** การให้คำปรึกษาพุดจาพยากรณ์ด้วยวาจาสุภาชิต ทำให้คนมาใช้บริการเอ็นใจ อยู่เอ็นเป็นสุข เกิดแนวคิดหรือค้นพบช่องทางที่จะนำไปใช้แล้วได้เกิดประโยชน์ เพราะเป็นการพยากรณ์ที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรมที่ดี ทำให้นักโหราศาสตร์เป็นที่พึ่งของคนได้^{๖๗}

๔. **ความเป็นนักจิตวิทยา** การพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาชิต จะสะท้อนคุณลักษณะของนักจิตวิทยา เพราะต้องมีการเรียนรู้วิชาด้าน social มากขึ้น และเรียนรู้ทางด้านการใช้จิตวิทยาให้มากขึ้น เพราะการจะพยากรณ์ได้ตามคุณลักษณะของวาจาสุภาชิต ต้องเข้าใจปัญหาของคนที่มารับพยากรณ์ว่ามีปัญหา มีความทุกข์อย่างไร การใช้บทบาท การตอบให้เป็นไปตามวิชาการ ไม่ใช่เป็นเรื่องของการพึ่งพาสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ไสยศาสตร์ หรือสิ่งที่เป็นการปลอบใจโดยไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจน^{๖๘}

๕. **ความรับผิดชอบและจรรยาบรรณสูง** นักพยากรณ์ที่ยึดมั่นในหลักวาจาสุภาชิตจะเป็นผู้ที่มีลักษณะของความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน กล่าวคือ เมื่อทำนายผิดจะขอโทษทันทีขึ้นเฟสบุ๊ค ยอมรับในความผิดพลาด และขอปรับปรุงแก้ไข จะเป็นผู้ที่ยึดหลักจรรยาบรรณและ

^{๖๕} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตั้ง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๖} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณ์ ปัญญาโคม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ขั้นสูง) ชมรมอาศรม เกษฏาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๗} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๖๘} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วุฒพันธ์กุล, สถาบันโหราศาสตร์ เขียว บางบอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมมาอาชีโวที่พระพุทธเจ้าสอน เป็นผู้พยากรณ์ที่แนะนำไปในทิศทางให้คติความเชื่อมั่นในเรื่องของการกระทำ เมื่อไรก็ตามเราทำดียอมได้ดี เมื่อทำชั่วต้องได้ชั่ว^{๖๙} อ่างหลักกรรมที่สร้างกันมา ผู้มารับบริการเขาทำกรรมดีต่อกัน มีกรรมเวรต่อกัน ก็จะมาชดใช้กรรมต่อกัน วิธีดวงดาวที่ส่งอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้เพื่อสร้างเหตุใหม่ในกุศลในทางพุทธศาสนา สร้างเหตุที่เป็นกุศล จะได้ผลจากกุศลจากที่ทำ แนะนำเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี เพื่อผลในอนาคต^{๗๐}

หลักการพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาสิตมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการพยากรณ์ที่ต้องพึงเว้น การพยากรณ์ตามหลักจรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ การเป็นนักพยากรณ์ที่ดีต้องมีจรรยาบรรณของโหร ไม่ว่าจะสัมมาอาชีโวใดต้องมีจรรยาบรรณของทุกๆ อาชีพ เช่น จรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์หรือนักพยากรณ์ มีข้อห้ามไว้ ๓ เรื่อง คือ ๑. ทายสมพงศ์ผัวเมียว่าดีชั่ว ๒. ทายชีวาวิบัติตัดชันษา ๓. ทายคุณโทษทหารกทริกา ดังมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ห้ามทายสมพงศ์ผัวเมียว่าดีชั่ว กล่าวคือ การทายความสัมพันธ์ของครอบครัว ว่าดีอย่างไร เสียอย่างไร มีแนวโน้มจะหย่าร้างเลิกร่าอย่างไร ห้ามทาย ถ้าสร้างกรรมกันมาดีตามหลักพุทธศาสนา ก็จะอยู่อย่างมีความสุข แต่ถ้าทำกรรมที่เป็นเวรผูกกันมา ก็ต้องมาชดใช้ในต่อมา ในทางหลักโหราศาสตร์ก็อยู่ด้วยกับแบบหวานอมขมกลืน อึดอัด ลำบากใจ ถ้าสร้างกรรมอะไรมาที่เกี่ยวกับการผิดศีลข้อ ๓ กาเมสุมิฉฉา ก็จะมีแนวโน้มหรือโอกาสที่จะมีปัญหาเรื่องความรักเกี่ยวข้องได้ ในฐานะที่เป็นนักโหราศาสตร์จำเป็นต้องยึดจรรยาบรรณแห่งโหร คือ ไม่ไปชี้ว่าคนไหนควรอยู่ด้วยกันหรือเลิกกัน จะต้องระมัดระวังประคองว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นกรรมที่ทำร่วมกันมา จะอยู่ด้วยกันอย่างไรให้มีความสุขที่เป็นไปได้ ไม่ใช่หน้าที่นักโหราศาสตร์ว่า ดวงคู่ต้องเลิกรา

๒) ทายชีวาวิบัติตัดชันษา กล่าวคือ การทายว่าถึงชาติหรืออายุสั้น ห้ามทาย เพราะการทายแบบนี้คือการชี้หน้า ถ้าบอกว่าเจ้าของดวงชาตานั้นไม่ประสบความสำเร็จ แล้วเจ้าชะตาก็ไม่พยายามทำให้ตนเองถึงจุดๆ นั้น ฉะนั้นก็จะทายว่าโอกาสที่จะประสบความสำเร็จนั้น ควรต้องทำอย่างไร การทายตาย ก็ทายไม่ได้ เพราะทายตายเหมือนหลักจิตวิทยาบางอย่าง เหมือนบอกว่าเจ้าชาตาจะตาย คนที่ได้รับการพยากรณ์ก็จะรู้สึกหดหู่ ซึมเศร้า และเหมือนมีพลังงานบางอย่างที่ทำให้คนนั้นจะมุ่งไปสู่สิ่งนั้น แต่ให้ทายว่าเจ้าชาตาจะเสียชีวิต มีแนวโน้มจากสิ่งใดบ้าง และระมัดระวัง ไม่ได้พูดให้กลัวแต่พูดให้ระวัง

๓) ทายคุณโทษทหารกทริกา กล่าวคือ ทายว่าลูกคนนี้เกิดมาเป็นมงคลหรือลูกคนนี้เกิดมาแล้วไม่ดี จะไม่ทาย เพราะการที่ได้เกิดมาทำบุญมาร่วมกัน มันเป็นกรรมที่ทำมาร่วมกัน แต่การที่เกิดมานั้นอยู่ที่ตัวพ่อแม่ เด็กเปรียบเหมือนเป็นผ้าขาวขึ้นอยู่กับเราหล่อหลอมอะไร ถ้าหล่อหลอมคุณงามความดี ก็เป็นคนดีได้ หล่อหลอมทางไม่ดีก็เป็นคนไม่ดีได้ ผู้พยากรณ์มีหน้าที่ส่งเสริมให้

^{๖๙} สัมภาษณ์ นางพองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๐} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

พ่อแม่ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ลูกจะดีหรือไม่ดีตามหลักโหราศาสตร์ขึ้นอยู่กับวิถีดวงดาวตอนที่เด็กคนนี้เกิด แต่ขณะเดียวกัน ถ้าเราอบรมในทางที่ดีโอกาสที่จะเสียหายก็ย่อมไม่มี^{๗๑}

๖. เป็นผู้เชื่อเรื่องกรรม นักพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาชิตจะมีคุณลักษณะอย่างหนึ่ง คือ การที่ยึดมั่นต่อหลักการกระทำของตน คือ เหตุที่กระทำ เมื่อกระทำกรรมดีก็จะได้ผลในสิ่งที่ทำ จะได้รับผลที่ดีตามหลักพุทธศาสนา ทำความชั่วไว้ ก็ได้รับผลของกรรมที่ชั่ว หว่านพืชอะไร ก็ได้รับผลอย่างนั้น ปลูกลม่วง ก็จะได้ผลของมะม่วง ไม่สามารถเป็นมะละกอเป็นอะไรได้ โหราศาสตร์ก็เช่นกัน ทำกรรมอะไร ก็ได้รับสิ่งนั้น สิ่งนั้นมันคือผลวิถีดวงดาวที่ส่งผลต่อตนเอง เพราะฉะนั้นแก้กรรมไม่ได้ แต่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นได้^{๗๒}

๔.๑๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการพยากรณ์ในสังคมสมัยใหม่

เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลง และต้องเผชิญกับปัญหามากมาย ทำให้การพยากรณ์ต้องมีการปรับเปลี่ยน หรือพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เช่น การพยากรณ์ออนไลน์ หรือการพยากรณ์จากสถานการณ์บ้านเมือง เป็นต้น โดยพื้นฐานนักพยากรณ์ที่ดีต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ ไม่รีบร้อนในการพยากรณ์ เข้าใจหลักเหตุหลักผล ไม่ค่านิ่งถึงประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ไม่ทำให้ผู้พยากรณ์เดือดร้อน ด้วยกายวาจาใจ ผู้พยากรณ์ที่ให้เมตตาาก็จะได้รับเมตตากลับมา ผู้พยากรณ์ที่มีจิตใจดี มีสมาธิตั้งมั่น ทำให้พยากรณ์ได้แม่นยำและมั่นคงมากขึ้น นักโหราศาสตร์ที่มุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ยึดติดประโยชน์ จิตใจที่ยึดติดประโยชน์จะทำให้หลักพรหมวิหาร ๔ น้อยลงไป ขาดเมตตา ขาดกรุณา จะทำให้ขาดสมาธิพยากรณ์ การพยากรณ์ให้เกิดแม่นยำ ต้องมีความคิดทบทวน ผึกสมาธิ เมตตา กรุณา สังคมก็จะอบอุ่นร่มเย็น สำหรับการพยากรณ์ในสังคมปัจจุบัน นักพยากรณ์ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์พบว่า มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑) การพยากรณ์ที่มุ่งการเป็นผู้ให้มากกว่าการเป็นผู้รับ การรับกับการให้ ผู้ที่เป็นผู้ให้ จะได้รับความสุข มีจิตใจเข้มแข็ง นักโหราศาสตร์ควรประพฤติตนเป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน มุ่งการให้คือแนะนำให้ปฏิบัติตัวดีขึ้น แนะนำกรวดน้ำ สวดมนต์ ทำบุญ ทำดี เทวดาก็จะรักษา^{๗๓}

๒) รักษาจิตของตนให้แจ่มใสอยู่เสมอ คนที่มาหาผู้พยากรณ์ก็อมทุกข์ มีเรื่องทุกข์ มีเรื่องโศกเศร้า ต้องการคลายทุกข์ คลายโศกคลายตัว เป็นการสอดคล้องกับการสงเคราะห์ ช่วยเหลือทางจิตเวช เพื่อให้เกิดความสบายกาย สบายใจ เมื่อจิตใจดี เชื่อว่าสิ่งต่างๆ ภายนอกข้างร่มขึ้นไปด้วยคนจิตใจดี ประพฤติปฏิบัติดี มีแนวทางที่ถูกต้อง ก็จะอยู่เย็นเป็นสุข พึงใช้โหราศาสตร์เชิงสร้างสรรค์กับตัวเอง สังคม รอบข้าง ครอบครัว ถึงระดับใหญ่ องค์กร เรื่องดีก็ให้พยากรณ์ดี เรื่องร้าย ก็ให้ระวัง

^{๗๑} สัมภาษณ์ นางพองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๒} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระครูวิสุทธิกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตึง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

ในการพยากรณ์ ด้วยการเตือน ในการเตือนต้องอย่าให้ตกใจ คนรู้แล้วจะได้หาวิธีป้องกันแก้ไข เตือนให้รู้แล้ว เพื่อรับมือกับปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น^{๗๔}

๓) คำพยากรณ์ที่มีความละเอียด โหรรุ่นใหม่ จะโลดโผนรุนแรง ก้าวร้าว ฉาบฉวย ด้วยเหตุที่ว่า คนรุ่นใหม่อายุน้อย ประสบการณ์ก็น้อย แต่ถ้าสะสมบารมีมานาน ถึงแม้ว่าชาตินี้มีห้วงเวลาในการฝึกอบรม เชี่ยวชาญทางวิชาการและวิชาชีพ แต่มีเวลาอบรมจิตน้อย การพยากรณ์ก็จะออกมาตามพื้นฐานของจิตนั้น คนจิตดี ถูกฝึกมาดี สุขุม คัมภีร์ภาพ ก็จะพยากรณ์ในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม คนรุ่นใหม่ก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นอย่างนั้นทั้งหมด คนที่พยากรณ์ได้ถูกต้อง สุขุมก็ยังมี ต้องเปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ด้วย คนที่เคยสะสมบารมีมานาน อาจทำได้ดีกว่าคนรุ่นเก่าก็ได้ ดังเช่นท่าน โภณทัตญญะ อายุยังไม่ถึง ๒๐ ปี ถือว่าเป็นคนรุ่นใหม่ในยุคนั้น เป็นผู้มียาอายุน้อยที่สุด พยากรณ์เพียงอย่างเดียวด้วยความมั่นใจ โดยการชูนิ้วเพียงนิ้วเดียวเป็นการยืนยันการพยากรณ์ของตนเองอย่างแม่นยำ^{๗๕}

๔) ต้องมีคุณธรรมไม่เปิดเผยความลับของผู้มารับคำพยากรณ์ กล่าวคือ การพยากรณ์ต้องให้กำลังใจโดยการสอดแทรกหลักธรรม และต้องแนะนำทางเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามพื้นฐานของดวงชะตา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้การดำเนินชีวิต ไม่มีผู้ใดที่จะมีความสุขตลอดเวลา หรือมีความทุกข์ตลอดเวลา ทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งสุข และทุกข์ตรงกับหลักไตรลักษณ์ที่กล่าวถึง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทุกอย่างมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ไม่สามารถบังคับได้ เมื่อเข้าใจถึงหลักธรรมนี้แล้ว ก็ทำให้พ้นจากความทุกข์ได้อย่างแท้จริง^{๗๖}

๕) ควรมีความรู้รอบตัว ทั้งในเรื่องสังคม เศรษฐกิจ ชีวิตและแม้แต่ปัญหาสุขภาพก็ควรรู้ เนื่องจากจำเป็นในการให้คำแนะนำด้านมุมต่างๆ โดยเฉพาะชีวิตในสังคมที่มีความซับซ้อนในปัจจุบัน โหราศาสตร์ในปัจจุบันจึงไม่เพียงแค่วิชาโหราศาสตร์เท่านั้น แต่จะต้องรู้ถึงการมีชีวิตของคนยุคใหม่ด้วย เช่น วิชาจิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ การบริหาร ปัญหาสุขภาพต่างๆ การใช้ชีวิตในสังคมเป็นวิชาใช้ชีวิต เพราะนักโหราศาสตร์เป็นที่ปรึกษาในด้านการใช้ชีวิต^{๗๗}

๖) เชื่อว่ามนุษย์เป็นไปตามกรรม ต้องระวังตัวเองในการให้คำพยากรณ์ ขอให้มีสติ โดยยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า อยากรู้ทำอะไรเอง อยากรู้ดีต้องทำดี อยากรวยต้องขยัน อยากรวยก็เลือกเอาเอง ฉะนั้นใช้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ดีที่สุด^{๗๘}

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณะ ปัญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ชั้นสูง) ชมรมอาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๕} สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๖} สัมภาษณ์ ดร.กฤตติกาวัลย์ หิรัญสี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขาฉะเชิงเทรา, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๗} สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรณพันธุ์ลักษณะ, สถาบันโหราศาสตร์ เชียง บางบอน, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นางฟองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

๗) **ต้องยึดหลักจรรยาบรรณ และมองผู้รับคำพยากรณ์เหมือนเป็นญาติ** ตระหนักถึงความรู้สึกของผู้รับพยากรณ์รู้สึกอย่างไร มีศิลปะในการพยากรณ์ ในการเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้รู้สึกดีกลับไป และปรับตัว ปรับพฤติกรรมให้อยู่กับสิ่งนั้นได้ มีความสุขกับสิ่งนั้น^{๗๙}

จากการให้คำสัมภาษณ์ของโหราจารย์ ได้ให้ความสำคัญต่อหลักธรรมที่ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ของนักพยากรณ์ รวมถึงหลักธรรมที่ควรแก่การแนะนำ ให้ผู้มารับการพยากรณ์ได้นำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้หลักธรรมดังกล่าวจะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ได้ และช่วยให้การพยากรณ์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีการมุ่งแนะนำหลักพรหมวิหาร ๔ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา^{๘๐} แนะนำสอนให้เข้าใจถึงกฎแห่งกรรม ทำอย่างไรได้อย่างนั้น อยากรู้ให้ทำเอง^{๘๑} เช่น การให้สะเดาะเคราะห์แก่กรรม ถ้านักโหราศาสตร์มีคุณธรรม ก็จะบอกให้เปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ ตามหลักพุทธศาสนา คือ ทำสิ่งใดก็จะได้สิ่งนั้น การเป็นนักพยากรณ์ต้องให้คำแนะนำที่ดี และบอกสิ่งที่ควรระมัดระวังโดยมีศิลปะการพยากรณ์ ไม่ให้กลัวหรือตกใจ เพราะชีวิตคนเราไม่มีใครดีพร้อมหมด โดยหน้าที่จึงเหมือนกับการให้กำลังใจบนหลักความเป็นจริง ผู้รับพยากรณ์จะปรับตัวได้ จะอยู่ได้ด้วย การปรับตัว โดยหลักธรรมชาตินุยุตเป็นสัตว์สังคม คือ ทำสิ่งใดก็จะได้สิ่งนั้น^{๘๒}

ผู้วิจัยเห็นว่า ยังมีหลักธรรมที่เกี่ยวข้องและส่งเสริมหลักการพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาชิตีอีกหลายส่วน โดยสรุปก็คือ ลักษณะการพยากรณ์จะสะท้อนเหตุการณ์บุญกุศล สะท้อนความพยายามอธิบายเพื่อการทำให้อาจเข้าใจ เพื่อต้องการช่วยให้พ้นทุกข์ เชื่อในกรรม กฎแห่งเหตุผล คนทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่ว คนหวนใจดีเช่นโดยอ้อมได้รับผลเช่นนั้น^{๘๓} อยู่ในกรอบของศีลธรรม ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามหลักเป็นกุศลกรรม และเป็นไปตามหลักของสังคหัตถ์ ๔ ประกอบด้วย ทาน การเจรจา อ่อนหวาน การบำเพ็ญประโยชน์ การวางตนสม่ำเสมอ โดยไม่ยึดติดในผลประโยชน์ ลากสักการะเป็นใหญ่

^{๗๙} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๘๐} สัมภาษณ์ พระเอกลักษณะ ปัญญาโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ขั้นสูง) ชมรมอาศรม เจษฎาจารย์ วัดสุวรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นางพองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๘๒} สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

^{๘๓} ชู.ชา.ทุก. (ไทย) ๒๗/๑๔๔/๑๐๓.

๔.๑๒ สรุป

พระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญต่อการใช้วาจา ด้วยวาจาเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดกุศลความดีได้ ดังนั้นในการใช้วาจาทางพระพุทธศาสนาจึงมีหลักการหรือรูปแบบที่เรียกว่า หลักวาจาสุภาสิต ซึ่งเป็นลักษณะของวาจาที่มีลักษณะของคำพูดที่พูดด้วยดี เป็นคำพูดที่มีกลิ่นหอม เป็นการพูดด้วยใจจริง เป็นคำสุภาพ เป็นคำพูดที่มีประโยชน์ เป็นต้น องค์ประกอบของวาจาสุภาสิตมีองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ คำพูดที่ถูกต้องกาลเทศะ คำพูดที่เป็นความจริง คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน คำพูดที่มีประโยชน์ และ คำพูดประกอบด้วยเมตตา การพูดตามหลักการดังกล่าวข้างต้นจัดว่าเป็นวาจาที่เป็นมงคลอันสูงสุด เป็นความดีอันยอดเยี่ยม หรือเป็นความดีอันประเสริฐสุด เป็นความดีงามอันสูงสุด ที่ก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้พูดและผู้ฟังทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

เมื่อนำหลักวาจาสุภาสิตมาประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ทำให้เกิดการพยากรณ์ที่มีรูปแบบกลวิธีและอธิบายประกอบการสอนที่เป็นไปเพื่อการเห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เกิดการปลุกใจเร้าใจให้แก่วัยรุ่น เกิดกำลังใจ มีอุตสาหะแข็งขัน เกิดการเข้มแข็ง ร่าเริง เบิกบาน เป็นต้น รูปแบบการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพยากรณ์ใน ๕ ลักษณะ พบว่าปรากฏในลักษณะที่แตกต่างกันไปตามทักษะและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล กล่าวคือ การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับกาลเทศะ ได้แก่ การพยากรณ์ต้องก่อให้เกิดความสุขต่อบุคคลและสังคม การมุ่งเน้นความเหมาะสมและสอดคล้องต่อความถูกต้อง เหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคล เวลาและสถานที่ การพิจารณาผู้มารับคำพยากรณ์ว่ามีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ มีวิญญู และมีคุณวิญญูมากน้อยเพียงใด การพยากรณ์จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือสังคม การพยากรณ์จะต้องไม่เพิ่มความตึงเครียดหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงต่อชีวิตและครอบครัว การพยากรณ์ต้องเป็นไปได้ในบริบทของการนำไปปฏิบัติที่ไม่เกินวิสัยของผู้มารับพยากรณ์ การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง ได้แก่ การพยากรณ์ที่เน้นตามความเป็นจริงจากหลักวิชา การออกคำพยากรณ์ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อที่เป็นจริงในปัจจุบัน การพยากรณ์ที่เน้นพูดเรื่องกรรม อธิบายให้สอดคล้องกับหลักเหตุผล สอดคล้องกับหลักกรรมหรือวิบากของกรรม การพยากรณ์ควรสอดแทรกหลักธรรม ชี้แจงให้เห็นสังฆธรรมว่าเราหนีไม่พ้น เน้นให้เชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วอย่างใดชั่ว ทำอย่างไรก็ได้ อย่างนั้น การพยากรณ์ต้องนำเสนอส่งเสริมกำลังใจ ชี้หลักสังฆธรรม การใช้วาจาที่มีความกระฉ่างชัด มีความถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความหมายที่ชี้เฉพาะก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายให้เหมาะกับผู้ฟัง ไม่ใช่คำพูดที่ให้เกิดความสับสน การพยากรณ์ด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน ได้แก่ การพยากรณ์ที่ไม่พูดร้ายจนเสียกำลังใจ ควรแนะนำให้มีระมัดระวัง ไม่ประมาทหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คือ แนะนำให้ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา การพูดไพเราะ นุ่มนวล ชี้แนะเหตุผลทางโหราศาสตร์ การแนะนำให้ธรรมะไปปฏิบัติจึงเป็นการที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา หรือให้ผลของกรรมคลายตัว การพยากรณ์ไม่ควรพูดเสียดสี ประชดประชัน การให้คำพยากรณ์ที่เกิดจากเจตนาดี พูดแล้วเกิดการเสริมสร้างกำลังใจ ทำให้รู้สึกมีพลัง และไม่ทำให้รู้สึกได้รับความอับอาย การให้คำพยากรณ์ที่เน้นสาระและมีประโยชน์ พูดให้เหมาะสมกับความสนใจ ความรู้ และทัศนคติของผู้ฟัง การระมัดระวังการพูดที่อาจสร้างความเข้าใจผิด และทำให้เกิดความรู้สึกว่าดูถูกเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ วาจางาม อ่อนหวาน ทำให้เกิดผลดี

แก่ตนเองและผู้อื่น การพยากรณ์เพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข ได้แก่ การพยากรณ์ที่มุ่งประโยชน์สุขต่อผู้มารับบริการ แนะนำให้เกิดการเตรียมตัวเตรียมใจกับเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้เกิดการป้องกันแก้ไขและลดโอกาสความล้มเหลว การหาคำพูดที่เหมาะสม ทำให้เขามีความเชื่ออย่างถูกต้องในเรื่องของกรรม มี หิริ โอตตัปปะ มีความเกรงกลัวและละอายต่อบาปกรรม การพยากรณ์ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองต่อครอบครัว ต่อสังคม การเน้นผลการพยากรณ์ต้องก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้จักตัวตนของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น และการพยากรณ์ที่ประกอบด้วยเมตตา ได้แก่ นักพยากรณ์ต้องมีเมตตาจิต มีกุศลโลบายให้คนที่มีความทุกข์หันเข้าหาธรรมะ ควรแนะนำสั่งสอนให้รู้จักการรักษาศีล ปฏิบัติธรรม ผู้พยากรณ์ต้องยึดหลักพรหมวิหาร ๔ แนะนำด้วยเมตตา มีความรักและสงสาร ต้องแนะนำชี้ประโยชน์ให้เขาพ้นจากวิบากกรรม คือ หาทางช่วยแนะนำให้เขาพ้นจากความทุกข์

การพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาสิตเป็นหลักการที่จะทำให้การพยากรณ์เป็นไปเพื่อการสร้างประโยชน์สุขต่อบุคคลและสังคม ที่สำคัญจะทำให้การทำหน้าที่ของนักโหราศาสตร์อยู่ในทิศทางพยากรณ์ที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ทำให้ภาพลักษณ์และการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์มีความน่าเชื่อถือหรือมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาแนวคิดทฤษฎีการใช้วาจาสุภาสิตเพื่อการพยากรณ์ว่ามีหลักการและรูปแบบแนวทางอย่างไร จะมีเงื่อนไขและส่งผลกระทบต่อลักษณะการพยากรณ์ที่ผ่านมาอย่างไร สังคมจะได้ประโยชน์สุขมากน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์และนำหลักวาจาสุภาสิตมาเป็นกรอบในการประยุกต์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงวางวัตถุประสงค์ของการศึกษาไว้ ๓ ประเด็น คือ

๑. เพื่อศึกษาแนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย
๒. เพื่อศึกษาหลักวาจาสุภาสิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๓. เพื่อประยุกต์ใช้หลักวาจาสุภาสิตในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ แนวทางการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การทำนายและการพยากรณ์โชคชะตาของมนุษย์โดยอาศัยโหราศาสตร์นั้นเป็นการอาศัยตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ เป็นเครื่องชี้และอธิบายอำนาจและอิทธิพลของดวงดาว กล่าวคือ โหราศาสตร์คือ ศาสตร์แห่งการพยากรณ์ด้วยการศึกษาอิทธิพลการเคลื่อนที่ของโลก ดวงดาว ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ตามหลักดาราศาสตร์ที่มีผลต่อทุกสรรพสิ่งในโลก จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นหนึ่งในวิชาที่ว่าด้วยการทำนายโชคชะตา เพื่อทำนายอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นกับบุคคล สังคม โดยใช้ดวงดาว ผลกรรมต่างๆ ของมนุษย์มาเป็นปัจจัยในการกำหนดและเป็นวิชาการที่ใช้การคำนวณตัวเลข บันทึกรวบรวมไว้เป็นสถิตินำมาเป็นข้อมูล รวมทั้งการคิดและค้นคว้าถึงเหตุและผล โดยเรียนรู้อย่างซัดแจ้งในโหราศาสตร์และดาราศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์ต่อเนืองกัน โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความเป็นมายาวนานทั้งทางตะวันตก และทางตะวันออก โดยมีองค์ประกอบของการพยากรณ์ ๓ ระดับ คือ ภาคคำนวณ เป็นเรื่องของการคำนวณตัวเลข การนับตัวเลขและกฎเกณฑ์ในเรื่องของการหาตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ ภาคพยากรณ์ เป็นเรื่องของการพิจารณาผสมผสานกฎเกณฑ์ ตีความและขยายความ และ ภาคพิธี เป็นการนำพิธีหิ้งของพราหมณ์กับพุทธศาสนา มาประกอบกัน ที่เรียกว่าการสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้เกิดศรัทธากับผู้ที่ใช้บริการ

ลักษณะของการพยากรณ์ โดยทั่วไปมีลักษณะการพยากรณ์ในหลายประเด็นกล่าวคือ การพยากรณ์ชาตาบุคคล การพยากรณ์ชาตาบ้านเมือง การพยากรณ์การแพทย์ การพยากรณ์ธรรมชาติ หรืออุตุนิยมโหราศาสตร์ การพยากรณ์การเกษตร การพยากรณ์การคลัง การพยากรณ์การให้ฤกษ์ โดยหลักใหญ่จะพยากรณ์เกี่ยวกับवासนา ชีวิตสมรสและคู่ครอง และการพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับवासนา ในการพยากรณ์ดังกล่าวโหราจารย์จะมีวิธีการพยากรณ์ ๒ ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

การอุปมา (Analogy) และ การอนุมาน (Reference) ทั้งนี้หลักการพื้นฐานของการพยากรณ์ ผู้ที่ศึกษาโหราศาสตร์ควรรอบรู้ในศาสตร์แขนงอื่นๆ เพราะโหราศาสตร์เป็นวิชาที่จัดเป็นสรรพศาสตร์ ประกอบด้วย ดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ อุทกศาสตร์ ฯลฯ ควรมีความเข้าใจในเรื่องของจักรวาล ทั้งในเชิงพระพุทธศาสนา และวิทยาศาสตร์ อย่างเป็นหลักการของเหตุและผล อันจะแสดงออกมาในด้านการให้คำพยากรณ์ ที่ผู้ศึกษาโหราศาสตร์ต้องรอบคอบในการวิเคราะห์ ต้องรับผิดชอบในคำพูดของตนเอง การพยากรณ์จะต้องพยากรณ์ที่อยู่บนพื้นฐานของหลักความจริงเสมอ คุณธรรมที่เป็นตัวตนของนักโหราศาสตร์จะช่วยให้ผู้มารับบริการเข้าใจในหลักของความเป็นจริงตามธรรมชาติ และเชื่อในผลจากการกระทำมากขึ้น

ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ มีหลักที่เรียกว่าจรรยาบรรณ คุณธรรม จริยธรรมของนักโหราศาสตร์ที่ต้องพึงปฏิบัติ คือ ต้องรักษาความลับ ต้อนรับด้วยไมตรีจิต ไม่ใช่คำหยาบคาย มีมารยาทอันดีงาม ทำนายดวงชะตา จะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เที่ยงธรรมในการดู โดยไม่มีอคติ เป็นต้น และมารยาทพื้นฐานที่ปฏิบัติ คือ การไม่ควรพยากรณ์ดวงที่ไม่รู้ที่มา การพยากรณ์ควรชี้ข้อเท็จจริงและปัญหาให้ผู้มาเข้าใจ เพื่อให้เกิดสติปัญญาที่จะต่อสู้กับปัญหา ไม่ควรพยากรณ์เรื่องที่เป็นปมด้อย หรือไปซ้ำเติมความล้มเหลวของผู้มาให้พยากรณ์ ระมัดระวังอย่าไปก้าวล่วงถึงเรื่องส่วนตัวเกินความจำเป็น ไม่โอ้อวดความสามารถของตนเอง ห้ามพยากรณ์ความสัมพันธ์ของผู้ที่เป็นสามี ภรรยา หรือผู้ที่แต่งงานกัน ห้ามพยากรณ์ความเป็น ความตาย ห้ามพยากรณ์ บุตรธิดาว่าจะพึงได้หรือไม่ บุตรคนไหนที่ดีกว่ากัน

กล่าวโดยรวม การพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ได้ส่งผลต่อบุคคลและสังคมที่หาคำตอบ และหาทิศทางในการดำเนินชีวิต ส่งผลด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมและการเมือง นักโหราศาสตร์เป็นผู้ที่มีบทบาทต่อสังคมมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพยากรณ์จึงควรต้องมีรูปแบบและแนวทางที่ได้มาตรฐาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุข

ประเด็นที่ ๒ หลักวาจาสุภาษิตในพระพุทธศาสนาเถรวาท

จากการศึกษาวิจัยพบว่า วาจาสุภาษิตในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง วาจาสุภาษิตที่เป็นมงคลอันสูงสุด วาจาที่พูดแล้ว จะไม่มีโทษ และผู้รู้ทั้งหลายไม่ติเตียน เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่สะท้อนคติสอนใจ เป็นการพูดที่พูดหรือเปล่งเป็นเสียงทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อความได้ ไม่มีโทษ สบายหู ผ่องด้วยคติ เป็นถ้อยคำนำออกจากทุกข์ เป็นวจีสัจจิต ทำให้ได้รับประโยชน์ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยสรุปก็คือ คำพูดที่เว้นจากวจีสัจจิต ๔ คือ พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ ประกอบด้วยวจีสัจจิต ๔ คือ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ลักษณะของวาจาสุภาษิตมี ๖ ลักษณะ คือ เป็นคำพูดที่พูดด้วยดี เป็นคำพูดที่มีกลิ่นหอม เป็นวาจาจริง เป็นการพูดด้วยใจจริง เป็นคำสุภาพ เป็นคำพูดที่มีประโยชน์ ตามหลักที่ปรากฏในหลักโอวาทปาฏิโมกข์ที่ว่า “อนุปวาโท” แปลว่า การไม่ว่าร้ายผู้อื่น และในอรรถกถาจารย์ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า “ไม่ชักชวนผู้อื่นให้ว่าร้ายด้วย” เป็นการใช้วาจาที่เกี่ยวกับการให้ระลึกถึงกันหรือเพื่อการอยู่ร่วมกันได้ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

โดยหลักใหญ่ใจความหลักกว่าจาสุภาชิตมีองค์ประกอบ ๕ ประการตามหลักกว่าจาสูตร คือ

๑. กาเลน ภาสิตา คำพูดที่ถูกกาลเทศะ กาลวาที
๒. สจจา ภาสิตา คำพูดที่เป็นความจริง สัจวาที
๓. สนหา ภาสิตา คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน สันหาวาที
๔. อตถสยหิตา ภาสิตา คำพูดที่มีประโยชน์ อตถสันหาวาที
๕. เมตตจิตเตน ภาสิตา คำพูดประกอบด้วยเมตตา เมตตาวาที

วาจาสุภาชิตในแต่ละองค์ประกอบทั้ง ๕ นี้ มีเนื้อหารายละเอียดที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

๑. กาเลน ภาสิตา พุดถูกกาล หมายถึง การพูดอยู่ในลักษณะของ “ความเหมาะสม” คือ พูดในสถานที่ที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ในปริมาณที่เหมาะสม โดยความเหมาะสมจะมีมากขึ้นขึ้นอยู่กับเรื่องที่พูด เวลาที่เหมาะสมดังกล่าว ไม่ควรพูดจนเกินกาล ไม่ควรนิ่งเสมอไป เมื่อถึงเวลา ก็ควรพูดพอประมาณ ไม่พ่นเผื่อ นอกจากนี้ การพูดถูกกาล ยังหมายรวมถึง ความเหมาะสมหรือจังหวะ

๒. สจจา ภาสิตา พุดคำจริง อยู่ในลักษณะของการพูดคำจริงหรือวาจาจริง เรื่องคำพูดนั้น คำพูดที่ถือว่าดีและถูกต้อง จะต้องมีความจริงเป็นหลักเสมอไป คำพูดสัตย์จริงไม่กลิ้งกลอก การพูดที่ไม่ปิดเบือนความจริง

๓. สนหา ภาสิตา พุดคำอ่อนหวาน ลักษณะของคำพูดที่ทำให้คุณแต่ส่วนเดียว บุคคลควรเปล่งถ้อยคำอ่อนหวาน มีประโยชน์เท่านั้น เป็นคำพูดด้วยภาษาที่สุภาพ ไพเราะ ไม่หยาบคาย เป็นคำพูดที่ผู้ฟังน่ายินดี ชื่นชอบ ทั้งทำให้ใจผู้พูดสงบ เป็นการพัฒนาสุภาพจิตให้ดีขึ้น

๔. อตถสยหิตา ภาสิตา คำพูดประกอบด้วยประโยชน์ คำพูดที่พูดแล้วผู้ฟังย่อมได้รับประโยชน์ และทำให้ผู้พูดปรารถนาประสบผลสำเร็จได้ วาจาที่พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลดีทั้งแก่ผู้พูดและผู้ฟัง เป็นวาจาที่ควรแก่การฟัง หรือเป็นวาจาที่ควรพูดดีกว่าไม่พูด แต่ถ้าวาจานั้นจริงและเป็นวาจาสุภาพ แต่ถ้าพูดแล้วไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไร กลับจะทำให้เกิดโทษ ก็ไม่ควรพูด

๕. เมตตจิตเตน ภาสิตา พุดด้วยเมตตาจิต การพูดด้วยจิตที่ดี พูดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความจริงใจต่อผู้ฟัง ปรารถนาให้ผู้ฟังพ้นจากความทุกข์ โดยขึ้นอยู่กับ “เจตนา” เป็นสำคัญเพราะเจตนาเป็นตัวนำ บังชี้ถึงลักษณะของวาจาที่มีเมตตา ความมีไมตรี ความปรารถนาดี ความอยากให้ผู้ฟังมีความสุข และประสบความสำเร็จในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์

การใช้วาจาในการพูดคุยที่ถูกกาลเทศะ คำพูดที่เป็นความจริง คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน คำพูดที่มีประโยชน์ และคำพูดประกอบด้วยเมตตา ประโยชน์ของวาจาสุภาชิตเป็นการกล่าววาจาที่ไม่เป็นเหตุทำตนให้เดือดร้อน และไม่เบียดเบียนผู้อื่น และการใช้วาจาสุภาชิตได้ก่อให้เกิดความกระจ่างชัดของวาจา ทำให้ผู้ฟังมองเห็นภาพ เป็นการย้ำจุดเด่นของคำพูดที่เห็นว่าสำคัญและมีประโยชน์ สร้างความเหมาะสมกับความสนใจ ความรู้ และทัศนคติต่อผู้ฟัง ดังจะเห็นได้จากวิธีการใช้วาจาสุภาชิตของพระพุทธเจ้าที่ทรงนำวิธีการเทศนาด้วยวาจาเพื่อให้บุคคลเข้าใจในชีวิตมากขึ้น กล่าวคือ พระองค์ทรงใช้วาจาเพื่อการสอนมีหลายแบบ ได้แก่ **แบบสากัจฉา** หรือสนทนาโดยพระพุทธเจ้ามักจะทรงเป็นฝ่ายถามนำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจธรรม และความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุด แบบบรรยาย วิธีสอนแบบนี้จะทรงใช้ในที่ประชุมใหญ่ ในการแสดงธรรมประจำวัน ซึ่งมีประชาชนหรือ

พระสงฆ์จำนวนมาก แบบวางกฎข้อบังคับ และแบบตอบปัญหา วิธีสอนแบบนี้จะทรงใช้กับผู้ที่มิใช่ข้อสงสัยในข้อธรรมต่างๆ ลักษณะการตอบเป็น ๔ อย่าง คือ เอ็กซพยากรณียปัญหา คือ ปัญหาที่ฟังตอบตรงไปตรงมา ตายตัว ปฏิปุจฉาพยากรณียปัญหา คือ ปัญหาที่ฟังย้อนถามแล้วจึงแก้ วิทซ์พยากรณียปัญหา คือ ปัญหาที่จะต้องแยกความตอบ และรูปนียปัญหา ปัญหาที่ฟังแล้วยังเสีย ไม่พยากรณ์ เช่น ปัญหาที่ถามเรื่องสัตว์ตายแล้วเกิดอีกหรือไม่เกิดอีก

วาจาสุภาสิตเป็นเครื่องที่จะสร้างประโยชน์สุข ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม กล่าวคือ ทำให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมได้ เกิดการพัฒนาตน สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย อยู่เย็นเป็นสุข ทำให้คนในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้นทั้งในระดับครอบครัวสังคม และประเทศชาติ

ประเด็นที่ ๓ ประยุกต์ใช้หลักวาจาสุภาสิตในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การพยากรณ์ส่วนใหญ่มาจากการทำนายไม่แม่นยำ การพูดจาหลอกลวง ไม่มีคุณธรรม การพูดจาโน้มน้ำวให้ทำพิธีกรรมต่างๆ การทำนายโดยไม่มีความรู้จริง การคุยโวโอ้อวดตนเอง การใช้วาจาไม่สุภาพ การทำนายโดยใช้หลักไม่ตรงกัน การพยากรณ์ที่มุ่งหวังประโยชน์ตนมากกว่าการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น จากลักษณะปัญหาของนักโหราศาสตร์ดังกล่าวที่เกิดจากการพยากรณ์ ทำให้ส่งผลต่อจิตใจของผู้มารับบริการโดยตรง ทั้งยังก่อให้เกิดผลเสียในการดำเนินชีวิตโดยรวม ทำให้คุณค่าของนักโหราศาสตร์เป็นไปในเชิงลบ ดังนั้นนักโหราศาสตร์จึงเห็นตรงกันว่า หลักวาจาสุภาสิตมีความสำคัญและมีคุณค่าที่นักโหราศาสตร์ควรนำไปเป็นกรอบหรือทิศทางในการพยากรณ์ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการพยากรณ์ โหราจารย์หลายท่านได้เสนอหลักการ รูปแบบและแนวทางปฏิบัติสำหรับการนำวาจาสุภาสิตมาใช้ในการพยากรณ์ ดังต่อไปนี้

๑. การพยากรณ์ที่สอดคล้องกับกาลเทศะ หมายถึง การพูดคำนึงในเรื่องความเหมาะสมต่อเหตุผล ตัวตน บุคคลในขณะพูด เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ พบว่ามีรูปแบบการพยากรณ์ คือ การพยากรณ์ต้องก่อให้เกิดความสุขต่อบุคคลและสังคม การมุ่งเน้นความเหมาะสมและสอดคล้องต่อความถูกต้อง เหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคล เวลาและสถานที่ การพิจารณาผู้มารับคำพยากรณ์ว่ามีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ มีวิญญูติ และคุณวิญญูติมากน้อยเพียงใด การพยากรณ์จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อบุคคลหรือสังคม การพยากรณ์จะต้องไม่เพิ่มความตึงเครียดหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงต่อชีวิตและครอบครัว การพยากรณ์ต้องเป็นไปในบริบทของการนำไปปฏิบัติที่ไม่เกินวิสัยของผู้มารับพยากรณ์ ผู้พยากรณ์ต้องพยายามพยากรณ์ให้มีความถูกต้องชัดเจนเหมาะสมกับเหตุการณ์ บุคคล เวลาและสถานที่ ควรพิจารณาให้ดีว่าผู้มารับคำพยากรณ์มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจมากน้อยเพียงใด มีมารับบริการมีวิญญูติ คุณวิญญูติมากน้อยเพียงใด มองให้เห็นว่าเมื่อพยากรณ์แล้วจะมีผลกระทบต่อผู้มารับบริการมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคคลหรือสังคมอย่างไร จะเพิ่มความตึงเครียดหรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงชีวิตและครอบครัวอย่างไร ผู้พยากรณ์ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในบริบทของการปฏิบัติหรือของผู้มารับบริการ

๒. การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง หมายถึง ลักษณะของการพยากรณ์ที่ยึดมั่นในหลักความจริง คำจริงหรือวาจาจริง ยึดการพยากรณ์ที่ถือว่าดีและถูกต้อง เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ใน

การพยากรณ์ พบว่ามีรูปแบบการพยากรณ์ คือ การพยากรณ์บนพื้นฐานของความจริง ได้แก่ การพยากรณ์ที่เน้นตามความเป็นจริงจากทฤษฎีตำราคัมภีร์ที่เรียนมา การออกคำพยากรณ์ที่สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อที่เป็นจริงในปัจจุบัน การพยากรณ์ที่เน้นพูดเรื่องกรรม อธิบายให้สอดคล้องกับหลักเหตุผล สอดคล้องกับหลักกรรมหรือวิบากของกรรม การพยากรณ์ควรสอดแทรกหลักกรรม ชี้แจงให้เห็นสังขรณ์ว่าเราหนีไม่พ้น เน้นให้เชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำอย่างไรก็ได้ อย่างนั้น การพยากรณ์ต้องนำเสนอส่งเสริมกำลังใจ ชี้หลักสังขรณ์ การใช้วาจาที่มีความกระฉ่างชัด มีความถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความหมายที่ชี้เฉพาะก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายให้เหมาะกับผู้ฟัง ไม่ใช่คำพูดที่ให้เกิดความสับสน ความจริงมี ๒ มิติ คือ การออกคำพยากรณ์เน้นตามความเป็นจริงจากทฤษฎีตำราคัมภีร์ที่เรียนมา และจริงต่อสภาพสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อที่เป็นจริงในปัจจุบัน อธิบายให้สอดคล้องกับหลักเหตุผล สอดคล้องกับหลักกรรมหรือวิบากของกรรม ต้องพยากรณ์สอดแทรกหลักกรรม

๓. การพยากรณ์ด้วยวาจาไพเราะอ่อนหวาน คือ ลักษณะของคำพูดที่ให้คนแต่ส่วนเดียว บุคคลควรเปล่งถ้อยคำอ่อนหวาน มีประโยชน์เท่านั้น เป็นคำพูดด้วยภาษาที่สุภาพ ไพเราะ ไม่หยาบคาย เป็นคำพูดที่ผู้ฟังนำยินดี ชื่นชอบ เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ พบว่ามีรูปแบบการพยากรณ์ คือ การพยากรณ์ที่ไม่พูดร้ายจนเสียกำลังใจ ควรแนะให้ระมัดระวัง ไม่ประมาทหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คือ แนะนำให้ทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา การพูดไพเราะ นุ่มนวล ชี้แนะเหตุผลทางโหราศาสตร์ การแนะให้ธรรมะไปปฏิบัติจึงเป็นการที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา หรือให้ผลของกรรมคลายตัว การพยากรณ์ไม่ควรพูดเสแสร้ง ประชดประชัน การให้คำพยากรณ์ที่เกิดจากเจตนาดี พูดแล้วเกิดการเสริมสร้างกำลังใจ ทำให้รู้สึกมีพลัง และไม่ทำให้รู้สึกได้รับความอับอาย ไม่ควรพูดเสแสร้ง ประชดประชัน

๔. การพยากรณ์เพื่อการเสริมสร้างประโยชน์สุข คือ คำพูดที่พูดแล้วผู้ฟังย่อมได้รับประโยชน์ และทำให้ผู้พูดปรารถนาประสบผลสำเร็จได้ เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ พบว่ามีรูปแบบการพยากรณ์ คือ การรักษาผลประโยชน์ผู้มารับบริการ การพยากรณ์ต้องมุ่งสู่การเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจในการรับมือกับอนาคต สิ่งที่ไม่ดีก็จะได้เตรียมพร้อมในการป้องกันแก้ไขและลดโอกาสความล้มเหลวอันไม่พึงประสงค์ สิ่งที่ดีจะได้ช่วยเพิ่มโอกาสให้สำเร็จ และเป็นการเน้นให้ผู้มารับบริการได้มีความเข้าใจในวิชาโหราศาสตร์อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักกรรมในพุทธศาสนา คือ มีความเชื่อในเหตุ และปัจจัยของการเกิดขึ้นของเรื่องราว มีความเข้าใจในเรื่องของกรรม คือ เจตนาอันประกอบด้วยกุศล หรืออกุศล ชี้ให้เห็นประโยชน์สุขทั้งในชาตินี้และชาติหน้า โดยคำนึงถึงสภาพผู้มารับบริการ และควรระมัดระวังในการพยากรณ์ที่เป็นการเพิ่มความทุกข์ ตอกย้ำสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ให้เลวร้ายไปกว่าเดิม

๕. การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยเมตตา หมายถึง การพูดด้วยจิตที่ดี พูดด้วยจิตใจที่มีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความจริงใจต่อผู้ฟัง ปรารถนาให้ผู้ฟังพ้นจากความทุกข์ เป็นลักษณะของวาจาที่มีเมตตา ความปรารถนาดี อยากให้คนฟังมีความสุข มีความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป และประสบความสำเร็จ ความมีเมตรี ความปรารถนาดี ความอยากให้ผู้ฟังมีความสุข และประสบความสำเร็จในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพยากรณ์ พบว่ามีรูปแบบการพยากรณ์ คือ นักพยากรณ์ต้องมีเมตตาจิต มีกุศโลบายให้คนที่มีความทุกข์หันเข้าหาธรรมะ ควรแนะนำสั่งสอนให้

รู้จักการรักษาศิลปะ ปฏิบัติ ผู้พยากรณ์ต้องยึดหลักพรหมวิหาร ๔ แนะนำด้วยเมตตา มีความรักและสงสาร ต้องแนะนำข้อประโยชน์ให้เขาพ้นจากวิบากกรรม คือ หาทางช่วยแนะนำให้เขาพ้นจากความทุกข์ ทั้งนี้การใช้วาจาสุภาพดีให้ประสบความสำเร็จของผู้พยากรณ์จะต้องอาศัยทักษะความชำนาญ เป็นผู้มึนจิตที่ดี ต้องมีหลักวิชาที่เป็นมาตรฐานถูกต้องชัดเจน ต้องมีความรู้ข้อมูลพื้นฐานเป็นต้น เมื่อนักพยากรณ์ได้ยึดหลักวาจาสุภาพดีเป็นกรอบในการพยากรณ์ ตามข้อเสนอวิธีการรูปแบบการนำไปปฏิบัติจะทำให้การพยากรณ์เป็นไปเพื่อการเสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุข และทำให้บทบาทหน้าที่ของนักพยากรณ์มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาวิจัย “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ผู้วิจัยพบว่า แนวคิดและหลักการดังกล่าว เป็นกรอบหรือทิศทางของการพยากรณ์ที่สร้างประโยชน์ รองรับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และต้องเผชิญกับปัญหามากมาย เป็นการพัฒนาวีธีการพยากรณ์สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เพราะส่วนหนึ่งได้สะท้อนภาวะการพยากรณ์ที่ผู้พยากรณ์ที่มีจิตเจตน์ มีสมาธิตั้งมั่น ทำให้พยากรณ์ได้แม่นยำและมั่นคงมากขึ้น ดังนั้น การพยากรณ์ตามหลักวาจาสุภาพดีจัดได้ว่าเป็นหลักการที่ช่วยรักษาคัมภีร์ของคน สังคมหรือชุมชนให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข จึงเป็นหลักการที่น่าศึกษาและควรแก่การนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมปัจจุบัน กล่าวคือ

๑. การพยากรณ์ที่มุ่งการเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ คือ การพยากรณ์ที่ตั้งใจว่าเป็นผู้ให้ มุ่งการให้คือแนะนำให้ปฏิบัติตัวดีขึ้น เป็นผู้มึนจิตแจ่มใสอยู่เสมอ เป็นการทำหน้าที่สงเคราะห์ช่วยเหลือทางจิตเวช เพื่อให้เกิดความสบายกาย สบายใจ เมื่อจิตเจตน์ เชื่อว่าสิ่งต่างๆ ภายนอกข้างจะชุ่มชื้นไปด้วย เรื่องดีก็ให้พยากรณ์ดี เรื่องร้าย ก็ให้ระวังในการพยากรณ์ ด้วยการเตือน ในการเตือนต้องอย่าให้ตกใจ คนรู้แล้วจะได้หาวิธีป้องกันแก้ไข เตือนให้รู้แล้ว เพื่อรับมือกับปัญหาต่างๆ

๒. คำพยากรณ์ที่มีความละเอียด การพยากรณ์ต้องใช้เวลาเพื่อหาประสบการณ์ หรือสะสมบารมี มีความสุขุมรอบคอบ ละเอียดในการพยากรณ์ในทางที่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม

๓. ต้องมีคุณธรรม การพยากรณ์ต้องให้กำลังใจโดยการสอดแทรกหลักธรรม และต้องแนะนำทางเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามพื้นฐานของดวงชาตา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้การดำเนินชีวิต ผู้พยากรณ์เมื่อจะแนะนำให้ผู้อื่นมีคุณธรรม ตนเองก็ควรที่จะต้องปฏิบัติอยู่ในศีล ในธรรมด้วย การแนะนำจึงจะทรงคุณค่าและมีพลัง

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ผู้วิจัยพบว่าสังคมปัจจุบันมีหลายสิ่งที่ทำนายต่อการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ประเพณี หรือกระแสเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นต้น ซึ่งนักโหราศาสตร์จะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้รอบด้านและเท่าทัน ตลอดถึงการศึกษาหลักธรรมะที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้มารับบริการให้นำไปปฏิบัติตามความเหมาะสมกับอภิปรัชญา และผู้พยากรณ์จะต้องยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณไม่ตกอยู่ในกระแสกิเลส ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอประเด็นปัญหาเอาไว้ เพื่อให้ผู้ใดศึกษาได้ทำการค้นคว้าวิจัยในโอกาสต่อไป ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการพยากรณ์บนสื่อออนไลน์ของนักโหราศาสตร์เพื่อการส่งเสริมสังคมสันติสุข
๒. ศึกษาวิเคราะห์หลักกรรมทางพระพุทธศาสนากับพิธีกรรมทางโหราศาสตร์
๓. ศึกษาเปรียบเทียบหลักจริตในทางพระพุทธศาสนากับลักษณะนิสัยเจ้าของดวงชะตาในทางโหราศาสตร์

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ :

(๑) หนังสือ:

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

เชียร บางบอน. เทคนิคการพยากรณ์ ฉบับประสบการณ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์กรุงธน
พัฒนา จำกัด, ๒๕๓๘.

_____. เอกสารประกอบการเรียน. วิชาโหราศาสตร์ไทย. (ม.ป.ป.).

ญาณ. ญาณโหราศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ศิราศรมการพิมพ์, ๒๕๑๔.

ดำเนิน การเด่น และ เสถียรพงษ์ วรรณปก. พจนานุกรมไทยอังกฤษ ฉบับปรับปรุงใหม่ ๒๕๔๒.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๓.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. ปรัชญา ๒๐๑ พุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอ เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์ ๒๕๓๘.
เทพย์ สาริกบุตร. แนวการอบรมวิชาโหราศาสตร์ไทย. กรุงเทพมหานคร: หอมกฤษราชวิทยาลัย,
๒๕๑๑.

_____. โหราศาสตร์ปริทรรศน์ จันทรวิวินิจฉัย ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร:
อุตสาหกรรมการพิมพ์, ๒๕๑๓.

_____. โหราศาสตร์ปริทรรศน์ ภาค ๒ ครหวินิจฉัย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนการพิมพ์,
๒๕๑๑.

บริรักษ์ เวชการ. หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของการศึกษา
โหราศาสตร์ มรดกแห่งไทรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มิตร
สยามการพิมพ์, ๒๕๓๕.

ประพันธ์ เตชะกุล. ดาราศาสตร์และอวกาศ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๓.

ปาริชาติ สุวรรณบุบผา. คู่มือการจัดกระบวนการสถานเสวนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์,
๒๕๕๓.

_____. สถานเสวนาสนใจสู่ใจ. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ควอลิตี้ อาร์ท,
๒๕๕๒.

ปิ่น มุทุกันต์. แนวสอนธรรมะตามหลักสูตรนักรรรมตรี. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). **ศาสนากับสันติภาพ**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แปดสิบเจ็ด จำกัด, ๒๕๔๗.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). **ศัพทวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ เลียงเชียง, ๒๕๕๐.

พระโมคคัลลานเถระ. **คัมภีร์อภิธานวรรณนา**. พระมหาสมปอง มุทีโต แปลและเรียบเรียง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๗.

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) **คำสอนในพระพุทธศาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๓.

_____ . **มงคลชีวิต หลักปฏิบัติมงคล ๓๘ ประการของคนดี**.

กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๔๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท สี่ต่อวัน จำกัด, ๒๕๔๕.

_____ . **พุทธวิธีในการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอเอ็นจี

การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๒.

_____ . **การสื่อสารเพื่อเข้าถึงสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๙.

พระธรรมโมลี สมศักดิ์ อุปสโม. **งานวิจัยการศึกษาเชิงวิเคราะห์ พระคาถาธรรมบท**.

พระพรหมคุณาภรณ์. ป.อ.ปยุตโต. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔.

กรุงเทพมหานคร: ธนธัชการพิมพ์, ๒๕๕๓.

พระยาปริวรรตเวชการ. **หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของ**

การศึกษาโหราศาสตร์ มรดกแห่งโหราศาสตร์ สมาคมโหราแห่งประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: มิตรสยามการพิมพ์, ๒๕๓๕.

พระสัทธัมมโชติกะ (ธัมมะจริยะ). **ปรมัตถโชติกะ. ปริเฉทที่ ๑-๒-๖. จุฬอาภรณ์มิกะตรี**. พิมพ์ครั้งที่

๙. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พันเอกพิเศษ เอื้อน มนเทียรทอง. **พระคัมภีร์โหราศาสตร์ศิลปาคม**. กรุงเทพมหานคร: ดวงดีการ

พิมพ์, ๒๕๒๖.

พลตรีประยูร พลอารีย์. **เอกสารประกอบการเรียน อารัมภบทโหราศาสตร์**. (ม.ป.ป.).

_____ . **เอกสารประกอบการเรียน คัมภีร์สูตรพระเคราะห์สนธิ**. (ม.ป.ป.)

ภิญโญ พงศ์เจริญ, ฟองสนาน จามรจันทร์. **ดวงเมืองดวงคน ๒๕๕๙**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ.

พี.กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๙.

ยอดธง ทับทิวไม้. **โหราศาสตร์ เศรษฐกิจและการเมือง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดลฟี, ๒๕๓๗.

ร้อยเอก ดร.จิตรจำนง สุภาพ. **กัลป์ยามวาทะ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทโอเรียนเต็ลแอนด์

เวอร์ไทซ์แอนด์มิดีเดีย จำกัด, ๒๕๓๓.

ระวี ภาวิไล. **ชีวิตดีงาม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ, ๒๕๓๗.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๖.

ศ.ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัตตา. **วรรณคดีพุทธศาสนาพากย์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
พลีพับลิชชิ่ง, ๒๕๔๕.

สนิท ศรีสำแดง. **ปรัชญาเถรวาท**. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์, ๒๕๔๘.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พิมพ์ ธรรมโร. **มงคลยอตชีวิต ฉบับสมบูรณ์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ธรรมสภา, ๒๕๒๘.

_____. **บทสร้างนิสัยแบบอย่าง**. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส. **พระปฐมสมโพธิกถา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
เสียงเสียงจงเจริญ, ๒๕๑๙.

สิงโต สุริยาอารักษ์. **โหราศาสตร์ไทยเดิม**. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๒.

หลวงวิสาสดรุณกร อ้น สาริกบุตร. **คัมภีร์โหราศาสตร์ไทยมาตรฐาน ฉบับสมบูรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๔๐.

องค์การค้ำของคุรุสภา. **พจนานุกรมนักเรียน ฉบับเพิ่มคำศัพท์ปรับปรุงใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๓.

อุระคินทร์ วิริยะบูรณะ. **คัมภีร์พรหมชาติ ฉบับหลวง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ส.ธรรมภักดี,
๒๕๑๑.

(๒) วิทยานิพนธ์:

กฤติกาวัลย์ หิรัญสี. “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
และวิชาโหราศาสตร์ไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

เกรียงไกร กันยะ. “การจัดทำจรรยาบรรณของนักโหราศาสตร์ในสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.

ณญกร เขียววงษา. แรงจูงใจและความเข้าใจในชีวิตของผู้ขอคำปรึกษาทางโหราศาสตร์ ในสมาคมโหร
แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ณฤดี วิวัชฎี. “การศึกษา พฤติกรรมความเชื่อของชาวพุทธที่สนใจโหราศาสตร์ ที่มีต่อหลัก
โหราศาสตร์ และหลักศรัทธา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ปถมพร ตะละภัก. “การศึกษาวิเคราะห์สัมมาทิฐีในการสร้างสันติสุขในสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๔.

พระครูนิรมัจฉาโท จันทสาโร (โพธิ์ศรี). “การประยุกต์ใช้วาจาสุภาษิตในมงคลสูตรกับสังคมไทย
ปัจจุบัน”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาไพรัช โชติรัตน (เชื้อแก้ว). “มนทัศน์เรื่องวาทะในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเชิงวิเคราะห์”.

วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

พระมหาธรรมรัต อริยธมโม. “การศึกษาเชิงวิเคราะห์หลักรัฐศาสตร์ที่มีในพระไตรปิฎก”.

วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระมหาประศักดิ์ อคฺคปัญโญ (ซ่งแสง). “ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธ

ไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

พระมหาศรีสุพรรณ อตตทีโป (คำนนท์). “การประยุกต์ใช้วาทะจากสุภาษิตที่ปรากฏในคัมภีร์ขุททกนิกายเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต ธรรมนิเทศ.**

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระมหาสมคิด เสือกะ. “จริยธรรมในอาชีพโหราจารย์”. **วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต.**

บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.

พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). “การใช้วาทะเพื่อการบริหารงานของผู้ผู้นำ”. **สารนิพนธ์พุทธศาสตร์**

ดุขฎิบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระสมพงษ์ ติกุขธมโม. “ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องมูสาวาทในพุทธปรัชญาเถรวาท”. **วิทยานิพนธ์**

พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

พระมหาสุรวุฒิ จันทธมโม (แสงมะโน). การศึกษาเรื่องสัมมาวาจาในพุทธปรัชญาเถรวาท.

วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พีไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล. “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู : ศึกษาเฉพาะกรณี

ผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์**

สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔.

ภิญโญ พงศ์เจริญ. “บทบาทของโหรในสังคมไทย”. **ภาคินพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต.** คณะ

พัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๓.

ยลลดา มณฑิยธมณี. “หมอดู : ทางเลือกสำหรับความมั่นคงทางจิตใจ”. **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์**

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

सानิตย์ ศิริวิศิษฐ์กุล. “หมอดู : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม”. **วิทยานิพนธ์**

สังคมวิทยามหาบัณฑิต. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๕.

สุนทรี โอรัตนสถาพร. “การสำรวจพฤติกรรมการให้คำปรึกษาของหมอดู”. **วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์**

มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘.

(๓) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ นางฟองสนาน จามรจันทร์, อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรม
ประชาสัมพันธ์, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ดร.กฤตีกาวลัย หิรัญสี, ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน,
๒๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ, นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ, ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ อาจารย์สมฤทธิ์ แต่สุนทรไพเราะ, อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย ประจำสถาบัน
โหราศาสตร์ไทยสากล, ๒๓ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ อาจารย์วิเชียร วรุณพันธุ์ลักษณ์, สถาบันโหราศาสตร์ เขียว บางบอน, ๒๔ มกราคม
๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ พระเอกลักษณ์ ปญญาโคโม, อาจารย์ผู้อบรมวิชา เลข ๗ ตัว ๙ ฐาน (ขั้นสูง) ชมรมอาศรม
เจษฎาจารย์ วัดสุพรรณคีรี, ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ พระครูวิสิฐกิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยดิ่ง, ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๖๑ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร ดร.นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ที่อยู่ ๑๖๘/๔ หมู่ ๓ หมู่บ้านริมทะเล เล ๓ ถนนระยาสัจจา ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นในหัวข้อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ดังกล่าว จึงขอเรียน/เจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัยให้แก่ นิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออัญมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

๑๖๑๕๖

๖๑

๘๖๑๕๖

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑๑

วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร พระมหาเมธา จันทสโร, ดร.
ผู้อำนวยการส่วนธรรมนิเทศ มจร

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ที่อยู่ ๑๖๘/๔ หมู่ ๓ หมู่บ้านริมทะเล ๓ ถนนระยาสำจา ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นในหัวข้อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ดังกล่าว จึงขอเรียน/เจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัยให้แก่ นิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาทรรษา อมมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

พระมหาเมธา จันทสโร

(พระมหาเมธา จันทสโร)

ผู้อำนวยการส่วนธรรมนิเทศ

๑๗...../๑.๑...../๕๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑๑ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร พระมหาดวงเด่น จิตตยาโณ, ดร.

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ที่อยู่ ๑๖๘/๔ หมู่ ๓ หมู่บ้านริมทะเล ๓ ถนนระยองสำจา ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นในหัวข้อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ดังกล่าว จึงขอเรียน/เจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัยให้แก่ นิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

ตรวจแล้ว
เห็นสมควรต่อไป
มีมติ ๑๐/๑๐ สภาทนาย
๑๐/๑๐

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สถาบันภาษา มจร (สาขาวิชาสันติศึกษา) โทร.๐-๓๕๒๔-๘๐๐๐ ภายใน ๘๕๒๘

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑๑ วันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน/เจริญพร ดร.ดวงเพชร สมศรี

อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ภาคพิเศษ

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา ภาคพิเศษ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ที่อยู่ ๑๖๘/๔ หมู่ ๓ หมู่บ้านริมทะเล ๓ ถนนระยาสัจจา ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ ๒๐๐๐๐ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรฯ เห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นในหัวข้อวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ดังกล่าว จึงขอเรียน/เจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือการวิจัยให้แก่ นิสิต หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อทราบและอนุเคราะห์สืบไป

(พระมหาพรชชา ธมมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการสถาบันภาษา มจร

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

๐๕/๑๕๕๖
๐๕๗/๑๕๕๖

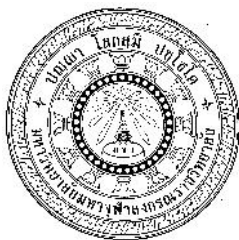
สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide)
เพื่อการศึกษาวิจัยหัวข้อเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์
ของนักโหราศาสตร์ไทย”

.....

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเรื่อง **การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย** โดยมีคณาจารย์จากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษาและกำกับดูแล และผู้วิจัยจะนำเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการถอดเทป สรุปประเด็นที่ตรงกันแล้วทำการ วิเคราะห์ อธิบาย ตีความ และสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อจัดทำและนำเสนอเป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์ในโอกาสต่อไป

ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์จะเก็บเป็นความลับและใช้เพื่อประกอบในการทำวิจัยเท่านั้น โดยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ให้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ชื่อ-นามสกุล.....
๒. ตำแหน่ง.....
๓. การศึกษา.....
๔. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง.....
๕. วัน/เวลา.....
๖. สถานที่.....
๗. ผู้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์วิธีการพยากรณ์ในมุมมองของนักการศาสนา

๑. ท่านคิดว่า คุณสมบัติของนักโหราศาสตร์ที่ดีควรมีองค์ประกอบหรือเงื่อนไขอะไรบ้าง และควรมีแนวทางการพัฒนาหรือส่งเสริมอย่างไร

๒. ท่านคิดว่า บทบาทของนักโหราศาสตร์จะมีส่วนช่วยเหลือหรือมีส่วนสำคัญในการ เสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุขได้หรือไม่ อย่างไร ด้วยรูปแบบหรือวิธีปฏิบัติอย่างไร

๓. ท่านคิดว่า การพยากรณ์ที่ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบหรือ เงื่อนไขอะไรบ้าง มีหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างไร

๔. ในความคิดของท่าน การใช้วาจาเพื่อการพยากรณ์โดยให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ ถูกต้องหรือข้อมูลข้อเท็จจริง ที่สื่อให้เข้าใจถึงกฎแห่งธรรมชาติและกฎแห่งกรรม ท่านมีหลักการ แนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติอย่างไร

๕. ในความคิดของท่าน การพยากรณ์ด้วยมุ่งหวังสร้างประโยชน์สุข และเพื่อสร้างความ สบายใจที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ท่านให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด และมี แนวทางหรือ วิธีการปฏิบัติอย่างไร

๖. ท่านคิดว่า นักพยากรณ์ควรพิจารณาหรือคำนึงถึงกาลเทศะ ความเหมาะสม ความพร้อม ที่เกี่ยวกับเหตุผล ตัวตน บุคคล และสถานที่ในการพยากรณ์มากน้อยเพียงใด อย่างไร

๗. ในความคิดของท่าน การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยความเมตตากรุณาเพื่อช่วยเพื่อน มนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์มีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ท่านมีแนวทางและวิธีการปฏิบัติอย่างไร

๘. การใช้วาจาเพื่อการพยากรณ์ที่จะทำให้ผู้มารับการพยากรณ์เกิดความประทับใจ มีความสุขหรือมีกำลังใจ ท่านมีข้อเสนอแนะในวิธีการปฏิบัติอย่างไร

๙. ท่านคิดว่าหลักคุณธรรมที่สำคัญ ๆ ข้อใด ที่นักโหราศาสตร์ควรยึดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อ สร้างประโยชน์สุขต่อบุคคลและสังคม ด้วยบทบาทและหน้าที่ของนักโหราศาสตร์

๑๐. ท่านมีข้อคิดและข้อเสนอแนะ หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ รุ่นใหม่อย่างไร

ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์การพยากรณ์นักโหราศาสตร์

๑. จากประสบการณ์ด้านการสอนและการพยากรณ์ของท่าน ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรค ของวิชาชีพโหราศาสตร์ในปัจจุบัน มีอะไรบ้าง ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร และปัจจุบันท่านคิดว่า บทบาทสถานะของนักโหราศาสตร์เป็นที่ยอมรับของสังคมมากน้อยหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

๒. ท่านคิดว่าคุณสมบัติของนักโหราศาสตร์ที่ดีควรมีองค์ประกอบหรือเงื่อนไขอะไรบ้าง ควร มีแนวทางการพัฒนาหรือส่งเสริมอย่างไร และหลักคุณธรรมที่สำคัญ ข้อใดที่จำเป็นต่อการส่งเสริมใน บทบาทและหน้าที่ของนักโหราศาสตร์

๓. ท่านคิดว่า การพยากรณ์ที่ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยองค์ประกอบหรือ เงื่อนไขอะไรบ้าง มีหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างไร

๔. ท่านคิดว่า บทบาทของนักโหราศาสตร์จะมีส่วนช่วยเหลือหรือมีส่วนสำคัญในการ เสริมสร้างสังคมให้เกิดสันติสุขได้อย่างไร ด้วยรูปแบบหรือวิธีปฏิบัติอย่างไร

๕. ในความคิดของท่าน การใช้วาจาเพื่อการพยากรณ์โดยให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องหรือข้อมูลข้อเท็จจริง เพื่อสื่อให้เข้าใจถึงกฎแห่งธรรมชาติและกฎแห่งกรรม ท่านมีหลักการ แนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติอย่างไร

๖. ในความคิดของท่าน การพยากรณ์ด้วยมุ้งหวังสร้างประโยชน์สุข และเพื่อสร้างความสบายใจที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ท่านให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด และมีแนวทางหรือ วิธีการปฏิบัติอย่างไร

๗. ในการพยากรณ์เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อบุคคลหรือสังคม ท่านคิดว่าผู้พยากรณ์ควรพิจารณาหรือคำนึงถึงกาลเทศะ ความเหมาะสม ความพร้อมที่เกี่ยวกับเหตุผล ตัวตน บุคคล และสถานที่ในการพยากรณ์หรือไม่ อย่างไร

๘. ในความคิดของท่าน การพยากรณ์ที่ประกอบด้วยความเมตตากรุณาเพื่อช่วยเพื่อนมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์ มีความสุข และมีกำลังใจ สามารถกระทำได้มากน้อยเพียงใด ท่านมีหลักการและวิธีการปฏิบัติอย่างไร

๙. จากประสบการณ์ในการพยากรณ์ของท่าน ท่านมีแนวทางหรือวิธีปฏิบัติอย่างไรในการพยากรณ์ ที่จะทำให้ผู้มารับการพยากรณ์เกิดความประทับใจ มีความสุขและมีกำลังใจ

๑๐. ในการพยากรณ์ ท่านมีวิธีการชี้แนะอย่างไรที่จะทำให้ผู้มารับการพยากรณ์ได้นำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๑๑. ท่านมีข้อคิดและข้อเสนอแนะ หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์รุ่นใหม่อย่างไร

ตอนที่ ๔ สัมภาษณ์ผู้มารับบริการ การพยากรณ์จากนักโหราศาสตร์

๑. ในฐานะผู้มารับการพยากรณ์จากนักโหราศาสตร์ ท่านคิดว่าวิธีพยากรณ์ที่ดีควรมีท่าทีหรือลักษณะ และรูปแบบการพยากรณ์อย่างไร

๒. เมื่อได้รับการพยากรณ์ ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำพยากรณ์มากน้อยเพียงใด และท่านเชื่อหรือนำไปปฏิบัติตามคำพยากรณ์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด

๓. เมื่อได้รับการพยากรณ์แล้ว ท่านมีความประทับใจหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

๔. ในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ ท่านคิดว่านักโหราศาสตร์ควรปรับปรุงหรือพัฒนาอะไรบ้าง ทำไมจึงคิดเช่นนั้น

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ว พ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๐ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน/เจริญพร พระครูวิสุทธิกิตติสาร เจ้าอาวาสวัดหนองสร้อยตึง จ.ฉะเชิงเทรา
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

สัมภาษณ์แล้ว
พระครูวิสุทธิกิตติสาร

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ว น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ
จังหวัดสุรินทร์ ๓๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๐ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน/เจริญพร พระอาจารย์เอกลักษณ์ ปญญาคโม วัดปากน้ำโจ๊กลี จังหวัดฉะเชิงเทรา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของ นักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรณ์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิตินี้จะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสันติศึกษา

ถ้าหากมี เก็บกับ โหรา ศาสตร์ กับ ชั่ว โท สัมภาษณ์

พระเอกลักษณ์ ปญญาคโม

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/

ว ๓

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๕

มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน/เจริญพร ดร.ภิญโญ พงศ์เจริญ นายกสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวัชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของ นักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

ได้อ่านสัมภาษณ์แล้ว

นางวัชพร

๑๕ มกราคม ๒๕๕๙

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นางวัชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๑ ๗

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๖ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน/เจริญพร ดร.กฤตติกาวัลย์ หิรัญลี
ประธานโครงการสมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวิชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของ นักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

ผู้สัมภาษณ์โดย คุณ วัชรพร ทูมมานนท์
กฤตติกาวัลย์ หิรัญลี
๒๐/ม.ค./๒๕๕๙

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวิชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๖๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๐ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน/เจริญพร อาจารย์วิเชียร วรณพินธุ์ลักษณ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวิชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของ นักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙
ให้สัมภาษณ์แล้ว
วิเชียร วรณพินธุ์ลักษณ์
๒๕๕๙.๐๓.๑๑

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นางวิชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ๖ ๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๐ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน/เจริญพร นางฟองสนาน จามรจันทร์ อดีตผู้สื่อข่าวอาวุโส
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวิชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของ นักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. และ ดร.พูนสุข มาศรีสรสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

ท้าย ศธ ๖๑๐๖/๖ ๖

ในสิ่งแนบ ๑!

๑๐ ก.ย.

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา

โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙

<http://www.ps.mcu.ac.th>

นางวิชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ที่ ศธ ๖๑๐๖/ ก พ

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน/เจริญพร อาจารย์สมฤทธิ์ แต่สุนทรไพเราะ อาจารย์ผู้บรรยายวิชาโหราศาสตร์ไทย
ประจำสถาบันโหราศาสตร์ไทยสากล
สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางวิชพร นามสกุล ทูมมานนท์ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาสันติศึกษา เลขประจำตัว
นิสิต ๕๗๐๑๔๐๕๐๒๓ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธสันติวิธีในการพยากรณ์ของ
นักโหราศาสตร์ไทย” ซึ่งมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ คือ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.
และ ดร.พูนสุข มาศรีงสรรค์ โดยในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล
สัมภาษณ์จากท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เพื่อการนี้ ทางหลักสูตรสาขาวิชาสันติศึกษา พิจารณาแล้วเห็นสมควรว่า ท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวิจัยนี้ จึงเรียน/เจริญพรมมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
ให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก ส่วนการติดต่อประสานงานนิสิตจะเป็นผู้ดำเนินการโดยตรง

จึงขออนุโมทนาขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
อนุเคราะห์เอื้อเฟื้อทางวิชาการจากท่านด้วยดี

วิกรมกมลมาชฌา ๙๙.

อ. นมราช

23/1/59 1745x.

(พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสันติศึกษา

สำนักงานโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสันติศึกษา
โทร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๕๒๘, โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๙๙
http://www.ps.mcu.ac.th
นางวิชพร ทูมมานนท์ นิสิตผู้วิจัย โทร. ๐๘๑-๑๕๒-๔๒๔๕

ภาคผนวก ง
ภาพถ่ายผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : นางวัชพร ทুমมานนท์
เกิด : วันที่ ๑๒ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๐๕
ภูมิลำเนา : จังหวัดราชบุรี
การศึกษา : พ.ศ. ๒๕๓๕ ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์
ประสบการณ์ทำงาน : เจ้าหน้าที่ธนาคารทหารไทย จำกัด
ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ ๑๖๘/๔ หมู่ ๓ ตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
๒๐๐๐๐
เข้ารับการศึกษา : ๑ มิถุนายน ๒๕๕๗